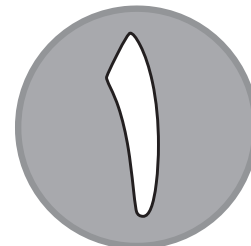

صبح جمعه

۱۴۰۵/۶/۱۳

دفترچه شماره (۱)

آزمون ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۵

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

۸۰ سؤال در ۹۵ دقیقه

ساعت ۸ تا ۹:۳۵ صبح

نام درس	معمولاً دانش‌آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	
ریاضی و آمار	۶	۴	۳	۲	۱	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
علوم و فنون ادبی	۶	۵	۳	۲	۱	
جامعه‌شناسی	۸	۷	۵	۲	۱	
روان‌شناسی	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	ریاضی و آمار (۲)	۱۰	۱	۱۰	۱۵
۲	اختیاری	ریاضی و آمار (۱)	۱۰	۱۱	۲۰	۱۵
۳	اختیاری	ریاضی و آمار (۳)	۱۰	۲۱	۳۰	۱۵
۴	اجباری	علوم و فنون ادبی (۲)	۱۰	۳۱	۴۰	۱۰
۵	اختیاری	علوم و فنون ادبی (۱)	۱۰	۴۱	۵۰	۱۰
۶	اختیاری	علوم و فنون ادبی (۳)	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰
۷	اجباری	جامعه‌شناسی (۲)	۵	۶۱	۶۵	۵
۸	اختیاری	جامعه‌شناسی (۱)	۵	۶۶	۷۰	۵
۹	اجباری	روان‌شناسی	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰

فیلم تحلیل آموزشی آزمون امروز
برای مشاهده فیلم‌ها در سایت کانون، کد روبه‌رو
را با دوربین تلفن همراه خود اسکن کنید.

تابع (اعمال بر روی توابع + تمرین های ترکیبی تابع)
صفحه های ۴۵ تا ۵۴

پاسخ گویی به سؤال های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۲)

۱- اگر زوج مرتب $(1, a)$ عضو تابع $\frac{f^2}{2g}$ باشد و $f = \{(1, 1), (2, 2), (3, 3)\}$ و $g = \{(1, \frac{1}{2}), (2, 2)\}$ باشند، a کدام است؟

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۲- اگر $\begin{cases} f(x) = 2x + 4 \\ g(x) = x^2 + 1 \end{cases}$ باشد، مقدار عددی $\frac{(f+g)(1)}{(f \times g)(0)}$ کدام است؟

(۱) ۱ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۴

۳- اگر برد تابع ثابت $2f - g$ برابر $\{m\}$ و مقدار $f(3) = 6$ و $g(3) = -1$ باشد، مقدار تابع $h(x) = [m^2 + 1]x$ در $x = -1$ چقدر است؟ $[]$ نماد جزء صحیح است.

(۱) ۱۳ (۲) -۱۳ (۳) -۱۷۰ (۴) ۱۷۰

۴- در توابع $f = \{(3, m+n), (2, -n+1), (3, 1), (2, m^2 - 20)\}$ و $g = \{(m, 3), (2, -n^2 + 15), (9, 1)\}$ حاصل $(f+g)(2)$ چقدر است؟ $(m \geq 0)$

(۱) ۱۴ (۲) ۴ (۳) ۸ (۴) -۲

۵- اگر $f(x) = 3x^2 + a$ ، $g(x) = 2x - b$ ، $(f+g)(2) = 14$ و $(f-g)(1) = 5$ باشد، حاصل $(f \times g)(3)$ کدام است؟

(۱) ۶۸ (۲) ۴۲ (۳) ۹۶ (۴) ۸۴

۶- اگر $f = \{(3, 5), (4, 2), (7, 5), (6, 0)\}$ و تابع $g(x) = x^2 + 1$ با $D_g = \mathbb{R}$ باشد، تابع $\frac{g}{f}$ کدام است؟

(۱) $\{(3, 2), (4, 8/5), (7, 10)\}$ (۲) $\{(3, 2), (4, 7/5), (7, 5), (6, 0)\}$

(۳) $\{(3, 2/5), (4, 7/5), (7, 7/5)\}$ (۴) $\{(3, 2/5), (4, 8/5), (7, 5), (6, 0)\}$

۷- در شکل مقابل دو تابع خطی f و g رسم شده اند، ضابطه تابع $h(x) = (f+g)(x)$ کدام است؟

(۱) $h(x) = x^2 + 4x$ (۲) $h(x) = x^2 + x + 3$

(۳) $h(x) = 5x$ (۴) $h(x) = 3x$

۸- اگر $f(x) = |x+3|$ و $g(x) = \begin{cases} 2x+1 & , x > -3 \\ x-1 & , x \leq -3 \end{cases}$ باشند، ضابطه تابع $(f-g)$ کدام است؟

(۱) $y = \begin{cases} x+2 & , x > -3 \\ -x+4 & , x \leq -3 \end{cases}$ (۲) $y = \begin{cases} -x+2 & , x > -3 \\ -2x-2 & , x \leq -3 \end{cases}$

(۳) $y = \begin{cases} x+2 & , x > -3 \\ -2x+4 & , x \leq -3 \end{cases}$ (۴) $y = \begin{cases} x-2 & , x > -3 \\ -2x-2 & , x \leq -3 \end{cases}$

۹- اگر $f = \{(5, 3), (1, 5), (3, 4), (6, 2)\}$ و $g = \{(3, 2), (5, 6), (1, 2), (2, 1)\}$ باشند، برد تابع $\frac{f+g}{f}$ کدام است؟

(۱) $\{1/4, 1/5, 3\}$ (۲) $\{1/5, 1/8, 3\}$ (۳) $\{1, 1/4, 4\}$ (۴) $\{1, 2/5, 4\}$

۱۰- اگر $f(x) = \sqrt{x+3}$ و $g(x) = \frac{x+2}{x-4}$ ، آنگاه حاصل $(f-g)(1)$ کدام است؟

(۱) ۴ (۲) -۱ (۳) ۲ (۴) ۳

محل انجام محاسبات

کار با داده‌های آماری

(گردآوری داده‌ها، معیارهای گرایش به مرکز،

معیارهای پراکندگی)

صفحه‌های ۷۱ تا ۹۸

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۱)

۱۱- در بین متغیرهای زیر چند متغیر کمی نسبتی وجود دارد؟

(الف) گروه خونی افراد

(ب) دمای اتاق در ساعات مختلف روز برحسب سانتی‌گراد

(ج) تعداد شرکت‌کنندگان در کنکور سراسری

(د) وزن دانش‌آموزان یک کلاس

(۱) ۱

(۲) ۲

(۳) ۳

(۴) صفر

۱۲- برای موضوعات «بررسی توانایی گفتاری دانش‌آموزان شرکت‌کننده در کلاس زبان انگلیسی» و «بررسی کیفیت میوه‌های یک باغ مشخص در فصل

برداشت» به ترتیب کدام روش جمع‌آوری داده‌ها مناسب است؟

(۱) مشاهده - دادگان‌ها

(۲) پرسشنامه - مشاهده

(۳) مصاحبه - مشاهده

(۴) مصاحبه - دادگان‌ها

۱۳- دو پژوهشگر برای به‌دست آوردن میانگین قد دانش‌آموزان دبیرستانی شهر تهران روش‌های مختلفی را انجام دادند. پژوهشگر اول از هر مدرسه ده نفر

را در نظر گرفت و به میانگین $1/7$ متر رسید. پژوهشگر دوم با انتخاب یکی از مدارس، تمام دانش‌آموزان آن را بررسی کرد و به میانگین $1/65$ متر

رسید. کدام گزینه صحیح است؟

(۱) مشخصه عددی هر دو پژوهشگر آماره و متغیر است.

(۲) پژوهشگر دوم پارامتر جامعه و پژوهشگر اول آماره جامعه را به‌دست آورده است.

(۳) مشخصه عددی هر دو پژوهشگر پارامتر و ثابت است.

(۴) پژوهشگر اول پارامتر جامعه و پژوهشگر دوم آماره جامعه را به‌دست آورده است.

۱۴- اگر واریانس داده‌های $15 + c, 18, 20 - c, 17, 18, 20 - c$ برابر ۶ باشد. در این صورت میانگین داده‌های c^2 و $2c$ و c کدام است؟ ($c \in \mathbb{N}$)

(۱) ۲۴

(۲) ۴

(۳) ۶

(۴) ۱۰

۱۵- چنانچه واریانس داده‌های $4 - m + 1, 5, 7, 2n + 1, m - 1$ صفر باشد، حاصل $m \times n$ کدام است؟

(۱) ۱۲

(۲) -۱۲

(۳) ۱۸

(۴) -۱۸

محل انجام محاسبات

۱۶- روی قوطی یک کنسرو عدد 10 ± 120 گرم درج شده است، هیئت مدیره شرکت تصمیم گرفته محصول را در بسته جدیدی روانه بازار کند که جرم

میانگین را ابتدا دو برابر کرده و بعد 10°gr به آن اضافه نماید، روی قوطی‌های جدید کدام عدد باید درج شود؟

$$25.0 \pm 3.0 \text{ (2)} \qquad 25.0 \pm 2.0 \text{ (1)}$$

24.0 ± 3.0 (f) 24.0 ± 2.0 (r)

۱۷- در داده‌های ۱۱، ۱۸، ۲۷، ۳۹، ۴۰، $x+3$ مد منحصر به فرد و با میانگین برابر است. میانه داده‌های $7+x$ ، 20 ، $3x-48$ ، 71 ، x ، 42 کدام است؟

Δ° (F) FA (T) FY (T) FD (I)

۱۸- داده‌های مربوط به دو گروه A و B به صورت زیر است. به ترتیب از کدام شاخص مرکزی و پراکندگی، برای توصیف این متغیرها استفاده شود؟

متغیرها	داده‌ها
A	۶۰,۶۵,۵۰,۵۸,۶۰, ۶۲,۵۲,۵۳,۵۶
B	۱۲,۸,۱۴,۱۶,۱۰۰,۲۱,۱۳,۱۰۵,۹

(۱) A: میانگین و واریانس B: میانہ و واریانس

(۳) A: میانگین و دامنه میان چارکی B: میانہ و انحراف معیار

۱۹- دامنه میان چارگی داده‌های مرتب‌شده $\frac{9}{5}, b, 7, 6, \frac{5}{5}, a, \frac{2}{5}$ برابر $\frac{3}{5}$ است. اگر میانگین این داده‌ها با میانه برابر باشد، واریانس

داده‌های کوچکتر از میانه کدام است؟

$$\frac{y}{x} \quad (f) \qquad \frac{1}{x} \quad (r) \qquad \frac{5}{x} \quad (r) \qquad \frac{3}{x} \quad (1)$$

۲۰- میانگین داده‌های ۴۸۱، ...، ۵، ۴، ۳ برابر با ۲۴۲ است. میانگین داده‌های ۱۹۲۴، ...، ۲۰، ۱۶، ۱۲ کدام است؟

ለሃለ (ፑ) ለዕድረ (ጊ)

آمار و احتمال

درس ۱: شمارش، درس ۲: احتمال + تمرین‌ها
صفحه‌های ۱ تا ۲۷

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

ریاضی و آمار (۳)

۲۱- نهایی با ارقام ۰ و ۲ و ۴ و ۶ و ۵ چند عدد سه رقمی مضرب ۵ با ارقام غیر تکراری می‌توان ساخت؟

- (۱) ۲۱ (۲) ۲۴ (۳) ۲۶ (۴) ۴۰

۲۲- در جعبه‌ای ۷ مهره قرمز و ۴ مهره آبی وجود دارد. به چند طریق می‌توان ۴ مهره از این جعبه خارج کرد به‌طوری‌که دقیقاً ۱ مهره آبی باشد؟

(مهره‌های هم‌رنگ متمایز هستند.)

- (۱) ۲۲۰ (۲) ۴۲۰ (۳) ۱۴۰ (۴) ۶۴۰

۲۳- در یک خانواده ۴ فرزندی احتمال آن‌که تعداد فرزندان دختر و پسر یکسان باشند، کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{4}$ (۲) $\frac{3}{8}$ (۳) $\frac{1}{2}$ (۴) $\frac{5}{8}$

۲۴- ۷ بازیکن فوتبال به‌طور تصادفی در یک ردیف قرار می‌گیرند. احتمال این‌که ۳ نفر بین دروازه‌بان و کاپیتان قرار بگیرند، چقدر است؟ (دروازه‌بان و کاپیتان دو نفر متفاوت هستند.)

- (۱) $\frac{4}{7}$ (۲) $\frac{3}{7}$ (۳) $\frac{2}{7}$ (۴) $\frac{1}{7}$

۲۵- مجموعه $A = \{1, 2, 4, 6, 8, 9\}$ را در نظر بگیرید. این مجموعه چند زیرمجموعه ۳ عضوی دارد که اعداد ۱ و ۲ هر دو با هم در آن نیستند؟

- (۱) ۱۶ (۲) ۱۰ (۳) ۱۲ (۴) ۲۰

۲۶- ۵ پرچم مختلف را به پنج میله پرچم نصب کرده‌ایم و روی میله‌ها شماره‌های ۱ تا ۵ را حک کرده‌ایم. چنانچه این پرچم‌ها به‌طور تصادفی در یک ردیف در جایگاه‌های ۱ تا ۵ کنار هم قرار بگیرند، احتمال این‌که میله پرچم‌های با شماره‌های عدد اول در مکان‌های فرد باشند، کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{10}$ (۲) $\frac{3}{10}$ (۳) $\frac{7}{10}$ (۴) $\frac{9}{10}$

۲۷- نهایی اعداد ۲۰، ۳، ۲، ۱ بر روی ۲۰ گوی یکسان نوشته شده‌اند اگر یک گوی از بین آنها بیرون آوریم، با کدام احتمال عدد آن زوج است ولی

بر ۳ بخش پذیر نیست؟

(۴) $\frac{1}{45}$

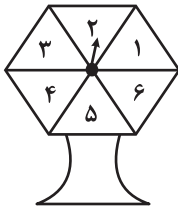
(۳) $\frac{1}{4}$

(۲) $\frac{1}{35}$

(۱) $\frac{1}{3}$

۲۸- نهایی عقربه دستگاه چرخنده روبه‌رو، پس از به حرکت درآمدن روی یکی از ۶ ناحیه که به طور مساوی تقسیم شده می‌ایستد و عددی را نشان

می‌دهد. با چه احتمالی عقربه روی یک عدد اول می‌ایستد؟

(۲) $\frac{1}{6}$

(۱) $\frac{1}{2}$

(۴) $\frac{2}{3}$

(۳) $\frac{1}{3}$

۲۹- ۹ دانش‌آموز با شماره‌های ۱ تا ۹ در کلاسی داریم. همچنین صندلی‌ها را با همین شماره‌ها نام‌گذاری کرده‌ایم. اگر هر دانش‌آموز به تصادف بر یک

صندلی بنشیند، احتمال آن‌که دانش‌آموزان با شماره‌های اول در صندلی‌های زوج قرار بگیرند، کدام است؟

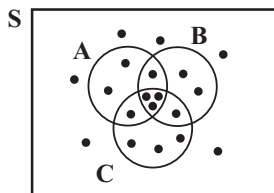
(۴) $\frac{1}{126}$

(۳) $\frac{1}{72}$

(۲) $\frac{1}{63}$

(۱) $\frac{1}{144}$

۳۰- با توجه به شکل مقابل، پیشامد $(A - B) \cup (B - C) \cup (C - A)$ چند عضو دارد؟ (هر نقطه، نمایش‌دهنده یک عضو است.)

(۱) ۷

(۲) ۸

(۳) ۹

(۴) ۱۰

علوم و فنون ادبی (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

فصل سوم

(درس‌های ۷ تا ۹)

+ کارگاه تحلیل فصل سوم

صفحه‌های ۵۷ تا ۷۸

۳۱- کدام گزینه درباره تاریخ ادبیات قرن دهم درست است؟

(۱) جریان شعری بابافغانی، به شیوه رودکی و عنصری در جریان بود.

(۲) بعد از ظهور شاعرانی چون سعدی، مولانا و حافظ، فرصت رشد ادبیات فارسی فراهم شد.

(۳) اوضاع سیاسی و اجتماعی این قرن به تبع اوضاع ادب فارسی، آشفته بود.

(۴) جریان مکتب وقوع، بازتاب طبیعی محیط اجتماعی این عصر بود.

۳۲- جاهای خالی عبارات زیر را کدام گزینه به‌ترتیب کامل می‌کند؟

- محتشم کاشانی در سرودن شعر مذهبی معروف و ... عاشورایی او زبانزد است.

- سبک شعر وحشی بافقی حدّ واسط سبک دوره عراقی و سبک هندی است و ... شاخصه اصلی آن است.

- از ویژگی‌های عمده شعر ... مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام است.

- ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره سخن ... را برجسته ساخته است. وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.

(۱) ترکیب‌بند - واقع‌گرایی - کلیم کاشانی - صائب

(۲) ترجیع‌بند - مضمون‌یابی - کلیم کاشانی - بیدل

(۳) ترکیب‌بند - واقع‌گرایی - بیدل - کلیم کاشانی

(۴) ترجیع‌بند - حقیقت‌گویی - بیدل - صائب

۳۳- کلمات مذکور در کدام گزینه همگی دارای استعاره آشکار هستند؟

الف) صبح‌دم کز حد خاور خسرو نیلی‌حصار لشگر رومی روان می‌کرد سوی زنگبار

ب) ماه خورشیدنمایش ز پس پرده زلف آفتابی است که در پیش، سحابی دارد

ج) ای حلقه زده افعی مشکین تو بر دوش ای خنده زده شکر شیرین تو بر نوش

(۱) خسرو، زنگبار، سحاب، شکر

(۲) نیلی‌حصار، لشگر رومی، ماه، افعی

(۳) زنگبار، افعی، مشکین، آفتاب

(۴) حصار، ماه، خورشید، نوش

۳۴- همه ابیات دارای «یک تشبیه» و «دو استعاره» هستند، به‌جز ...

(۱) ای بهشتی‌پیکر از فردوس می‌آیی مگر کز عقیق جان‌فزایت آب کوثر می‌رود

(۲) بر آتش دل ما ریز آب آتش‌فام که دفع آتش سوزان به آب باید کرد

(۳) ای بسا دود جگر کز مهر رویت هر شبی شمع عالم‌تاب گردون در شبستان افکند

(۴) دیشب نگار مه‌وش خورشیدروی من بگشود برقع از رخ و غوغا پدید شد

۳۵- در کدام ابیات هر دو آرایه «تشبیه» و «استعاره» مشهود است؟

- الف) با چنین چهره مهم جلوه اگر خواهد کرد
 ب) روز ما تیره‌تر از شام سیه خواهد ساخت
 ج) ترک چشمش کشد از خنجر خون‌ریز بسی
 د) زاهد از وسوسه دیو نیندیش از آنک
 ه) دل عالم همگی سوخت ز افغان «غبار»
- ای بسا خون به دل شمس و قمر خواهد کرد
 گر حجاب رخ از آن سنبل تر خواهد کرد
 خون عشاق ستم‌دیده هدر خواهد کرد
 آب چون هست تیمم چه اثر خواهد کرد؟
 در دل سخت تو آیا چه اثر خواهد کرد؟

۱) «الف»، «ب»، «ج» «۲» «الف»، «ج»، «د» «۳» «ب»، «ج»، «ه» «۴» «ب»، «د»، «ه»

۳۶- کدام بیت براساس نشانه‌های هجایی «U / -- U / -- U / -- U / -- U» سروده شده است؟

- ۱) دلا دیدی که آن فرزانه فرزند
 ۲) عجب نیست از گل که خندد به سروی
 ۳) در اقصای گیتی بگشتم بسی
 ۴) شاهدان گر دلبری زین سان کنند
- چه دید اندر خم این طاق رنگین
 که در این چمن پای در گل نشیند
 به سر بردم ایام با هر کسی
 زاهدان را رخنه در ایمان کنند

۳۷- وزن کدام بیت در مقابل آن درست است؟

- ۱) نه چندان آرومندم که وصفش در میان آید
 ۲) هم تازه رویم هم خجل هم شادمان هم تنگ‌دل
 ۳) تو مگر سایه لطفی به سر وقت من آری
 ۴) یک سر مو از غم او نیست که اندر تن من
- وگر صد نامه بنویسم حکایت بیش از آن آید (فعولن فعولن فعولن فعولن)
 کز عهده بیرون آمدن نتوانم این انعام را (مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن)
 که من آن مایه ندارم که به مقدار تو باشم (فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن)
 آب حیاتی ندهد با گه‌ری می نشود (مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن)

۳۸- وزن‌واژه کدام مصراع در مقابل آن نادرست است؟

- ۱) امشب سبک‌تر می‌زنند این طبل بی‌هنگام را: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
 ۲) همه آرام گرفتند و شب از نیمه گذشت: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن
 ۳) عقل کهن‌بار جفا می‌کشد: مفتعلن مفتعلن فاعلن
 ۴) یتیمی که ناکرده قرآن درست: فعولن فعولن فعولن فعل

۳۹- مفهوم همه ابیات یکسان است؛ به‌جز:

- ۱) گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود
 ۲) این نغمه محبت بعد از من و تو ماند
 ۳) از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر
 ۴) عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت
- داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود
 تا در زمانه باقی است آواز باد و باران
 یادگاری که در این گنبد دوار بماند
 فتنه‌انگیز جهان غمزه جادوی تو بود

۴۰- مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

- ۱) فدایی ندارد ز مقصود چنگ
 ۲) جان به لب داریم و همچون صبح خندانیم ما
 ۳) اگر عاشقی سر مشوی از مرض
 ۴) مرا تو غایت مقصودی از جهان ای دوست
- و گر بر سرش تیر بارند و سنگ
 دست و تیغ عشق را زخم نمایانیم ما
 چو سعدی فروشوی دست از غرض
 هزار جان عزیزت فدای جان ای دوست

فصل چهارم
(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۱

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

علوم و فنون ادبی (۱)

۴۱- کدام گزینه از ویژگی‌های سبکی نثر در قرن ششم هجری نیست؟

- (۱) استفاده از آرایه‌های ادبی مثل موازنه، سجع، مراعات نظیر، تشبیه و ...
- (۲) کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- (۳) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی
- (۴) استفاده از ترکیبات دشوار

۴۲- در کدام بیت ویژگی‌های فکری عمده اشعار سده‌های پنجم و ششم دیده نمی‌شود؟

- (۱) همین نه شعر تو بی‌آبروی خواهم گفت
- (۲) در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد
- (۳) شاد زی با سایه چشمان شاد
- (۴) ظاهر آن است که با سابقه حکم ازل
- که قصد جان تو بی‌نگ‌ونام خواهم کرد
- عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد
- که جهان نیست جز فسانه و باد
- جهد سودی نکند تن به قضا دردام

۴۳- کدام بیت فاقد جناس است؟

- (۱) هست سر بر دوش من باری و باری می‌کشم
- (۲) فلک ز قوس و قزح بر هوا کشیده کمان
- (۳) ای همه انصاف‌جویان بنده بیداد تو
- (۴) با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای
- تا مگر اندازمش در پای خوبان عاقبت
- هوا ز برق جهان بر جهان گشاده کمین
- زاد راه رادمردان حسن مادرزاد تو
- بو که بویی بشنویم از خاک بستان شما

۴۴- تمام گزینه‌ها به جز گزینه ... «جناس» دارند.

- (۱) ای مهر تو در دل‌ها، وی مهر تو بر لب‌ها
- (۲) نپندارم ای در خزان کشته جو
- (۳) کار دلم به جان رسد، کارد به استخوان رسد
- (۴) آن کس است اهل بشارت که اشارت داند
- وی شور تو در سرها، وی سر تو در جان‌ها
- که گندم ستانی به وقت درو
- نالاه کنم بگویدم: دم مزن و بیان مکن
- نکته‌ها هست بسی، محرم اسرار کجاست؟

۴۵- در کدام گزینه، «جناس همسان» وجود ندارد؟

- (۱) بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر
- (۲) شب عاشقان بی‌دل چه شبی دراز باشد
- (۳) وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت
- (۴) پیش رویت دگران صورت بر دیوارند
- دیددی که چگونه گور، بهرام گرفت
- تو بیا کز اول شب در صبح باز باشد
- هم تواند کرمش داد من مسکین داد
- نه چنین صورت و معنی که تو داری، دارند

۴۶- در ابیات ذوقافیتین زیر، قاعده قافیه‌های کدام بیت نسبت به یکدیگر متفاوت است؟

- (۱) در عشق دل و عقل و تن و جان نبود
(۲) آن دلبری که خوبی بسیار یار اوست
(۳) آن شب که همی رای به هجران داری
(۴) ترک من کارام جان از شکر گویا دهد
- هر کس که چنین باشد نادان نبود
دردا که در دلم همه پیکار کار اوست
آفاق به چشم من چو زندان داری
کام جان عاشقان از عیبر شهلا دهد

۴۷- قافیه کدام بیت درست است؟

- (۱) سحر به بوی گلستان دمی شدم در باغ
(۲) بنگر این کشتی خلقان غرق عشق
(۳) تو مگر خود مرد صوفی نیستی
(۴) دیدار تو حل مشکلات است
- که تا چو بلبل بیدل کنم علاج فراق
اژدهایی گشت گویی حلق عشق
هست را از نسیم خیزد نیستی
صبر از تو خلاف ممکنات است

۴۸- به ترتیب، کدام ابیات قاعده ۲ قافیه و کدام ابیات قاعده ۱ قافیه دارند؟

- (الف) اگر بر درخت برومند جای
(ب) سیاهوش را گفت با او برو
(ج) تا بود این خانه محکم پپای
(د) که را تیغ قهر اجل در قفاست
- نیابم که از بر شدن نیست رای
بیارای دل را به دیدار نو
بر سر ما و سر عالم پپای
برهنه‌ست اگر جوشنش چند لاست

(۱) «الف»، «ج» - «ب»، «د» (۲) «الف»، «ب» - «ج»، «د» (۳) «ب»، «ج» - «الف»، «د» (۴) «الف»، «د» - «ب»، «ج»

۴۹- مفهوم کدام بیت با بیت زیر هم‌خوانی دارد؟

- «عمری است که چون خاک جگر تشنه عشقم
(۱) روزها شد که ز تو بوی وفایی نرسید
(۲) ترسم ای روز وصال ای ز تو خوش روز دلم
(۳) آب از پس مرگ تشنه جستن
(۴) عمری است که تلخ کامم از این حسرت و نشد
- و ایام به من جرعه جامت نرسانید
وز سر کوی توام باد صبایی نرسید
نرسد عمر به پایان و به پایان برسی
هم کار آید ولی به شستن
یک بوسه قسمتم ز تو شیرین‌دهن شود

۵۰- بیت زیر با کدام گزینه قرابت معنایی دارد؟

- «اگر تو فی‌المثل ماهی و از گردون سپر داری
(۱) کسی دانه نیک‌مردی نکاشت
(۲) چنین داد پاسخ فریدون که تخت
(۳) طرفه می‌دارند یاران صبر من بر داغ و درد
(۴) زد به دلم در آتشی عشق بتی که نام او
- به سر عمر تو را لابد زمانه پی‌سپر دارد
کز او خرمن کام دل برنداشت
نماند به کسی جاودانه نه بخت
داغ و دردی کز تو باشد خوش‌تر است از باغ و ورد
زهره و آفتاب را زهر بر آب می‌کند

علوم و فنون ادبی (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و

سیزدهم

پایه‌های آوایی ناهمسان،

مراعات نظیر، تلمیح و تضمین

صفحه‌های ۱۰ تا ۳۷

۵۱- **نهایی** شاعران نام‌برده در کدام گزینه، همگی به سبک شاعران عهد سلجوقی شعر می‌گفتند؟

- (۱) سروش اصفهانی، قآنی شیرازی
(۲) سروش اصفهانی، نشاط اصفهانی
(۳) مجمر اصفهانی، قآنی شیرازی
(۴) مجمر اصفهانی، فروغی بسطامی

۵۲- توضیح مقابل کدامیک از شخصیت‌های ادبی زیر نادرست است؟

- (۱) عارف قزوینی: وی مضامین وطن‌دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند. سوز و شوری که در شعر وی نمایان است، نشان از دردمندی و عشق او به میهن است.
(۲) محمدتقی بهار: علاوه بر آشنایی عمیق با زبان فارسی و ادبیات کهن، از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت و توانمندی را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد.
(۳) میرزا محمدصادق امیری فراهانی: از جانب مظفرالدین‌شاه به ادیب‌الممالک ملقب شد. فعالیت اصلی‌اش روزنامه‌نگاری بود و سردبیری روزنامهٔ قانون را نیز بر عهده داشت.
(۴) سید اشرف‌الدین گیلانی: او توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. در بیداری مردم بسیار مؤثر بود، از نمونه‌های شعر انتقادی او شعر «ای قلم» را می‌توان نام برد.

۵۳- **نهایی** نشریه‌های زیر به‌ترتیب به دست چه کسانی منتشر می‌شد؟

«دانشکده، نوبهار، صور اسرافیل، بهار»

- (۱) میرزا یوسف‌خان اعتصامی، میرزا یوسف‌خان اعتصامی، ملک‌الشعرا بهار، میرزا جهانگیرخان
(۲) ملک‌الشعرا بهار، ملک‌الشعرا بهار، میرزا یوسف‌خان اعتصامی، میرزا جهانگیرخان
(۳) میرزا یوسف‌خان اعتصامی، ملک‌الشعرا بهار، میرزا جهانگیرخان، میرزا یوسف‌خان اعتصامی
(۴) ملک‌الشعرا بهار، ملک‌الشعرا بهار، میرزا جهانگیرخان، میرزا یوسف‌خان اعتصامی

۵۴- **نهایی** موارد کدام گزینه دربارهٔ رمان‌نویسی در عصر بیداری نادرست است؟

- (الف) رمان‌نویسی در ادبیات فارسی سابقه‌ای به طول چند قرن دارد.
(ب) در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود.
(پ) در این عصر نگارش رمان‌های تاریخی و اجتماعی سطحی در قیاس با روزنامه‌نویسی در دسر کمتری داشت.
(ت) محمدباقر میرزا خسروی با رمان «شمس‌الدین و قمر» و میرزا حسن‌خان بدیع با «داستان باستان» از رمان‌نویسان این عهد هستند.

(۱) «ب» - «پ» (۲) «الف» - «ب»

(۳) «ت» - «پ» (۴) «الف» - «ت»

۵۵- آرایه‌های بیت زیر کدام است؟

«می‌زند بتخانهٔ گلزار را بر یک‌دگر کار ابراهیم آزر می‌کند فصل خزان»

- (۱) مجاز، مراعات نظیر، استعاره
(۲) تشخیص، تضمین، تناسب
(۳) تشبیه، تلمیح، مراعات نظیر
(۴) تناسب، تشبیه، مجاز

۵۶- آرایه‌های مقابل همه ابیات تماماً درست است؛ به جز:

- (۱) هرکجا قصه آن طره و کاکل گذرد
 - (۲) واصل ز حرف چون و چرا بسته است لب
 - (۳) باغ از بنفشه رخسار یوسف است
 - (۴) صائب اگر چه پای گریزم شکسته است
- اما خوشم که دست دعا را نبسته‌اند (استعاره، مراعات نظیر)
- چون ره تمام گشت جرس بی‌زبان شود (مجاز، کنایه)
- گردیده از تیانچه اخوان کبودرنگ (تشبیه، تلمیح)
- موج آشفستگی از دامن سنبل گذرد (تناسب، تشبیه)

۵۷- وزن کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟

«مهد بر چرخ ران که ماه تویی»

بر کواکب دوان که شاه تویی»

- (۱) گرچه یاران فارغند از یاد من
 - (۲) شبروان را شکوفه ده چو چراغ
 - (۳) چند به ناز پرورم مهر بتان سنگدل
 - (۴) از ظلمت خود ره‌هایی‌ام ده
- از من ایشان را هزاران یاد باد
- تازه‌رو باش چون شکوفه باغ
- یاد پدر نمی‌کنند این پسران ناخلف
- با نور خود آشنایی‌ام ده

۵۸- وزن کدام بیت ناهمسان نیست؟

(۱) خواجه که خاک پای گدایان کوی توست

شاهی کند گرش تو بگویی گدای ماست

(۲) در دل عشاق فخر و ملک دو عالم

ننگ بود عار همچنانک تو دیدی

(۳) دلم ز پاس نفس تار می‌شود چه کنم

وگر نفس کشم افگار می‌شود چه کنم

(۴) رسید هر که درین خاکدان به گنج قناعت

چو مور زیر زمین برد عیش روی زمین را

۵۹- ابیات کدام گزینه تناسب مفهومی دارند؟

(الف) دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند

از گوشه بامی که پریدیم پریدیم

(ب) هیچ دل نیست که میلش به دلارایی نیست

ضایع آن دیده که بر طلعت زیبایی نیست

(ج) دل کبوتر صفت و عشق چو سرپنجه باد

پیش سرپنجه شهباز، کبوتر چه کند؟

(د) مرنجان دلم را که این مرغ وحشی

ز بامی که برخاست مشکل نشیند

(۱) ب، د (۲) د، الف

(۳) الف، ج

(۴) ج، ب

۶۰- مفهوم بیت زیر با کدام گزینه ارتباط دارد؟

«حرفی است این که خضر به آب بقا رسید

زین چرخ دل‌سیه، دم آبی ندید کس»

(۱) صائب، از ادبار خواهد پایمال غم شدن

کوتاه‌اندیشی که از اقبال گردون شاد شد

(۲) جامه خضر را دهد آب حیات شست‌وشو

دل چو ز عشق تازه شد، چرخ کهن نمی‌کند

(۳) مانند لاله سوخته نانی است روزی‌ام

آن هم فلک به خون جگر می‌دهد مرا

(۴) بر چرخ سست‌عهد منه دل ز سادگی

طاق شکسته نیست سزاوار شیشه را

جامعه‌شناسی (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی،
بحران‌های اقتصادی و
زیست‌محیطی، بحران‌های
معرفتی و معنوی
(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه‌های ۸۳ تا ۱۰۳

۶۱- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- نخستین بحران اقتصادی چه زمانی به وجود آمد؟

- از منظر کنت، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی چه ویژگی‌ای داشت؟

- «پیمان باسل» در نهایت در پی چاره‌جویی برای کدام بحران جهانی بود؟

(۱) در فاصله بین دو جنگ جهانی - امری ذاتی نیست - بحران شمال و جنوب

(۲) در سال ۱۸۲۰ م در انگلستان - امری ذاتی است - جنگ‌های جهانی

(۳) در سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ - امری عارضی است - چالش فقر و غنا

(۴) در سال ۱۸۲۰ م - امری تحمیلی است - بحران‌های زیست‌محیطی

۶۲- به ترتیب «استفاده از بمب اتم برای نخستین بار»، «آغاز بحران معرفتی جدید» و «ادیان و عرفان‌های سرخ پستی» با کدام مورد در ارتباط قرار می‌گیرد؟

(۱) جنگ جهانی دوم - آشکار شدن وابستگی دانش تجربی به معرفت‌های غیرحسی - روی‌گردانی از سکولاریسم

(۲) جنگ جهانی اول - محدودیت‌های علمی دانش تجربی - روی‌آوری به سکولاریسم

(۳) جنگ جهانی اول - دانش تجربی به معرفت‌های غیرتجربی وابسته است - بحران معرفت

(۴) جنگ جهانی دوم - دانش تجربی به معرفت‌های غیرتجربی وابسته نیست - بحران معنویت

۶۳- تفاوت بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا چیست؟

(۱) یکی هویت اقتصادی و دیگری هویت معرفتی دارد.

(۲) چالش فقر و غنا اغلب مقطعی است (برخلاف بحران اقتصادی)

(۳) آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای ضعیف است و آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در برمی‌گیرد.

(۴) بحران اقتصادی معمولاً از چالش فقر و غنا فاصله می‌گیرد و دامنه آن را می‌کاهد.

۶۴- در متن زیر چند عبارت درست است؟

- چالش‌های جهانی به تدریج و یکی پس از دیگری آشکار می‌شوند و اغلب پایان می‌یابند. - ابتدا چالش‌های اقتصادی، سیاسی، نظامی و ... رخ

می‌دهند. - این چالش‌ها همگی از درون فرهنگ غرب برمی‌خیزند - فرهنگ غرب می‌تواند این چالش‌ها را به دیگران نسبت دهد.

(۱) فقط یکی (۲) دو تا (۳) سه تا (۴) چهار تا

۶۵- کدام گزینه تمام موارد را درست بیان نموده است؟

(۱) از مهم‌ترین علل وقوع دو جنگ جهانی، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود. - جنگ آمریکا و ژاپن، جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم نام گرفت.

(۲) از نظر هانتینگتون، در جنگ تمدن‌ها، دولت-ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی هستند. - در جنگ تمدن‌ها، غرب، بزرگ‌ترین تهدید برای فرهنگ اسلامی است.

(۳) بعد از جنگ جهانی دوم و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد بین بلوک شرق و غرب ادامه داشت. - بر اساس نظریه مرکز و پیرامون، جوامع غربی، چالش‌های خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند.

(۴) دو اصطلاح استعمارگر و استعمار زده را کسانی به کار می‌برند که معتقدند مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی، بلکه سیاست‌های نادرست آنهاست. - مراد از جهان اول، کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب است.

جامعه‌شناسی (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۵ دقیقه

تغییرات هویت اجتماعی،
تحولات هویتی جهان اجتماعی
«علل درونی»، تحولات هویتی

جهان اجتماعی

«علل بیرونی»

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

صفحه‌های ۸۶ تا ۱۰۷

۶۶- هر کدام از موارد زیر با چه موضوعی در ارتباط است؟

- تداوم شیوه ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی

- ناتوانی جهان اجتماعی در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود

- جهان اجتماعی که متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد عمل نکند و به پرسش‌های آن‌ها درباره زندگی و مرگ پاسخ ندهد.

(۱) تزلزل فرهنگی - بحران هویت - از دست دادن نشاط زندگی (۲) تعارض فرهنگی - بحران هویت - رسیدن به پوچ انگاری

(۳) تزلزل فرهنگی - تعارض فرهنگی - رسیدن به پوچ انگاری (۴) تعارض فرهنگی - تحول فرهنگی - کاستی و خلأ معنوی

۶۷- کدام یک از گزینه‌های زیر نادرست است؟

(۱) به دلیل اهمیتی که اسلام برای عقل و عقلانیت قائل است، در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی آنها را اخذ کرد.

(۲) جهان اسلام در سده‌های نخستین رویارویی با جهان‌های اجتماعی دیگر، با حفظ هویت فرهنگی خود، به تعامل با آنان پرداخت.

(۳) بسیاری از فرهنگ‌ها مانند مصر و ایران، در تعامل با جهان اسلام عقاید و ارزش‌های توحیدی آن را پذیرفتند اما به آن ملحق نشدند.

(۴) مسلمانان آثار فلسفی، پزشکی، ریاضی و نجوم یونان و روم را ترجمه کردند ولی آثار تاریخی، ادبی، افسانه‌ها و اسطوره‌های آنها را رد کردند.

۶۸- هر کدام از موارد زیر به ترتیب، بیانگر کدام موضوع هستند؟

الف) یک کارگر شرکت که با تحصیل در دانشگاه تهران، وکیل آن شرکت می‌شود.

ب) معلمی که بعد از چندین سال کار و تلاش به عنوان مدیر مدرسه معرفی می‌شود.

ج) در جامعه آپارتاید (مبتنی بر ارزش‌های نژادی) برای سایر نژادها راه ارتقا مسدود است.

د) کارمندی که از بخش پشتیبانی به بخش مالی اداره منتقل می‌شود.

(۱) تحرک اجتماعی درون نسلی - تحرک اجتماعی افقی - انسداد اجتماعی - تحرک اجتماعی صعودی

(۲) تحرک اجتماعی صعودی - تحرک اجتماعی افقی - تحرک اجتماعی نزولی - تحرک اجتماعی صعودی

(۳) تحرک اجتماعی درون نسلی - تحرک اجتماعی صعودی - انسداد اجتماعی - تحرک اجتماعی افقی

(۴) تحرک اجتماعی صعودی - تحرک اجتماعی صعودی - تحرک اجتماعی نزولی - تحرک اجتماعی افقی

۶۹- هرگاه تعامل جهان اجتماعی با جهان اجتماعی دیگر در امر تجارت، موجب شود با گذشت زمان تغییراتی در آن ایجاد شود به گونه‌ای که بر عقاید خود

پافشاری نکند و به مرور زمان به عقاید و آرمان‌هایش پشت کند و اعضای آن مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند، به طوری که هویت خود را از یاد

ببرند، دچار چه وضعیت‌هایی شده است؟

(۱) تزلزل فرهنگی - خودباختگی فرهنگی - تحول هویتی

(۲) از خودبیگانگی فرهنگی - تحولات هویتی - تزلزل فرهنگی

(۳) تحولات هویتی - تعارض فرهنگی - از خودبیگانگی حقیقی

(۴) تحولات هویتی - خودباختگی فرهنگی - از خودبیگانگی تاریخی

۷۰- به ترتیب هر کدام از موارد زیر با کدام موضوع یا مفهوم در ارتباط است؟

- نوع تغییرات هویتی در «پژوهشگاه رویان»

- جوامع خودباخته

- شکل‌گیری دوران پسامدرن

(۱) سازگاری با هویت جهان اجتماعی - فرهنگ گذشته خود را رها می‌کند - بسیاری از متفکران آن را تحول هویت جهان متجدد می‌دانند.

(۲) مورد تشویق و تأیید جامعه - از خودبیگانگی تاریخی - برخی آن را تغییری می‌دانند که درون جهان متجدد اتفاق افتاده و پذیرفته شده است.

(۳) فراتر از مرزهای مقبول جهان اجتماعی - فرهنگ گذشته خود را تداوم می‌بخشد - برخی آن را تغییری می‌دانند که درون جهان متجدد اتفاق

افتاده و پذیرفته شده است.

(۴) اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان - از خودبیگانگی تاریخی - بسیاری از متفکران آن را تحول هویت جهان متجدد می‌دانند.

روان‌شناسی

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم‌گیری
(درس‌های ۵ و ۶)
صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۵۷

۷۱- از میان موارد زیر، به کارگیری کدام مفهوم در روان‌شناسی نادرست است؟

(الف) تفکر بدون آگاهی

(ب) تفکر ناخودآگاه

(ج) حل مسئله

(۱) «الف» - «ج»

(۲) فقط «الف»

(۳) فقط «ج»

(۴) «الف» - «ب»

۷۲- کدام گزینه، مهم‌ترین دلیل قابل تعمیم بودن یادگیری حاصل از حل مسئله به موقعیت‌های دیگر را بیان می‌کند؟

(۱) زیرا در حل مسئله همیشه از تمام توانمندی‌های فرد استفاده می‌شود.

(۲) زیرا هدف از حل مسئله فقط رسیدن به پاسخ همان مسئله نیست، بلکه دستیابی به اصول و قوانینی است که در موقعیت‌های دیگر نیز کاربرد دارند.

(۳) زیرا هر مسئله فقط یک راه‌حل صحیح دارد و می‌توان همان راه‌حل را در همه موقعیت‌ها به کار برد.

(۴) زیرا در حل مسئله محدودیت‌های فرد نادیده گرفته می‌شود.

۷۳- با توجه به موقعیت بیان‌شده، مسئله شرکت از چه نوعی است و در نهایت، روش حل مسئله این شرکت به کدام‌یک از مراحل حل مسئله ختم می‌شود؟
«یک شرکت تولید خودرو در نظر دارد که برای افزایش میزان انگیزه کارکنان خود ساعت کاری را کاهش دهد. پس از مدتی مدیران شرکت متوجه می‌شوند کاهش ساعت کاری کمکی نکرده و انگیزه کارکنان افزایش پیدا نکرده است، به همین دلیل تصمیم می‌گیرند راهکار دیگری به کار ببرند؛ در همین راستا تصمیم می‌گیرند که حقوق‌ها را افزایش دهند.»

(۱) خوب تعریف نشده - ارزیابی راه‌حل

(۲) خوب تعریف شده - بازبینی و اصلاح راه‌حل

(۳) خوب تعریف نشده - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

(۴) خوب تعریف شده - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

۷۴- کدام گزینه درست می‌باشد؟

(۱) عامل کلیدی در ناتوانی حل مسئله «دو طناب» و «نه نقطه»، به ترتیب، نوع نگاه به مسئله و تجربه گذشته می‌باشد.

(۲) نادیده گرفتن سماجت بر حل مسئله برای مدت زمانی خاص، باعث می‌شود عواملی که مانع حل مسئله هستند، پررنگ شود.

(۳) گاهی تمایل افراد به حل مسئله براساس احساس و نظر شخصی، ناشی از محدودیت زمانی می‌باشد.

(۴) دانش‌آموزی که برای رسیدن به ۶ ساعت مطالعه روزانه، هر روز ۳۰ دقیقه به مطالعه خود اضافه می‌کند، از روش تحلیلی حل مسئله که مبتنی بر محاسبه و نیازسنجی است، استفاده کرده است.

۷۵- هر یک از عبارات زیر به ترتیب، با کدام مفهوم ارتباط دارد؟

(الف) تخریب وسایل عمومی پس از شکست تیم ورزشی

(ب) علت ناتوانی بسیاری از افراد در حل مسئله

(ج) احساس ناشی از بازماندن از هدف موردنظر

(۱) فشار روانی - نداشتن مهارت حل مسئله - فشار روانی

(۲) ناکامی - نداشتن نگاه جدید - فشار روانی

(۳) ناکامی - تجربه گذشته - افسردگی

(۴) فشار روانی - نداشتن نگاه جدید - افسردگی

۷۶- درستی یا نادرستی هر یک از عبارات زیر در مورد تصمیم‌گیری کدام است؟

(الف) تصمیم‌گیری نوعی حل مسئله است، زیرا در تصمیم‌گیری به دنبال روش‌های کارآمد هستیم.

(ب) انتخاب در مورد تشکیل خانواده و ازدواج تصمیمی مهم و پیچیده است.

(ج) حل مسئله و تصمیم‌گیری هیچ اشتراکی ندارند.

(د) یک تصمیم می‌تواند معمولی پیچیده و در عین حال گروهی نیز باشد.

(۱) درست - نادرست - درست - نادرست

(۲) درست - درست - نادرست - نادرست

(۳) نادرست - درست - نادرست - درست

(۴) نادرست - درست - نادرست - نادرست

۷۷- با توجه به موقعیت‌های ذکرشده در جدول زیر، کدام گزینه درست است؟

الف: فرد به دلیل احتمال زیاد از دست دادن سرمایه، از سرمایه‌گذاری در یک طرح نامطمئن خودداری می‌کند.	ت: دانش‌آموز کتابخانه‌ای را انتخاب می‌کند که منابع بیشتر و محیط آرام‌تری برای مطالعه دارد.	چ: گروه کوهنوردی به دلیل پیش‌بینی هوای نامساعد، برنامه صعود را به زمان دیگری موکول می‌کند.
ب: فرد دوچرخه‌ای را انتخاب می‌کند که سبک‌تر، بادوام‌تر و دارای ترمز بهتری است.	ث: فردی به جای عبور از وسط خیابان، از پل عابر پیاده استفاده می‌کند تا خطر تصادف کاهش یابد.	ح: خانواده‌ای برای پیک‌نیک به راه افتاده‌اند. در میانه راه هوا بسیار طوفانی و خطرناک می‌شود، اما چون برای سفر زمان و هزینه صرف کرده‌اند، تصمیم می‌گیرند به مسیر ادامه دهند.
پ: فردی بلیت سینما خریده است، اما قبل از شروع فیلم احساس بیماری می‌کند. با وجود اینکه بهتر است به خانه برگردد، فقط چون پول بلیت را پرداخت کرده، در سینما می‌ماند.	ج: دانش‌آموز شنا را انتخاب می‌کند، چون علاوه بر سلامتی، به افزایش آمادگی جسمانی او کمک می‌کند.	خ: شخصی غذایی سفارش داده و هزینه آن را پرداخت کرده است، اما پس از چند لقمه احساس سیری می‌کند. با این حال، فقط چون پول غذا را داده، همه غذا را می‌خورد و حالش بد می‌شود.

۱) ملاک تصمیم‌گیری در «ح» و «پ» یکسان است و ملاک تصمیم‌گیری در «خ» خطر از دست دادن است.

۲) در عبارت‌های «ت» و «ب» و «ج» ملاک تصمیم‌گیری یکسان نیست.

۳) در عبارت‌های «الف» و «ث» و «ج» اطمینان کافی به نتیجه تصمیم‌گیری وجود ندارد.

۴) گاهی فرد به دلیل هزینه‌های پرداخت‌شده، تصمیم خود را ادامه می‌دهد؛ مانند عبارت‌های «پ» و «ب».

۷۸- کدام یک از عبارت‌های زیر، درخصوص «سبک‌های تصمیم‌گیری» درست است؟

الف) در عبارت «محمد نشانه‌های ابتلا به بیماری سرطان را دارد، اما مدام دست‌دست می‌کند و به پزشک مراجعه نمی‌کند» سبک تصمیم‌گیری محمد با ضرب‌المثل «از این ستون به اون ستون فرجه‌ا» مرتبط است.

ب) در عبارت «زهره برای انتخاب رشته تحصیلی خود، به فرصت‌ها و امنیت شغلی در کنار علایق خود توجه می‌کند.» سبک تصمیم‌گیری زهره بهترین شیوه تصمیم‌گیری محسوب می‌شود و هرگز ممکن نیست او از سبک‌های دیگر تصمیم‌گیری استفاده کند.

ج) در عبارت «سعید هنگام رانندگی دوستش را در حال دعوا با کسی می‌بیند، او سریع از ماشین پیاده شده و با قفل فرمان به کمک دوست خود می‌رود.» سبک تصمیم‌گیری سعید، به دلیل زودگذر بودن می‌تواند زیربنای تصمیم‌گیری باشد.

د) در عبارت «فاطمه در انتخاب سبک زندگی خود چندان نقشی ندارد و با دنبال کردن افراد مشهور مورد علاقه‌اش در فضای مجازی نوع پوشش، گفتار و رفتار خود را مشخص می‌نماید.» سبک تصمیم‌گیری فاطمه، با بیت «هر چه مردم می‌کند بوزینه هم/ آن کند کز مرد بیند دم به دم» مطابق است.

۱) «الف» - «ب» ۲) «ب» - «ج» ۳) «ج» - «د» ۴) «الف» - «د»

۷۹- «نیما تصمیم گرفته یک رشته ورزشی را برای قهرمانی دنبال کند. او به سه رشته دوچرخه‌سواری، تیراندازی و ژیمناستیک علاقه زیادی دارد اما برای هر کدام موانعی دارد. از جمله اینکه برای دوچرخه‌سواری، توان مالی خرید یک دوچرخه استاندارد مسابقه‌ای را ندارد و در رشته ژیمناستیک نیز به دلیل اینکه او در سن رشد است و از نظر قد و وزن شرایط فیزیکی ایده‌آل برای این رشته را ندارد، پزشک به او توصیه می‌کند به رشته دیگری فکر کند. او در باشگاه محله‌شان به تجهیزات تیراندازی دسترسی رایگان دارد و مربی باشگاه به دلیل استعداد بالای نیما، قبول کرده است که بدون دریافت هزینه، او را به صورت اختصاصی آموزش دهد، برای همین نیما رشته تیراندازی را انتخاب کرده است. الان نزدیک به سه سال است که به صورت مستمر تمرین می‌کند و موفق شده است به تیم ملی نوجوانان راه یابد.» کدام گزینه در مورد تصمیم‌گیری نیما درست است؟

۱) اینکه با توجه به شرایطی که برای او فراهم شده است رشته تیراندازی را انتخاب کرده، به مرحله پنجم تصمیم‌گیری اشاره دارد.

۲) اینکه به بیان ویژگی‌های هر رشته ورزشی پرداخته است، دلالت به مرحله چهارم تصمیم‌گیری دارد.

۳) اینکه نیما توانسته نزدیک به سه سال در رشته تیراندازی فعالیت کند و به تیم ملی راه یابد، اشاره به مرحله اول تصمیم‌گیری دارد.

۴) اینکه نیما از بین رشته‌های ورزشی مختلف چند مورد را شناسایی کرده به مرحله سوم اشاره دارد.

۸۰- «علی ۱۸ سال دارد و دانش‌آموزی کنکوری است. به تازگی گرایش او به گروه همسالان خود خیلی بیشتر از سابق شده و بودن در کنار همسالان خود برایش بسیار لذت‌بخش است. او گاهی در انتخاب بین مطالعه کنکور (ناخواستنی) و وقت گذراندن با دوستانی که تازه انتخاب کرده (خواستنی)، دچار تعارض می‌شود و هر چه پدر علی به او می‌گوید: وقت گذراندن با دوستانی که انتخاب کرده‌ای و افراد سالمی به نظر نمی‌آیند، ممکن است بر نتیجه کنکور تأثیر منفی بگذارد، علی نمی‌پذیرد و می‌گوید من تحت تأثیر آن‌ها قرار نمی‌گیرم.» در این موقعیت علی چه تعارضی را تجربه می‌کند و کدام یک از موانع تصمیم‌گیری مشهود است؟

۱) گرایش - اجتناب / اعتماد افراطی ۲) گرایش - گرایش / اعتماد افراطی

۳) گرایش - گرایش / سوگیری تأیید ۴) اجتناب - گرایش / سوگیری تأیید

دفترچه شماره (۲)

صبح جمعه

۱۴۰۵/۶/۱۳

آزمون ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۵

آزمون اختصاصی
دوازدهم انسانی

۹۰ سؤال در ۸۵ دقیقه

ساعت ۹:۳۵ تا ۱۱ صبح

نام درس	معمولاً دانش‌آموزان در هر رده تراز به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ می‌دهند.					این قسمت را قبل از شروع آزمون پر کنید
	۷۰۰۰	۶۲۵۰	۵۵۰۰	۴۷۵۰	۴۰۰۰	شما به چند سؤال از هر ۱۰ سؤال پاسخ خواهید داد؟
عربی، زبان قرآن	۶	۵	۳	۲	۱	
تاریخ و جغرافیا	۷	۶	۴	۲	۱	
فلسفه و منطق	۶	۵	۳	۲	۱	
اقتصاد	۷	۵	۴	۲	۱	

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سؤالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۲)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰
۲	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۱)	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰
۳	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۳)	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰
۴	اجباری	تاریخ (۲)	۵	۱۱۱	۱۱۵	۸
۵	اختیاری	تاریخ (۱)	۵	۱۱۶	۱۲۰	
۶	اجباری	جغرافیا (۲)	۵	۱۲۱	۱۲۵	۷
۷	اختیاری	جغرافیای ایران	۵	۱۲۶	۱۳۰	
۸	اجباری	فلسفه یازدهم	۱۰	۱۳۱	۱۴۰	۱۰
۹	اختیاری	منطق	۱۰	۱۴۱	۱۵۰	۱۰
۱۰	اختیاری	فلسفه دوازدهم	۱۰	۱۵۱	۱۶۰	۱۰
۱۱	اختیاری	اقتصاد	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۱۰

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی	محمد اسدی، محمد بحیرایی، عارف بهرام‌نیا، احمد حسن‌زاده‌فرد، محمد حمیدی، رضا خانبابائی، احمد ذاکر‌زاده، امیر زران‌دوز، پیمان طیار، هادی فولادی، علی قهرمان‌زاده، عباس مالکی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، مجتبی فرهادی، مبین محمدی تراکمه، طاهره موسی‌زاده‌مقدم، رضا نوروزبیگی
جامعه‌شناسی	رانیا امیری، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، یاسین ساعدی، سینا غلامی، سید آرش مرتضائی‌فر
روان‌شناسی	هانا احمدزاده، محمد حبیبی، محمدرضا شریفی، محمدعرفان فرهادی، فرید هادی
عربی، زبان قرآن	ابوطالب درانی، محمدرضا سوری، کامران عبدالهی، امیرعلی فردین، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، احسان کلاته‌عربی، فرشته کیانی، محمدصادق محسنی، سید محمدعلی مرتضوی، رضا معصومی، محمد مهدی یعقوبی
تاریخ و جغرافیا	علیرضا آزادی‌نژاد، راضیه ابراهیمی‌نژاد، فاطمه احمدی، علیرضا پدرام، یاسین ساعدی، علیرضا سالمی، حامد صفرخانیان، فاطمه عزیزی، مهدی کاردان، محمد مهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، پرگل رحیمی، موسی سپاهی، فرهاد قاسمی‌نژاد، امیرمحمد قلعه‌کاهی، علی معزی، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	سارا شریفی، مهدی ضیائی، احسان عالی‌نژاد، مهدی کاردان، محمدحسین متولی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	عرشیا محمدی عباس مالکی	مسئول درس: ابراهیم نوری ویراستار: معصومه صنعت‌کار، سجاد سلیمی
علوم و فنون ادبی	فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی فرهاد علی‌نژاد	محمد مهدی اسلامی	مسئول درس: فریبا رنوقی ویراستار: محسن جمشیدی، مانده ملکی، مهدی یعقوبیان
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی‌فر	سید آرش مرتضائی‌فر	—	مسئول درس: سجاد حقیقی‌پور ویراستار: سید مجتبی رضا‌زاده، زهرا شمسایی
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	سینا غلامی	مسئول درس: محمدصدرا پنجه‌پور ویراستار: مریم عابدی، محمدحسن سعیدی
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	مسئول درس: لیلا ایزدی ویراستار: محسن جمشیدی
تاریخ و جغرافیا	محمد مهدی یعقوبی	محمد مهدی یعقوبی	علیرضا سالمی فاطمه عزیزی	مسئول درس: محمدصدرا پنجه‌پور ویراستار: محمدحسن سعیدی
فلسفه و منطق	فرهاد علی‌نژاد	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی ایمان کلاته‌عربی	مسئول درس: سوگند بیگلری ویراستار: علی بدری، محمدحسین صادق‌پور
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سینا غلامی	مسئول درس: سجاد حقیقی‌پور ویراستار: سید مجتبی رضا‌زاده، زهرا شمسایی

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

دانش آموزان رشته علوم و معارف اسلامی، سؤالات اختصاصی «عربی» (ضمیمه انتهای دفترچه) را از مسئول حوزه دریافت کنید.

الْصَّدُقُ
إِزْحَمُوا ثَلَاثَةً
(درس های ۵ و ۶)
صفحه های ۶۳ تا ۸۸

پاسخ گویی به سؤال های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۲)

■ عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۶)

۸۱- ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمَ . . .﴾:

(۱) ایمان آورندگان به خدا و پیامبرانش و کسانی که میان احدی از آنان تفاوتی قائل نیستند پادشاهیشان را [از خدا] خواهند گرفت!

(۲) افرادی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند و میان هیچ کس از آنها فرقی نمی گذارند [خدا] مزدشان را به ایشان خواهد داد!

(۳) آنان که به خدا و پیامبرانش مؤمن هستند و میان کسی از آنها جدایی نینداختند [خدا] مزدهایشان را برای آنها خواهد آورد!

(۴) کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند و میان هیچ یک از آنان جدایی نینداختند [خدا] مزدهایشان را به آنها خواهد داد!

۸۲- «كَانَ أَبُوكَ أَجُودَ النَّاسِ، يَفْكَ الْأَسِيرَ لَوَجْهِ اللَّهِ وَ يُفَرِّجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ بِقَلْبٍ يَبْعَثُ الْأَمَلَ فِي نَفُوسِ الْيَائِسِينَ!»:

(۱) پدر تو بخشنده ترین مردم بود، اسیر را به خاطر رضایت خدا آزاد می کرد و با دلی که امید را در جان های مأیوس برمی انگيخت، اندوه غمگین را کم می کرد!

(۲) پدر تو از بخشنده ترین مردمان بود و برای خشنودی خدا، اسیر را آزاد می نمود و اندوه انسان های غمگین را می زدود و امید را در دل های ناامید زنده می کرد!

(۳) پدرت بخشنده ترین مردم بود، اسیر را برای خشنودی خدا آزاد می کرد و با قلبی که امید را در جان های افراد ناامید برمی انگيخت، اندوه غمگین را برطرف می نمود!

(۴) پدر تو از مردمان بخشنده بود که با آزاد کردن اسیر، خداوند را خشنود می ساخت و اندوه غمگین را برطرف می کرد و قلبی داشت که امید را در جان های ناامیدان زنده می کرد!

۸۳- عَيْنِ الْخَطَا:

(۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از خداوند پروا کنید و همراه راستگویان باشید!

(۲) سَأَسَافِرُ إِلَى قَرْيَةٍ قَدْ شَاهَدْتُ صَوْرَتَهَا أَيَّامَ صِغَرِي!: به روستایی سفر خواهم کرد که عکس آن را در روزگار کودکی‌ام دیده‌ام!

(۳) مَا أَحْسَنَ أَنْ تُطْعَمَ الْمَسَاكِينَ فِي أَيَّامِ الْحَاجَةِ!: چه خوب است که در روزهای تنگدستی، به نیازمندان غذا بدهیم!

(۴) يَا بُنَيَّ؛ لَا تَظْلَمْ أَبَدًا كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ!: ای پسرک من؛ هیچ‌گاه ظلم نکن چرا که تو دوست نداری ظلم کنی!

۸۴- عَيْنِ الصَّحِيح:

(۱) شَاهَدْتُ طِفْلاً كُلَّمَا أَخَذَ يُنَادِي أُمَّهُ، أُلْتَقِيتُ إِلَيْهِ!: کودکی را دیدم که هر بار شروع به صدا زدن مادرش می‌کرد، به او توجه می‌کرد!

(۲) لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ أُرَدِّ صَدِيقِي الْخَائِبَ إِلَى الْجَامِعَةِ!: موفق نشدم که دوست اندوهگینم را به دانشگاه برگردانم!

(۳) لِأَخِي صَدِيقٌ ذُو مَكْرَمَةٍ يَسْتَرُ عُيُوبَ الْآخَرِينَ!: برادرم دوست صاحب کرامتی دارد که عیب دیگران را پنهان می‌کند!

(۴) لَا نَحْتَفِظُ بِالْحَيَوَانَاتِ فِي الْبَيْتِ وَ عَلَيْنَا أَنْ نُطْلِقَهَا فِي الطَّبِيعَةِ!: نباید حیوانات را در خانه نگه داریم و باید آن‌ها را در طبیعت رها کنیم!

۸۵- «به خدا پناه می‌برم از علمی که سود نمی‌رساند و از دعایی که شنیده نمی‌شود!»؛ عَيْنِ الصَّحِيح:

(۱) أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ! (۲) أَعُوذُ مِنْ عِلْمٍ لَا نَنْتَفِعُ بِهِ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ بِاللَّهِ!

(۳) اللَّهُمَّ أَعُوذُ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا تَسْمَعُ! (۴) إِلَهِي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعِلْمِ الَّذِي لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا تَسْمَعُ!

۸۶- عَيْنِ الْخَطَا عَنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِاِحْتِيَالِهِ!»

(۱) ره منزل آن یافت کو راست رفت به صد حيله آن دیگری ره نیافت

(۲) زبان کذب اگر صد پرده بر خود تَنَد حقیقت آینه‌وار از میان برون خندد

(۳) راست بگو تا به هدف بر خورد تیر کج افتد به چپ و راست بر

(۴) به راستی طلب این تختِ برتری که مگس به دست مکر، نبرد استخوان ز دست هما

۸۷- عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: « الْمُسْلِمُ الصَّالِحُ لَا يُطْعِمُ الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا يَأْكُلُ! »

(۱) المسلم: مفرد مذكر - اسم فاعل؛ مصدره: إسلام - معرفة - معرب / مبتدأ و مرفوع، خبره: «الصَّالِح»؛

الجملة اسمية

(۲) لَا يُطْعِمُ: فعل مضارع لِلنَّهْيِ - مزيد ثلاثي (من باب إفعال) - متعدّد - معلوم / فعل و مع فاعله خبر لِـ «المسلم»

(۳) المساكين: اسم - جمع مكسّر و مفرده «المسكين» - مُعرّف بالآلف و اللّام - معرب / مفعول و منصوب

بالباء

(۴) لَا يَأْكُلُ: فعل مضارع لِلنَّهْيِ - للمفرد المذكر الغائب - مجرد ثلاثي - مجهول / فعل و مع نائب فاعله جملة فعلية

۸۸- عَيْنُ الْجُمْلَةِ الَّتِي قَدْ وَصَفَتِ النِّكَرَةَ:

(۱) لِلصِّدْقِ أَثَرٌ يَظْهَرُ فِي سُلُوكِ الْإِنْسَانِ وَ مُعَامَلَاتِهِ مَعَ النَّاسِ!

(۲) لِلصِّدْقِ أَثَرٌ كَبِيرٌ فِي كَسْبِ ثِقَةِ النَّاسِ وَ نَيْلِ الْمَحَبَّةِ!

(۳) إِنَّ الصِّدْقَ خُلُقٌ كَرِيمٌ وَ يَدْعُو الْآخِرِينَ إِلَى الْخَيْرِ!

(۴) إِنَّ النَّاسَ يُحِبُّونَ الصِّدْقَ لِأَنَّهُ خُلُقٌ حَسَنٌ!

۸۹- عَيْنُ مَا لَيْسَ فِيهِ مُعَادِلٌ لِلْمُضَارِعِ الْإِلْتِزَامِيِّ الْفَارْسِيِّ:

(۱) فِي بَدَايَةِ فَصْلِ الرَّبِيعِ تَنْفَتِحُ الْأَزْهَارُ كِي نَشَمَ رَائِحَتُهَا الطَّيِّبَةُ!

(۲) طَلَبَ الْآبَاءُ وَ الْأُمّهَاتُ مِنَ الْأَوْلَادِ أَنْ يُسَاعِدُوهُمْ فِي الْعَمَلِ!

(۳) لَمْ أَخْبِرْ أُمِّي أَنَّ لَحْظَةَ اللَّقَاءِ قَرِيبَةٌ وَ هُمْ يَنْتَظِرُونَنَا!

(۴) الْيَوْمَ لَا نَذْهَبُ إِلَى مَلْعَبِ الْمَدِينَةِ لِأَنَّهُ مُزْدَحِمٌ جَدًّا!

۹۰- عَيْنُ حَرْفِ «الْلام» يَخْتَلِفُ عَنِ الْبَاقِي:

(۱) لِيُكْمِلَ حَامِدٌ دِرَاسَتَهُ أَرْسَلَتْهُ أَسْرَتُهُ إِلَى طِهْرَانِ وَ قَامَتْ بِحِمَايَتِهِ!

(۲) لِيُعَاقِبَ أَخِي الْأَكْبَرَ شَاتِمَهُ الْأَحْمَقَ يَسَكْتُ عَنْهُ وَ يَدْعُو مُهَانًا!

(۳) لِنَذْهَبَ إِلَى الْمَدَائِنِ كَي نَزُورَ مَرَقِدَ الصَّحَابِيِّ الْجَلِيلِ سَلْمَانَ الْفَارْسِيِّ!

(۴) لِيَتَخَلَّصَ الشَّابُّ الْكَثِيرُ الْمَعَاصِي مِنْ شَرِّ ذُنُوبِهِ عَمَلٌ بِمَوْعِظَةِ عَالِمٍ!

عربی، زبان قرآن (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

المعالم الخَلَابَةُ
صناعة النُّفْطِ
(درس‌های ۶ و ۷)
صفحه‌های ۸۱ تا ۱۰۴

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۹۱ - ۹۶)

۹۱- ﴿هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ :

- (۱) او شما را از زمین آفرید و برای عمارت و آبادانی آن برگزید!
 - (۲) او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد!
 - (۳) اوست که شما را از زمین به وجود آورد و خواست که شما آن را آباد کنید!
 - (۴) او همان کسی است که زمین را برای شما پدید آورد و آبادی آن را از شما خواست!
- ۹۲- «عِنْدَمَا كَانَ مُسَافِرًا فَتَدَقَّقًا يُرِيدُونَ أَنْ يَسْتَلِمُوا الْأَدْوِيَةَ الْمَكْتُوبَةَ عَلَى الْوَصَفَاتِ، قَالَ الصَّيْدِيُّ: لَا يَسْمَحُ لَنَا الْمَسْئُولُ أَنْ أُعْطِيَكُمْ الْحُبُوبَ الْمُهْدِيَّةَ!»:

- (۱) در آن زمان که مسافران کاروان ما خواستند داروهای نوشته‌شده روی نسخه را بخرند، داروخانه‌دار گفت: مجاز نیست که قرص مسکن به شما بدهیم!
 - (۲) هنگامی که مسافران هتل قصد داشتند که داروی تجویز شده روی نسخه را ببرند، مسؤول داروخانه گفت: اجازه داده نشده که قرص‌های آرامش‌بخش را بدهیم!
 - (۳) هنگامی که مسافران هتل ما قصد گرفتن داروهای نوشته‌شده بر روی نسخه‌ها را داشتند، داروخانه‌دار گفت: مسؤول به ما اجازهٔ تحویل قرص‌های آرامبخش را به شما نمی‌دهد!
 - (۴) زمانی که مسافران هتل‌مان می‌خواستند که داروهای نوشته‌شده بر روی نسخه‌ها را دریافت کنند، داروخانه‌دار گفت: مسؤول به ما اجازه نمی‌دهد که قرص‌های آرامبخش را به شما بدهیم!
- ۹۳- «إِنْ كَانَ بِنْرِ النَّفْطِ فِي الطَّبَقَاتِ الصَّخْرِيَّةِ يَسْتَعْرِقُ اسْتِخْرَاجَهُ وَقْتًا طَوِيلًا!»:
- (۱) چاه نفت اگر در طبقات سنگی باشد استخراجش وقت زیادی می‌گیرد!
 - (۲) چاه نفت هرگاه در طبقه‌هایی از سنگ بود استخراج آن وقت زیادی می‌گرفت!
 - (۳) هرگاه چاه نفت در طبقاتی از سنگ‌ها باشد خارج کردن نفتش زمان زیاد خواهد گرفت!
 - (۴) اگر چاه نفت در طبقه‌های سنگی بوده باشد خارج کردن نفت آن وقت زیادی می‌گیرد!
- ۹۴- عَيْنُ الْخَطَأِ:

- (۱) تَفَعُّ الْمَعَالِمِ الْخَلَابَةِ فِي مَنَاطِقٍ مُخْتَلِفَةٍ وَ يَزُورُهَا السَّيَّاحُ لِمُشَاهَدَةِ جَمَالِهَا!: جاذبه‌های دیدنی در مناطق گوناگون قرار گرفته‌اند و گردشگران برای تماشای زیبایشان از آن‌ها بازدید می‌کنند!
- (۲) الْمَنَاطِرُ الطَّبِيعِيَّةُ جَمِيلَةٌ وَ الزُّوَارُ يَسْتَمْتِعُونَ بِالنَّظَرِ إِلَيْهَا!: چشم‌اندازهای طبیعی زیبا هستند و بازدیدکنندگان از نگاه کردن به آن‌ها لذت می‌برند!
- (۳) يُسْتَخْرَجُ النَّفْطُ مِنْ بَاطِنِ الْأَرْضِ ثُمَّ يُنْقَلُ إِلَى الْمَصَانِعِ!: نفت از درون زمین استخراج می‌شود، سپس به کارخانه‌ها منتقل می‌شود!
- (۴) تُسْتَعْمَلُ مُشَقَّاتُ النَّفْطِ فِي صِنَاعَةِ أَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ يَحْتَاجُ إِلَيْهَا الْإِنْسَانُ!: فرآورده‌های نفت در ساخت چیزهای بسیاری که انسان به آن‌ها نیاز دارد به کار برده می‌شوند!

۹۵- « هزاران اثر تاریخی در کشور عزیزمان می‌بینیم. ناگزیر به نگهداری از آن‌ها و تلاش برای جذب گردشگران هستیم! » عین الصَّحیح:

- (۱) نرى آلاف العلوم التاريخية في مُدُننا العزیزة. عَلینا أن نحافظ علیها و نُحاول حتّى نجذب السَّائحین!
 - (۲) وَجَدنا مِئات الآثار التاريخية في بلدنا العزیز. لَابُدَّ لی من المُحافظة علیها و الاجتهاد لِجذب السَّائح!
 - (۳) نَجِد في بلادنا العزیزة أَلْف أثر تاریخی. عَلینا بالمُحافظة علیها و السَّعی لِجذب السَّائحین الأَجنب!
 - (۴) نُشاهد آلاف المَعالم التاريخية في بلادنا العزیزة. لَابُدَّ لَنَا من الحِفاظ علیها و المُحاوَلَة لِجذب السَّائحین!
- ۹۶- عین الأنسب للمفهوم: « العقل السَّليم في الجِسم السَّليم! »

- (۱) تن اگر خادم عقل است، سرافراز شود ورنه در چاه هوس، خسته و دمساز شود
- (۲) چو تن بیمار و کاهل شد، ز کار افتاد عقل تو به کار آید تو را عقلت، چو تن را پاک و خوش داری
- (۳) عقل است بند جان تو، تن چیست؟ بند عقل تو بشکن تو هر دو بند را، تا جان شود بی‌بند و بار
- (۴) خردمند مردم هنرپرورند که تن‌پروران از هنر لاغرند

۹۷- عین الصَّحیح في ضبط حركات الحروف:

- (۱) الصَّناعاتُ الیدویَّةُ في إيران تَجذبُ الكثير من السَّائحین من کُلِّ العالم!
- (۲) یا حَضْرَة الصَّیدلی! رجاءُ أعطني مِحْراراً و مَرْهَماً و حُبُوباً مُهْدَّتَةً!
- (۳) یُسْتَخْرَجُ الإنسانُ النِّفْطَ من باطنِ الأرضِ و یَسْتَفِیدُ من مُشْتَقَّاتِهِ!
- (۴) علی امتدادِ الأنابیبِ توجَدُ لُوحاتٌ تَحذِیرِیَّةٌ تُحذِّرُ المُواطنین!

۹۸- عین المفعول مبنياً:

- (۱) یَعْلَمُ مَنْ یَتَوَاضَعُ أَنَّ اللَّهَ یُحِبُّ الْمُتَوَاضِعین!
- (۲) خیرُ إخوانِکُم مَن أهدى إِلَیکُم عیوبَکُم!
- (۳) کُلُّ مَنْ یَرى کَهْفَ علی صَدْرٍ یَتَعَجَّب!
- (۴) لا شکَّ أَنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ مَنْ یَرْحُمُ النَّاسَ!

۹۹- عین الصَّحیح في البناء للمجهول (حسب المعنی):

« اِسْتُخْدِمَ النَّاسُ النِّفْطَ في الصناعة و ابتعدت الأرض من السلامة باِکْثارهم في الاستفادة منه و حينئذٍ یُهْدَدُونَ البیئة و تتعرَّضُ الحیاةُ للموت. »

- (۱) اِسْتُخْدِمَ النَّاسُ . . .
- (۲) اُبتعد من السلامة . . .
- (۳) . . . و حينئذٍ تُهدَّدُ البیئة
- (۴) . . . تتعرَّضُ للموت

۱۰۰- عین فعلاً یُمْکِنُ أن یُقرأ مجهولاً و معلوماً معاً (حسب المعنی):

- (۱) أخبر من قبل هذا الطَّالِبُ أَنَّ لَدینا إِمْتِحاناً غداً!
- (۲) یُعْطِی اللَّهُ من نِعَمِهِ أَکْثَرَ لِمَنْ یَکْثُرُ شُکْرُهُ في الحیاة!
- (۳) علی امتدادِ الأنابیبِ توجَدُ أَعْمِدَةُ اتِّصالاتٍ کَمَحَطَّاتِ الإنذار!
- (۴) عَلِمْنَا أَنَّ الصَّنَاعَ یَصْنَعُونَ مِنَ النِّفْطِ مُنتَجاتٍ مِثْلَ العَطُورِ!

من الأشعار المنسوبة إلى الإمام
عليّ (ع)
متن درس، الحروف المشبهة
بالفعل، لا النافية للجنس، تمارين
صفحه‌های ۱ تا ۱۴

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۳)

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو من أو إلى العربية (۱۰۱ - ۱۰۴)

۱۰۱- «إِذَا نَكُونُ نُقَادَ الْكَلَامِ لَا نَأْخُذُ الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ وَنَتَفَكَّرُ عَنْ كُلِّ مَا نَسْمَعُهُ!»:

- (۱) اگر ناقدان سخن باشیم، باطل را از اهل حق نمی‌گیریم و تفکر می‌کنیم درباره هر آنچه می‌شنویم!
- (۲) چنانچه ناقد کلام باشیم، باطل را حتی از اهل حق نمی‌گیریم و درباره آنچه می‌شنویم، تفکر می‌کنیم!
- (۳) هرگاه ناقدان سخن شویم، از اهل حق، باطل را نمی‌گیریم و درباره هر آنچه گوش فرا می‌دهیم، تأمل می‌کنیم!
- (۴) اگر از نقدکننده‌های کلام باشیم، نباید باطل را از اهل حق بگیریم، بلکه باید در خصوص هر آنچه می‌شنویم اندیشه نماییم!

۱۰۲- «لَعَلَّ الْمُشْتَرِيَ يَشْتَرِي هَذِهِ الْبَضَائِعَ عِبْرَ الْإِنْتَرْنِت، لِأَنَّ الْأَسْعَارَ أَرْخَصَ مِنَ الْمُتَجَرِّ!»:

- (۱) امید است مشتری این کالا را از طریق اینترنت خریداری کند، زیرا قیمت‌های ارزانتری از مغازه‌ها دارد!
- (۲) امید است مشتری این کالاها را از راه اینترنت بخرد، چون قیمت‌ها ارزانتر از مغازه هستند!
- (۳) شاید خریدار این اجناس را از طریق اینترنت بخرد، زیرا قیمت‌هایش ارزانتر از بازار هستند!
- (۴) شاید مشتری این کالا را از راه اینترنت خریده بود، چون قیمت‌ها ارزانتر از مغازه بودند!

۱۰۳- «عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- (۱) أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ! آيا می‌دانی تنها خداوند بر همه چیز تواناست!
 - (۲) مَا سَافَرْتُ بِالطَّائِرَةِ لِأَنَّ بَطَاقَةَ الطَّائِرَةِ غَالِيَةٌ جَدًّا! با هواپیما سفر نکردم، قطعاً بلیت هواپیما بسیار گران‌قیمت است!
 - (۳) أَيُّهَا النَّاسُ! أَهْلُ الْعِلْمِ أَحْيَاءُ وَ إِنْ مَاتُوا! ای مردم! اهل علم، اگر بمیرند زنده می‌شوند!
 - (۴) كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرِكُ! گویی راضی کردن همه مردم هدفی است که به دست آورده نمی‌شود!
- ۱۰۴- «ای کاش مردم بدی‌ها را ترک کنند همان‌طور که خدا آنان را بدان دستور داد!»؛ عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- (۱) يَا لَعَلَّ النَّاسَ قَدْ تَرَكُوا سَيِّئَاتِهِمْ كَمَا يَأْمُرُهُمُ اللَّهُ بِهِ!
- (۲) لَعَلَّ النَّاسَ يَتْرُكُونَ السَّيِّئَاتِ لِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَمَرَهُمْ بِهَا!
- (۳) يَا لَيْتَ النَّاسَ يَتْرُكُونَ السَّيِّئَاتِ كَمَا أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ!
- (۴) لَيْتَ النَّاسَ يَتْرُكُ الذُّنُوبَ لِأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَمَرَهُمْ بِهِ!

۱۰۵- عَيْن الصَّحِيح فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا...﴾

(۱) الله: اسم - مفرد مذکر - معرفة (علم) / مبتدأ و مرفوع

(۲) يحبّ: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي / فاعله: «الذين»

(۳) سبيل: اسم - جمع تكسير أو جمع مكسر (مفردة: سبيل) / مجرور بحرف الجر

(۴) يقاتلون: فعل مضارع - للغائبين - مزيد ثلاثي (مصدره: مُقاتلة) / فعل و فاعل؛ الجملة فعلية

۱۰۶- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْيَةِ:

(۱) لا تغضب، فإنّ الغضب مفسدة! اسم إنّ

(۲) لا تُمَيِّتُوا الْقُلُوبَ بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ! مفعول

(۳) لا تجتمع خصلتان في مؤمن! فاعل

(۴) إنّ القلب يموت كالزّرع! خبر إنّ

۱۰۷- عَيْنَ مَا فِيهِ مَعْنَى الرَّجَاءِ وَ التَّرَجِّي:

(۱) يا بُنَيَّ كُنْ مِثْلَ الْقَمَرِ فَيَرْفَعُ النَّاسُ رُؤُوسَهُمْ حَتَّى يَرَوْهُ لَحْظَةً!

(۲) ظهور الأزهار و تفتّحها من خصائص الربيع لعلنا نغتنمها!

(۳) علمت أنّ التّفاخر بالنّسب ليس محموداً!

(۴) إنّ المؤمن كشجرة لا يسقط ورقها أبداً!

۱۰۸- عَيْنَ اسْمَاءَ عَلَامَةِ رَفْعِهِ «الْأَلْف»:

(۱) لا يصل عدد أسنان الطّفل إلى عشرين سنّاً إلّا بعد سنتين من عمره!

(۲) استفاد المهندسون أكثر من عشرة أطنان من الدّيناميت لشقّ القنوات!

(۳) إنّ السّكوت ذهب و الكلام فضّة، إنّهما مُفيدان في وقتها!

(۴) تأثير أوزان الأشعار في بلاغة الأبيات الشعريّة كثير!

۱۰۹- أَكْمِلِ الْفَرَاغَ مُسْتَعِيناً بِالْحُرُوفِ الْمَشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ: «قَالَتْ بِنْتِي: القمر مصباح في قلب السّماء!»

(۱) ليت (۲) لأنّ (۳) لكنّ (۴) كأنّ

۱۱۰- عَيْنَ «لا» نَافِيَةِ الْجِنْسِ:

(۱) ﴿لا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ (۲) لا يَرْحُمُ اللَّهُ مَنْ لا يَرْحُمُ النَّاسَ!

(۳) لا تكتبني شيئاً على الجدار! (۴) جاء العالم إلى مجلسنا لا جاهل!

دانش آموزان رشته علوم و معارف اسلامی، سؤالات اختصاصی «تاریخ» (ضمیمه انتهای دفترچه) را از مسئول حوزه دریافت کنید.

تاریخ (۲)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.

وقت پیشنهادی: ۸ دقیقه

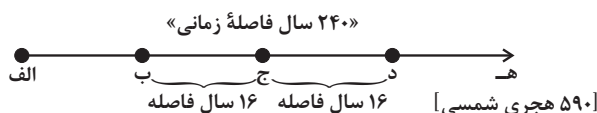
فصل سوم: ایران؛ از ورود اسلام

تا پایان صفویه

(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)

صفحه‌های ۱۰۱ تا ۱۳۴

۱۱۱- با توجه به نمودار خط زمان زیر، کدام گزینه اطلاعات صحیحی را بیان می‌کند؟

(۱) اگر «الف» را نبرد ملازگرد در نظر بگیریم، «ج» حتماً به نبرد دندانقان در

سال ۴۶۳ هجری قمری اشاره دارد.

(۲) اگر «ه» را تسلط تکش خوارزمشاهی بر بخش وسیعی از ایران بدانیم، «الف» فراهم کردن زمینه ایجاد حکومت محلی توسط الپتگین است.

(۳) اگر «ب» را نبرد ملازگرد در نظر بگیریم، «د» به حمله چنگیزخان مغول به ایران اشاره دارد.

(۴) اگر «ج» را حمله محمود غزنوی به قلمرو آل‌بویه در ری بدانیم، «الف» نجات خلیفه عباسی از چنگ آل‌بویه توسط طغرل سلجوقی است.

۱۱۲- کدام یک از موارد زیر درباره «مدارس نظامیه»، درست تدوین شده است؟

الف) در این مدارس در کنار علوم دینی، برخی از علوم دیگر نیز تدریس می‌شد.

ب) امام محمد غزالی در این مدارس هم درس خواند و هم درس داد.

ج) مدیران و مدرسان نظامیه‌ها عموماً توسط مردم انتخاب می‌شدند.

د) حمله هلاکوخان به بغداد، موجب نابودی آخرین نظامیه شد.

(۴) «ب» و «ج»

(۳) «الف» و «د»

(۲) «الف» و «ج»

(۱) «ب» و «د»

۱۱۳- به ترتیب، علت عبارت «الف»، معلول عبارت «ب» و علت عبارت «ج» کدام است؟

الف) روی آوردن مغولان به جنگ و هجوم به سایر سرزمین‌ها

ب) تلاش‌های خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی

ج) پایان تسلط تیموریان بر ایران

(۱) شرایط نامساعد طبیعی و عدم کفایت منابع برای رفع نیازهای اقتصادی آنها - اصلاحات و تحول گسترده در عرصه‌های اجتماعی و حقوقی - تسلط قراقویونلوها و آق‌قویونلوها بر ایران

قراقویونلوها و آق‌قویونلوها بر ایران

(۲) ضعف فرهنگی و تمدنی و عدم توجه به شهرنشینی و داشتن روحیات جنگجویانه - اصلاحات و تحول گسترده در عرصه‌های اجتماعی و حقوقی - تسلط صفویان بر ایران و ازبکان بر ماوراءالنهر

تسلط صفویان بر ایران و ازبکان بر ماوراءالنهر

(۳) ضعف فرهنگی و تمدنی و عدم توجه به شهرنشینی و داشتن روحیات جنگجویانه - اصلاحات و تحول گسترده در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی - تسلط قراقویونلوها و آق‌قویونلوها بر ایران

تسلط قراقویونلوها و آق‌قویونلوها بر ایران

(۴) شرایط نامساعد طبیعی و عدم کفایت منابع برای رفع نیازهای اقتصادی آنها - اصلاحات و تحول گسترده در عرصه‌های سیاسی و اقتصادی - تسلط صفویان بر ایران و ازبکان بر ماوراءالنهر

صفویان بر ایران و ازبکان بر ماوراءالنهر

۱۱۴- پاسخ صحیح سؤالات زیر، به ترتیب در کدام گزینه بیان شده است؟

الف) پایتخت آخرین ایلخانان، کدام شهر بود؟

ب) کدام مناطق ایران در تهاجم مغولان، بیشترین خسارت را تحمل کردند؟

(۱) سمرقند - خراسان و ماوراءالنهر (۲) سلطانیه - سیستان و خراسان

(۳) سلطانیه - خراسان و ماوراءالنهر (۴) سمرقند - سیستان و خراسان

۱۱۵- هریک از عبارت‌های زیر، به کدامیک از شخصیت‌های عصر مغول - تیموری ارتباط دارد؟

الف) از جمله اساتید بی‌همتا در فنون معماری

ب) مؤلف کتاب «تاریخ گزیده»

ج) فاخرترین نمونه شاهنامه مصور شده در عصر تیموری

د) نامورترین نقاش عصر تیموری

(۱) محمدبن محمود اصفهانی - حمدالله مستوفی - شاهنامه دموت - کمال‌الدین بهزاد

(۲) محمدبن محمود اصفهانی - عطاملک جوینی - شاهنامه بایسنقری - غیاث‌الدین شیرازی

(۳) قوام‌الدین شیرازی - حمدالله مستوفی - شاهنامه بایسنقری - کمال‌الدین بهزاد

(۴) امیرعلیشیر نوایی - عطاملک جوینی - شاهنامه دموت - غیاث‌الدین شیرازی

تاریخ ایران و جهان (۱)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

فصل سوم: ایران در عصر باستان
(درس‌های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه‌های ۹۰ تا ۱۱۷

۱۱۶- کدام گزینه دربارهٔ تقدم و تأخر زمانی رویدادهای زیر، درست است؟

الف) پایان حکومت سلوکیان بر ایران با پیروزی اشکانیان

ب) شکست کراسوس سردار روم از سپاه ایران به فرماندهی سورنا

ج) تاج‌گذاری اردشیر بابکان در تیسفون و تأسیس سلسلهٔ ساسانی

د) فتوحات مهرداد دوم و گسترش قلمرو اشکانیان تا رود فرات

(۱) «د» پس از «ب» و قبل از «ج» روی داد.

(۲) «ب» پس از «الف» و قبل از «ج» روی داد.

(۳) «ج» پس از «د» و قبل از «ب» به وقوع پیوست.

(۴) «الف» پس از «د» و قبل از «ب» به وقوع پیوست.

۱۱۷- با کدام واقعه، سلسلهٔ ساسانیان به پایان آمد و ایران وارد دوران اسلامی تاریخ خود شد؟

(۱) شکست سپاه ساسانی از اعراب مسلمان

(۲) سقوط شهر تیسفون، پایتخت ساسانیان

(۳) بی‌ثباتی وضعیت سیاسی حکومت ساسانی

(۴) مرگ یزدگرد سوم در اطراف شهر مرو

۱۱۸- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام گزینه بیانگر اطلاعات صحیحی است؟

الف) گروهی از افراد دربارهٔ مسائل مهم حکومت، به‌ویژه جنگ و صلح، به پادشاه مشاوره می‌دادند.

ب) پادشاهان، حکومت خود را هدیه‌ای از جانب خدای خویش می‌دانستند.

ج) حاکمان این حکومت‌ها، از تجربه‌های شاهان پیشین خود استفاده کرده و یا از آن‌ها در مواردی تقلید می‌کردند.

د) در تشکیلات اداری و دیوان‌های حکومت، گروه دبیران نقش مهمی داشتند.

(۱) عبارت «الف» میان حکومت‌های ساسانیان و هخامنشیان مشترک است.

(۲) عبارت‌های «ب» و «ج» میان حکومت‌های اشکانیان و مادها مشترک هستند.

(۳) عبارت «د» میان حکومت‌های هخامنشیان و ساسانیان مشترک است.

(۴) عبارت‌های «ج» و «الف» میان شاهان ساسانی و اشکانی مشترک هستند.

۱۱۹- کدام‌یک از عبارت‌های زیر صحیح است؟

الف) قضات شاهی، عمدتاً به اختلافات حقوقی و مدنی رسیدگی می‌کردند.

ب) دلیل توانمندی سواره نظام اشکانیان، پیشینهٔ صحراگردی‌شان بود.

ج) سپاه هخامنشی تا زمان داریوش یکم، متکی بر واحدهای مختلف پیاده نظام بود.

د) در دوران هخامنشیان، قوانینی برای محدودکردن قدرت پادشاه وجود نداشته است.

(۱) «الف» و «ج»

(۲) «ب» و «د»

(۳) «ب» و «ج»

(۴) «الف» و «د»

۱۲۰- کدام‌یک از گزاره‌های زیر، دربارهٔ تحولات گروه‌ها و طبقات اجتماعی در ایران باستان نادرست است؟

الف) در دورهٔ هخامنشی، اهمیت فتوحات نظامی سبب شد جنگجویان در مقایسه با سایر گروه‌ها جایگاه بالاتری پیدا کنند.

ب) نظام طبقاتی ساسانی بر اصالت نسب و خون استوار بود و تحرک اجتماعی در آن ممنوع یا بسیار دشوار بود.

ج) موبدان زرتشتی در دورهٔ ساسانی با امتیازات طبقهٔ حاکم مخالفت می‌کردند و خواهان برابری اجتماعی بودند.

د) در اثر اصلاحات خسرو انوشیروان، از قدرت اشراف درجهٔ اول کاسته و بر نفوذ اشراف درجهٔ دوم افزوده شد.

ه) بخش عمدهٔ هرم اجتماعی ایران در دوران اشکانیان را نجبای درجهٔ دوم تشکیل می‌دادند.

(۱) «الف» و «ج» و «د»

(۲) «ج» و «ه»

(۳) «ب» و «ج» و «ه»

(۴) «ب» و «د»

فصل سوم: نواحی انسانی
(درس های ۷ و ۸)
صفحه های ۸۳ تا ۱۱۴

پاسخ گویی به سؤال های این درس برای همه دانش آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۷ دقیقه

جغرافیا (۲)

۱۲۱- هریک از افراد زیر، در نواحی مختلفی زندگی می کنند و از فعالیت اقتصادی خود خبر می دهند؛ با توجه به گزاره های زیر، کدام گزینه نادرست نیست؟

الف) از دهه ۱۹۷۰ میلادی، دولت به ما کشاورزان، بذره های اصلاح شده و آفت کش های شیمیایی اهدا کرده است.

ب) این مراکز را در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد می کنیم تا مازاد محصولات آن را استفاده کنیم.

ج) عمده غذای مردم کشور ما غلاتی همچون گندم، برنج، جو و ... است.

د) مزارع گندم و ذرت در عین حال که وسیع هستند، در تولید گوشت، لبنیات و پشم دام ها اثر گذار هستند.

۱) عبارت «ب» در خصوص کشورهایی همچون روسیه و زلاندنو صدق می کند.

۲) عبارت «الف» مربوط به کشورهایی مثل فیلیپین و چین است که انقلاب سبز در آنان رخ داده است.

۳) عبارت «ج» مربوط به مردم کشورهای آسیایی، آمریکایی و آفریقایی است.

۴) عبارت «د» مربوط به کشورهایی همچون ایالات متحده آمریکا است که حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می کند.

۱۲۲- کدام شکل بر اساس اطلاعات داده شده، به درستی ترسیم شده است؟

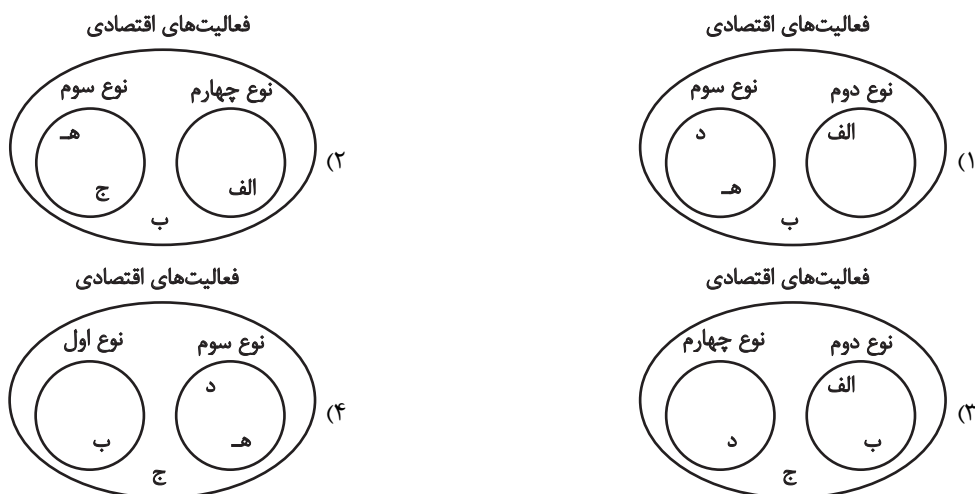
الف) خدمات مربوط به جمع آوری و پردازش اطلاعات در آن انجام می شود.

ب) هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای کمتر توسعه یافته رواج دارد.

ج) گسترش آن ها بر چشم انداز و منظره شهرها تأثیرات بسیاری می گذارد.

د) در سی سال اخیر در جهان رشد قابل توجهی داشته است.

ه) موجب پیدایش ساختمان های بلندمرتبه و برج های عظیم در شهرها شده است.

۱۲۳- کدام گزینه دربارهٔ تجارت و اقتصاد جهانی درست است؟

- (۱) کشورهایی که اقتصاد آن‌ها بر صادرات مواد اولیه و خام استوار است، معمولاً در برابر نوسانات قیمت بازارهای جهانی آسیب‌پذیری زیادی دارند.
- (۲) پس از جنگ جهانی دوم، کشورهای پیشرفته از سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر دست کشیدند و فقط به صادرات کالا پرداختند.
- (۳) جادهٔ ابریشم باعث شد تجارت جهانی دوباره به سطح محلی محدود شود.
- (۴) کشورهای صادرکنندهٔ کالاهای کارخانه‌ای پیشرفته، درآمد خود را عمدتاً از فروش مواد اولیه و خام به دست می‌آورند.

۱۲۴- در ارتباط با مزارع پلانتیشن و شرکت‌های چندملیتی، چه تعداد از عبارتهای زیر صحیح است؟

- الف) شعبه‌ها و کارخانه‌های مونتاژ این شرکت‌ها، در نواحی گوناگون مستقر شده است و در مکانی واحد با دفتر مرکزی قرار ندارند.
- ب) با توجه به ماهیت برون‌مرزی این شرکت‌ها، تمرکز آن‌ها بر انتقال تکنولوژی پیشرفته به کشورهای میزبان، منجر به کاهش فاصلهٔ صنعتی میان کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه می‌شود.
- ج) خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک در مزارع تک‌محصولی، ناشی از این واقعیت است که خاک این مناطق برای سالیان متمادی تنها به کشت یک محصول خاص اختصاص یافته است.
- د) شرکت‌های چندملیتی با احداث مزارع وسیع تک محصولی در کشورهای نواحی جنب حاره‌ای، از نیروی کار ارزان قیمت این نواحی بهره می‌برند.
- ه) انحصارگرایی شرکت‌های چندملیتی در تولید کالا، موجب خروج کارخانه‌های داخلی از گردونهٔ رقابت و در نتیجه افزایش وابستگی کشورهای میزبان به کشورهای پیشرفته شده است.

(۴) پنج

(۳) چهار

(۲) سه

(۱) دو

۱۲۵- با توجه به شکل‌های زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

«ب»

«الف»

- (۱) برخی از مناطق آزاد تجاری با وضعیت «ب» مواجه می‌شوند؛ در نتیجه در دستیابی به اهداف خویش موفق نیستند.
- (۲) بعضی از مناطق آزاد تجاری با اعمال عوارض گمرکی بیشتر نسبت به سایر مناطق، سعی می‌کنند به وضعیت «ب» دست یابند.
- (۳) برخی از مناطق آزاد تجاری با وضعیت «الف» مواجه می‌شوند؛ در نتیجه در دستیابی به اهداف خویش موفق نیستند.
- (۴) بعضی از مناطق آزاد تجاری با اعمال عوارض گمرکی کمتر نسبت به سایر مناطق، سعی می‌کنند به وضعیت «الف» دست یابند.

جغرافیای ایران

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

فصل سوم: جغرافیای انسانی ایران
(درس‌های ۷ و ۸)
صفحه‌های ۶۳ تا ۸۲

۱۲۶- جمعیت یک کشور فرضی، ۸۰ میلیون نفر و تعداد موالید آن در سال، ۴ میلیون نفر است. اگر این کشور مهاجرت ورودی یا خروجی قابل توجهی نداشته باشد، ۳۵ سال طول می‌کشد تا جمعیت آن به ۱۶۰ میلیون نفر برسد. بر این اساس، تعداد مرگ‌ومیر سالانه در این کشور چقدر است؟

- (۱) ۱/۴ میلیون نفر (۲) ۱/۶ میلیون نفر (۳) ۲/۴ میلیون نفر (۴) ۲/۶ میلیون نفر

۱۲۷- کدام گزینه در ارتباط با ساختمان جمعیت درست است؟

- (۱) در گذشته، مطالعات جمعیتی، بررسی ساختمان یا ترکیب جمعیت از اهمیت خاصی برخوردار بوده است.
(۲) امروزه آمار جمعیت نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های برنامه‌ریزان دارد.
(۳) جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.
(۴) متخصصان به دلیل اهمیت، جمعیت را از لحاظ جنسیتی و سنی به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند.

۱۲۸- کدام گزینه، به‌ترتیب متن زیر را به‌درستی تکمیل می‌کند؟

«در دهه‌های اخیر به دلیل ... میزان مرگ‌ومیر کاهش یافته و سبب ... شده است و اگر سیاست کنترل جمعیت به‌گونه‌ای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند، منجر به ... نخواهد شد.»

- (۱) رونق صادرات نفت و گاز - افزایش رشد طبیعی جمعیت - توسعه اقتصادی
(۲) لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی - افزایش رشد طبیعی جمعیت - تعادل جمعیت
(۳) رونق صادرات نفت و گاز - افزایش سریع جمعیت - تعادل جمعیت
(۴) گسترش بهداشت و واکسیناسیون - افزایش سریع جمعیت - توسعه اقتصادی

۱۲۹- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام نمودار درخصوص تقدم و تأخر تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران، به‌درستی ترسیم شده است؟

(الف) در این دوره، ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

(ب) کشور به قسمت‌های سرزمین، خوره، تسوگ و رستاک تقسیم شده بود.

(ج) در این زمان، ایران به ۲۴ استان تقسیم شده بود.

(د) به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.

۱۳۰- چند اشتباه در تعاریف داده شده وجود دارد؟

(الف) دهستان: کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین که از به هم پیوستن چند بخش، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود.

(ب) روستا: واحد مبدأ تقسیمات کشوری است که حداقل تعداد ۲۰ خانوار یا ۱۰۰ نفر در آنجا سکونت داشته باشند.

(ج) بخش: واحدی از تقسیمات کشوری که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، واحد همگنی را به وجود آورده است

و توسط فرماندار اداره می‌شود.

- (۱) صفر (۲) سه (۳) دو (۴) یک

فلسفه یازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

ابزارهای شناخت
نگاهی به تاریخچه معرفت
(درس‌های ۷ و ۸)
صفحه‌های ۵۰ تا ۶۸

۱۳۱- شناخت حالات درونی نفس با کدام ابزار قابل شناسایی است؟

- (۱) عقل و قلب (۲) حس و شهود (۳) حس و قلب (۴) عقل و حس

۱۳۲- به ترتیب قلمرو شناخت حس، عقل و قلب کدام است؟

(۱) امور محسوس و غیرمحسوس - امور غیرمحسوس - امور محسوس و غیرمحسوس

(۲) امور محسوس - امور محسوس و غیرمحسوس - امور محسوس و غیرمحسوس

(۳) امور محسوس - امور محسوس و غیرمحسوس - امور محسوس

(۴) امور محسوس و غیرمحسوس - امور غیرمحسوس - امور محسوس

۱۳۳- کدام گزینه درباره گزاره «این قورباغه سبز یشمی است، پس با چشم انسان قابل دیدن است.» صحیح نیست؟

(۱) در شناخت آن حس بینایی دخیل بوده است.

(۲) تشخیص رنگ قورباغه به حس ما کمک می‌کند تفاوت آن را با اشیای دیگر تشخیص دهد.

(۳) چون حاصل شناخت حسی است، پس ابزار عقل در آن دخالتی ندارد.

(۴) تشخیص رنگ قورباغه توسط حس ما انجام شده و خطا در آن منجر به سلب اعتماد از حواس نمی‌شود.

۱۳۴- تشخیص اینکه آب برای رفع تشنگی است و غذا برای رفع گرسنگی نتیجه چیست؟

(۱) همکاری حس و عقل در شناخت تشابه اشیا (۲) دریافت حسی متفاوت از اشیا و کمک عقل

(۳) توانایی تشخیص علل توسط حس (۴) معتبربودن امور حسی با به‌کارگیری عقل

۱۳۵- کدام گزینه در مورد شناخت تجربی درست نیست؟

(۱) حاصل کار مشترک حس و عقل است. (۲) بر این پایه استوار است که هر پدیده علتی دارد.

(۳) دانشمند برای استفاده از آن، قواعدی عقلی را مفروض می‌گیرد. (۴) متفاوت عمل کردن طبیعت از اصول آن است.

۱۳۶- کدام مورد درباره معرفت‌شناسی یونان باستان به‌درستی بیان شده است؟

- (۱) به نظر پروتاگوراس حواس انسان‌ها می‌تواند گزارش‌های متفاوتی از حقیقت ارائه دهد.
- (۲) سوفسطائیان با توجه به اینکه اصل شناخت را زیر سؤال می‌بردند به مغالطه متوسل شدند.
- (۳) پارمنیدس چون منکر حرکت بود، برای شناخت حسی ارزش و اعتباری قائل نبود.
- (۴) سوفسطائیان اولین کسانی بودند که درباره شناخت انسان و ارزش و اعتبار آن سخن گفته‌اند.

۱۳۷- کدام عبارت به‌درستی به تفاوت رویکرد یا دیدگاه دکارت با بیکن در جریان معرفت‌شناسی دوره جدید اروپا اشاره نمی‌کند؟

- (۱) انسان به‌طور فطری معرفت‌هایی مستقل از تجربه دارد که ذاتی عقل هستند.
- (۲) دنباله‌روی از ارسطو در تکیه بر استدلال عقلی موجب عدم پیشرفت علوم تجربی شده است.
- (۳) توانایی انسان در کسب قواعد و گزاره‌های غیرتجربی متکی به استدلال عقلی محض
- (۴) مشارکت در نزاع معرفت‌شناسانه بر سر عیار و اعتبار حس یا عقل

۱۳۸- کدام گزینه دیدگاه فیلسوف یا مکتب نام‌برده را به‌درستی بیان می‌کند؟

- (۱) دنباله‌روی از ارسطو باعث عدم پیشرفت علوم تجربی شد، چراکه تجربه اصیل نیست: بیکن
- (۲) معرفت به وجود نفس مجرد و وجود خدا برآمده از حس و تجربه نیست، اما توسط تجربه قابل اثبات است: دکارت
- (۳) قوه ادراکی انسان معرفت‌هایی مثل «طلوع خورشید علت روشن شدن زمین است» را به‌صورت ذاتی در نزد خود دارد: کانت
- (۴) صدق یک باور به معنای مطابقت آن با واقع نیست، بلکه به معنای سودمندی عملی آن است: پراگماتیسم

۱۳۹- کدام مورد درباره اندیشه «نسبی‌گرایی» نادرست است؟

- (۱) در این اندیشه امکان رد و تأیید شناخت افراد به‌صورت دائم وجود ندارد.
- (۲) نسبی‌گرایی در معرفت‌شناسی به نسبی‌گرایی در هویت انسان، اخلاق، دین و حقوق انجامید.
- (۳) شناخت در این اندیشه، تابعی از شخص شناسنده و وضعیت خود او است.
- (۴) جریان نسبی‌گرایی باعث شد که واقع‌نمایی علوم تجربی بار دیگر با اشکال مواجه شود.

۱۴۰- طبق نظریه «پراگماتیسم» درباره معرفت و رسیدن به حقیقت کدام گزاره درست است؟

- (۱) تنها ابزاری که برای شناخت در دست داریم واقعیت اشیا را به ما نمی‌نمایاند.
- (۲) دستیابی به حقیقت مطلق نیازمند انطباق ذهن با واقعیات بیرونی است.
- (۳) حقیقت امری ثابت و تغییرناپذیر است.
- (۴) آنچه ما تجربه می‌نامیم، متأثر از مقولات عقلی است که در ساماندهی به مواد خام آن نقش بنیادی دارند.

منطق

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

قضیه شرطی و قیاس استثنایی

(درس ۹)

صفحه‌های ۸۳ تا ۹۶

۱۴۱- کدام گزینه بر اساس ترتیب قرارگرفتن مقدم و تالی در قضیه شرطی متصل متفاوت از سایر گزینه‌هاست؟

(۱) گر برسد ناله سعدی به کوه کوه بنالد به زبان صدا

(۲) دل عالمی بسوزی چو عذار برفروزی تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا

(۳) گربه مسکین اگر پر داشتی تخم گنجشک از زمین برداشتی

(۴) تا نگردي آشنا زين پرده رمزي نشنوي گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش

۱۴۲- کدام یک از موارد زیر درباره «قیاس استثنایی» نادرست است؟

(۱) قیاس استثنایی هم می‌تواند از نوع «اتصالی» باشد و هم از نوع «انفصالی».

(۲) در قیاس استثنایی اتصالی، یکی از مقدمات حتماً از نوع «قضیه شرطی متصل» است که ساختار «اگر... آنگاه...» دارد.

(۳) اگر قیاسی شامل دو مقدمه باشد که یکی «شرطی» و دیگری «حملی» باشد، قطعاً یک قیاس «انفصالی» محسوب می‌شود.

(۴) در قیاس استثنایی، نتیجه باید یا عین یکی از مقدمات یا نقیض یکی از آنها باشد.

۱۴۳- کدام یک از گزینه‌های زیر «قضیه شرطی متصل» محسوب می‌شود؟

(۱) به خدا اگر این آدم وفادار باشد! (۲) این آقا اگر چه پول دارد، اما خسیس است.

(۳) اگر راه درست زندگی کردن و سعادت‌مند بودن این است. (۴) اگر باران ببارد من بیارم.

۱۴۴- نوع کدام قضیه شرطی منفصل متفاوت با سه گزینه دیگر است؟

(۱) نانوا یا برای خود نان می‌پزد یا برای دیگران. (۲) موجود یا حیوان است یا غیرجسم.

(۳) گروه خونی او یا غیر A است یا غیر O. (۴) سروش یا در آب است یا غرق نمی‌شود.

۱۴۵- اگر یک طرف قضیه مانعة‌الجمع «الف یا ب است یا ج» صادق یا کاذب باشد، به ترتیب در رابطه با قسمت دیگر آن چه می‌توان گفت؟

(۱) حتماً صادق است - حتماً صادق است (۲) می‌تواند صادق باشد یا کاذب - حتماً کاذب است

(۳) حتماً کاذب است - حتماً صادق است (۴) حتماً کاذب است - می‌تواند صادق باشد یا کاذب

۱۴۶- با توجه به «قضیه شرطی منفصل» و اقسام آن کدام گزاره صحیح نیست؟

- (۱) تنها در یکی از اقسام آن ممکن است که هیچ کدام از دو جزء قضیه صادق نباشند.
- (۲) تنها در یکی از اقسام آن با حذف کلمه «یا» دو قضیه حملی باقی می ماند.
- (۳) قطعاً در هیچ کدام از اقسام آن به پیوستگی و ملازمه دو نسبت حکم نشده است.
- (۴) تنها یکی از اقسام آن قابلیت تشکیل چهار قیاس استثنایی معتبر را دارد.

۱۴۷- در چه صورتی «مغالطه وضع تالی» رخ می دهد؟

- (۱) اگر تالی عین مقدمه دوم باشد.
- (۲) اگر مقدم با مقدمه دوم در تناقض باشد.
- (۳) اگر مقدمه دوم عین مقدم باشد.
- (۴) اگر تالی با مقدمه دوم در تناقض باشد.

۱۴۸- در کدام گزینه، استدلال مطرح شده با برچسب منطقی مقابل آن تطابق دارد؟

- (۱) به کوهستان می روم اگر تو بیایی. تو نیامدی، پس به کوهستان نمی روم. ← قاعده رفع تالی
- (۲) اگر فرد دیپلم انسانی داشته باشد، منطق خوانده است. فرد دیپلم تجربی دارد، پس منطق نخوانده است. ← مغالطه رفع مقدم
- (۳) پاس بدهی، گل می زنم. گل زدم، پس پاس دادی. ← قاعده وضع مقدم
- (۴) در کنکور یا قبول می شوم یا رد می شوم. رد شدم، پس قبول نشده ام. ← مغالطه وضع تالی

۱۴۹- کدام استدلال ها از نظر منطقی معتبر هستند؟

- (الف) اگر دانش آموز مطالعه کند، در آزمون موفق می شود. دانش آموز در آزمون موفق شده است؛ پس مطالعه کرده است.
 - (ب) اگر دانش آموز مطالعه کند، در آزمون موفق می شود. دانش آموز مطالعه نکرده است؛ پس در آزمون موفق نمی شود.
 - (ج) اگر دانش آموز مطالعه کند، در آزمون موفق می شود. دانش آموز در آزمون موفق نشده است؛ پس مطالعه نکرده است.
 - (د) اگر دانش آموز مطالعه کند، در آزمون موفق می شود. دانش آموز مطالعه کرده است؛ پس در آزمون موفق شده است.
- (۱) «ج» - «د» (۲) «الف» - «ب» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۱۵۰- کدام گزینه نمونه ای از قیاس استثنایی انفصالی حقیقی معتبر است؟

- (۱) یا گاوصندوق خالی است یا چیزی در آن هست؛ هیچ چیز در گاوصندوق نیست، پس خالی است.
- (۲) یا این خودرو سفید است یا تمیز. این خودرو تمیز نیست؛ پس سفید است.
- (۳) یا این غذا شور است یا داغ. این غذا شور نیست؛ پس داغ است.
- (۴) یا این دانش آموز ورزشکار است یا منظم. این دانش آموز ورزشکار نیست؛ پس منظم است.

فلسفه دوازدهم

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
تا پایان «دیدگاه فلاسفه مسلمان»
درس‌های ۱، ۲ و بخشی از درس ۳
صفحه‌های ۱ تا ۱۸

۱۵۱- کدام یک از موارد زیر را نمی‌توان متصور بود؟

- (۱) علم به چیستی و هستی اشیا را فراوان پیرامون خود
(۲) آگاهی از هستی امور مختلف توأم با مجهول بودن چیستی آن‌ها
(۳) عدم وجود تمامی چیستی‌های فراوانی که در ذهن داریم
(۴) آگاهی از چیستی اموری که از وجود ذهنی و خارجی آن‌ها بی‌خبریم

۱۵۲- **نهایی** کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) مثلث دارای سه زاویه است. (حمل ضروری نیازمند دلیل)
(۲) مثلث سه ضلعی است. (حمل ضروری بی‌نیاز از دلیل)
(۳) مثلث متساوی‌الساقین است. (حمل غیرضروری نیازمند دلیل)
(۴) مثلث قائم‌الزاویه است. (حمل ضروری نیازمند دلیل)

۱۵۳- رابطه موضوع با محمول قضیه «ارتفاع و میانه در مثلث یکی است». همانند رابطه موضوع با محمول قضیه مطرح‌شده در کدام گزینه است؟

- (۱) انسان حیوان متفکر است.
(۲) اسب شیپیه‌کشنده است.
(۳) اسب بارکش است.
(۴) انسان نمونکننده است.

۱۵۴- اگر کسی قضیه «ممکنات موجود هستند» را مانند «مثلث دارای سه ضلع است» بداند، چه نتیجه‌ای حاصل خواهد شد؟

- (۱) تفاوت قضایای امکانی و وجوبی برای این فرد از بین خواهد رفت.
(۲) نمی‌توان با موضوعی ممکن و محمول وجود، قضیه سلبی صادقی ساخت.
(۳) این فرد دیگر تفاوتی میان انسان و غیرانسان ادراک نخواهد کرد.
(۴) این فرد همه موجودات را واجب‌الوجود بالغیر خواهد دانست.

۱۵۵- **نهایی** کدام گزینه درباره رابطه علیت صحیح نیست؟

- (۱) از کهن‌ترین مسائلی است که بشر به آن پرداخته است.
(۲) نمی‌توان گفت که تنها رابطه‌ای است که با تجربه کشف نمی‌شود.
(۳) رابطه‌ای است که بین یک علت و یک معلول در جهان واقع برقرار می‌شود.
(۴) یک طرف این رابطه علت و طرف دیگر آن فرایند وجودبخشی از جانب علت می‌باشد.

۱۵۶- کدام عبارت بیانگر تفاوت رابطه علیت با سایر روابط نمی‌باشد؟

- (۱) تنها رابطه ممکن میان ممکنات است.
 (۲) تا علت نباشد، معلول هم پدید نمی‌آید.
 (۳) یک طرف رابطه علیت، خود رابطه است.
 (۴) رابطه‌ای نیست که مبتنی بر وجود دو طرف باشد.

۱۵۷- **نهایی** همه موارد زیر درباره معلول درست است؛ به جز ...

- (۱) تا علت نباشد، معلول هم نخواهد بود.
 (۲) وجود معلول وابسته به علت است.
 (۳) اگر معلول موجود باشد علت وجود دارد.
 (۴) وجود معلول متوقف بر ماهیت علت است.

۱۵۸- کدام گزینه در رابطه با دیدگاه فلاسفه اروپایی درباره منشأ درک اصل علیت صحیح است؟

- (۱) دکارت معتقد بود هر انسانی اصل علیت را با استفاده از استدلال عقلانی درمی‌یابد.
 (۲) همه تجربه‌گرایان معتقدند که انسان از طریق حس به اصل علیت پی می‌برد.
 (۳) دیوید هیوم بیان کرد که ما یک نوع تداعی را تجربه می‌کنیم و خود علیت را درک نمی‌کنیم.
 (۴) به نظر تجربه‌گرایان ذهن انسان رابطه علیت را نه رابطه‌ای ضروری بلکه توالی حوادث می‌پندارد.

۱۵۹- این دیدگاه که: «انسان از طریق حس به توالی یا هم‌زمانی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد»، مربوط به کدام جریان فلسفی است؟

- (۱) تجربه‌گرایان و فلاسفه مسلمان
 (۲) عقل‌گرایان و ابن‌سینا
 (۳) عقل‌گرایان و دکارت
 (۴) تجربه‌گرایان از جمله فرانسیس بیکن

۱۶۰- کدام گزینه به‌ترتیب بیانگر اختلاف نظر «دیوید هیوم» با «دکارت» و «ابن‌سینا» در باب منشأ درک اصل علیت است؟

- (۱) نشانی از اصل علیت در حس و تجربه یافت نمی‌شود. - نمی‌توان از یک رابطه ضروری علی در جهان خارج سخن گفت.
 (۲) درک ما از علیت ناشی از عادت ذهنی در اثر تعاقب حوادث است. - نمی‌توان از یک رابطه ضروری علی در جهان خارج سخن گفت.
 (۳) نشانی از اصل علیت در حس و تجربه یافت نمی‌شود. - حکم به مصادیق علیت به‌وسیله عقل محض صورت می‌گیرد.
 (۴) درک ما از علیت ناشی از عادت ذهنی در اثر تعاقب حوادث است. - حکم به مصادیق علیت به‌وسیله عقل محض صورت می‌گیرد.

اقتصاد رشد و پیشرفت
(درس‌های ۱۰ و ۱۱)
صفحه‌های ۱۰۵ تا ۱۲۸

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

اقتصاد

۱۶۱- ایران از دوران باستان به دلایل متعددی، جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است، کدام مورد از جمله این دلایل نیست؟

- (۱) وسعت و پهناوری جغرافیایی
(۲) برخورداری از منابع طبیعی
(۳) قرار گرفتن در چهارراه بین‌المللی
(۴) جمعیت و تنوع قومی

۱۶۲- با توجه به مسیر تاریخی اقتصاد ایران، کدام یک از عبارات زیر نادرست است؟

- (الف) اقدامات محدود مذهبی و ملی مثل تأسیس دارالفنون، تأسیس شرکت اسلامی در دوران صفویه چندان اثربخش نبود.
(ب) در دوران حکومت پهلوی حتی ایجاد زمینه‌ای قانونی و زیرساخت‌های مواصلاتی، گسترش مدارس و دانشگاه‌ها و بهبود نسبی بهداشت هم نتوانست اقتصاد ایران را از ضعف ساختاری و هویتی برهاند.
(پ) در دوران حکومت پهلوی بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، نبود برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی، سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.
(ت) در دوران قاجار با از دست دادن بخش مهمی از سرزمین و منابع ایران و هزینه‌های شکست در جنگ و عهدنامه‌های ننگین، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد.
(ث) در نیمه اول حکومت صفویه، علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.

- (۱) «ب» - «پ» (۲) «پ» - «ت» (۳) «الف» - «ت» (۴) «الف» - «پ»

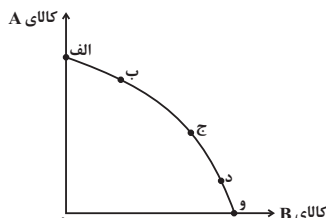
۱۶۳- کدام مورد اصطلاح مناسب برای عبارت زیر است؟

«مجموع نیروهای مولد، شرکت‌ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، که بتوانند روی پای خود بایستند تا در صورت به‌وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی‌شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.»

- (۱) عدالت اقتصادی
(۲) مقاومت‌سازی اقتصادی
(۳) قدرت اقتصادی دولت
(۴) نوسازی اقتصادی

۱۶۴- با توجه به منحنی مرز امکانات تولید، پاسخ پرسش‌های زیر به‌ترتیب، کدام است؟

- (الف) اگر حرکت بر روی منحنی به سمت راست و با شیب منفی باشد، تولید کالای A، چه تغییری خواهد داشت؟
(ب) افزایش منابع و مواد اولیه جدید که سبب تولید بیشتر هر دو کالای A و B شود، بیانگر چیست؟

- (۱) ثابت می‌ماند - استفاده کارا از مواد اولیه جدید
(۲) کاهش می‌یابد - رشد اقتصادی و انتقال مرز امکانات
(۳) افزایش می‌یابد - توسعه ظرفیت‌های تولید
(۴) افزایش می‌یابد - استفاده کارا از منابع

محل انجام محاسبات

۱۶۵- در محاسبات مربوط به تولید ناخالص داخلی، کدام یک از موقعیت‌های زیر می‌تواند باعث خطای محاسبه مجدد شود؟

(۱) یک برنامه‌نویس، نرم‌افزار سفارشی برای یک شرکت طراحی می‌کند و دستمزد خود را دریافت می‌کند.

(۲) بیمارستان غیردولتی حقوق پزشکان و پرسنل بیمارستان را پرداخت می‌کند.

(۳) یک کارخانه نساجی، پارچه تولید می‌کند و تمام آن را به یک شرکت تولید پوشاک می‌فروشد.

(۴) یک باغدار، سیب تولیدی خود را مستقیماً در بازار به خانوارها می‌فروشد.

۱۶۶- با توجه به جدول زیر، به ترتیب «تولید ناخالص داخلی واقعی» و «تولید ناخالص داخلی اسمی» در سال ۱۴۰۳ چند میلیون ریال است؟ (واحد

قیمت‌ها: میلیون ریال و سال ۱۴۰۲ به عنوان سال پایه در نظر گرفته شده است).

سال ۱۴۰۳		سال ۱۴۰۲		
مقدار	قیمت	مقدار	قیمت	کالا
۲۵۰	۱۰۰۰	۳۰۰	۸۰۰	A
۵۰۰	۱۸۰۰	۴۰۰	۱۵۰۰	B

(۱) ۹۵۰,۰۰۰ - ۱,۱۵۰,۰۰۰ (۲) ۱,۰۵۰,۰۰۰ - ۱,۱۵۰,۰۰۰ (۳) ۹۵۰,۰۰۰ - ۱,۲۵۰,۰۰۰ (۴) ۱,۰۵۰,۰۰۰ - ۱,۲۵۰,۰۰۰

۱۶۷- در یک کشور فرضی، کالاهای جدول زیر در مدت یک سال تولید شده است، با توجه به رقم این تولیدات و سایر داده‌ها، تولید ناخالص داخلی این

کشور چند میلیون ریال است؟

مواد غذایی	۵۰۰ تن از قرار هر تن	۳۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
ماشین‌آلات	۵,۰۰۰ دستگاه از قرار هر دستگاه	۵۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
پوشاک	۱۵,۰۰۰ عدد از قرار هر عدد	۵۰۰,۰۰۰ ریال
ارزش خدمات ارائه شده	$\frac{۲}{۳}$ ارزش پوشاک	

(۱) ۲۷۵,۵۰۰ (۲) ۲۶۵,۵۰۰ (۳) ۲۵۵,۵۰۰ (۴) ۲۷۷,۵۰۰

محل انجام محاسبات

۱۶۸- کدام عبارت در ارتباط با جدول زیر درست است؟

کشور «ب»		کشور «الف»		
دهک اول	دهک دوم	دهک اول	دهک دوم	سال
۴	۲۴	۳	۲۴	۱۴۰۱
۵	۲۴	۴	۲۴	۱۴۰۲
۶	۲۵	۵	۲۵	۱۴۰۳

(۱) توزیع درآمد در هر دو کشور طی سه سال عادلانه‌تر شده است.

(۲) در سال ۱۴۰۲، توزیع درآمد در کشور «الف» عادلانه‌تر از کشور «ب» است.

(۳) در سال ۱۴۰۳، توزیع درآمد در کشور «ب» ناعادلانه‌تر از توزیع درآمد در سال ۱۴۰۱ همان کشور است.

(۴) در سال ۱۴۰۱، توزیع درآمد در کشور «الف» عادلانه‌تر از کشور «ب» است.

۱۶۹- درباره وضعیت زیر کدام عبارت صحیح است؟

«یک مهندس ایرانی ساکن در کشور ترکیه، در ساخت یک پل برای این کشور فعالیت می‌کند و حقوق خود را از یک شرکت ترکیه‌ای دریافت می‌کند.»

(۱) این درآمد در تولید ناخالص داخلی ایران محاسبه می‌شود.

(۲) این درآمد در تولید ناخالص داخلی ترکیه محاسبه می‌شود.

(۳) این درآمد در تولید ناخالص داخلی هر دو کشور محاسبه می‌شود.

(۴) این درآمد به دلیل خارجی بودن مهندس، در تولید ناخالص داخلی هیچ کشوری محاسبه نمی‌شود.

۱۷۰- کدام یک از گزاره‌های زیر درخصوص رشد اقتصادی و همچنین منشأ آن نادرست بیان شده است؟

(۱) رشد اقتصادی مفهومی کمی است و اگر در جامعه‌ای میزان تولید در دوره‌ای معین نسبت به دوره قبل افزایش یابد، می‌گوییم در آن جامعه رشد صورت گرفته است.

(۲) پیشرفت اقتصادی کشور دارای مؤلفه‌هایی است که می‌توان مهمترین آن‌ها را رشد اقتصادی، شاخص‌های توسعه انسانی و شاخص توزیع عادلانه درآمد دانست.

(۳) کشورها معمولاً با سرمایه‌گذاری بیشتر و یا به کارگیری روش‌های بهتر و فناوری مناسب‌تر، ظرفیت تولید خود را افزایش می‌دهند و این امر به درآمد بیشتر می‌انجامد.

(۴) رشد اقتصادی صرفاً از طریق افزایش منابع فیزیکی مانند کارخانه و ماشین‌آلات محقق می‌شود و سرمایه‌گذاری در آموزش و ارتقای سرمایه انسانی نقشی در این روند ندارد.

محل انجام محاسبات

صبح جمعه

۱۴۰۵/۶/۱۳

آزمون ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۵

سوالات اختصاصی دوازدهم علوم و معارف اسلامی

عنوان مواد امتحانی گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد، شماره سوالات و مدت پاسخ‌گویی

ردیف	وضعیت پاسخ‌گویی	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخ‌گویی (به دقیقه)
۱	اجباری	عربی، زبان قرآن (۲)	۱۰	۱۷۱	۱۸۰	۱۰
۲	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۱)	۱۰	۱۸۱	۱۹۰	۱۰
۳	اختیاری	عربی، زبان قرآن (۳)	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۱۰
۴	اجباری	تاریخ (۲)	۵	۲۰۱	۲۰۵	۸
۵	اختیاری	تاریخ (۱)	۵	۲۰۶	۲۱۰	

پدیدآورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
عربی، زبان قرآن	درویشعلی ابراهیمی، ابوطالب درانی، محمدرضا سوری، کامران عبدالهی، امیرعلی فردین، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، روح‌الله گلشن، سیدمحمدعلی مرتضوی، رضا معصومی، محمدصادق محسنی، سیده محیا مؤمنی، محمدمهدی یعقوبی
تاریخ و جغرافیا	زهرا دامیار، علیرضا رضایی، میلاد هوشیار

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف‌چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

درس‌های ۸ تا ۱۰

صفحه‌های ۹۳ تا ۱۳۶

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۲)

■ عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۷۱ - ۱۷۶)

۱۷۱- ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ...﴾:

(۱) ایمان آوردندگان به خدا و پیامبرانش و کسانی که میان احدی از آنان تفاوتی قائل نیستند پادشاهیشان را [از خدا] خواهند گرفت!

(۲) افرادی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند و میان هیچ کس از آنها فرقی نمی‌گذارند [خدا] مزدشان را به ایشان خواهد داد!

(۳) آنان که به خدا و پیامبرانش مؤمن هستند و میان کسی از آنها جدایی نینداختند [خدا] مزدهایشان را برای آنها خواهد آورد!

(۴) کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آوردند و میان هیچ یک از آنان جدایی نینداختند [خدا] مزدهایشان را به آنها خواهد داد!

۱۷۲- «كَانَ أَبُوكَ أَحْوَدَ النَّاسِ، يَفْكَ الْأَسِيرَ لَوَجْهِ اللَّهِ وَ يُفَرِّجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ بِقَلْبٍ يَبْعَثُ الْأَمَلَ فِي نَفْسِ الْيَائِسِينَ!»:

(۱) پدر تو بخشنده‌ترین مردم بود، اسیر را به‌خاطر رضایت خدا آزاد می‌کرد و با دلی که امید را در جان‌های مأیوس برمی‌انگیخت، اندوه غمگین را کم می‌کرد!

(۲) پدر تو از بخشنده‌ترین مردمان بود و برای خشنودی خدا، اسیر را آزاد می‌نمود و اندوه انسان‌های غمگین را می‌زدود و امید را در دل‌های ناامید زنده می‌کرد!

(۳) پدرت بخشنده‌ترین مردم بود، اسیر را برای خشنودی خدا آزاد می‌کرد و با قلبی که امید را در جان‌های افراد ناامید برمی‌انگیخت، اندوه غمگین را برطرف می‌نمود!

(۴) پدر تو از مردمان بخشنده بود که با آزاد کردن اسیر، خداوند را خشنود می‌ساخت و اندوه غمگین را برطرف می‌کرد و قلبی داشت که امید را در جان‌های ناامیدان زنده می‌کرد!

۱۷۳- عَيْنُ الْخَطَا:

(۱) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از خداوند پروا کنید و همراه راستگویان باشید!

(۲) سَأَسَافِرُ إِلَى قَرْيَةٍ قَدْ شَاهَدْتُ صَوْرَتَهَا أَيَّامَ صِبْغِي!: به روستایی سفر خواهم کرد که عکس آن را در روزگار کودکی‌ام دیده‌ام!

(۳) مَا أَحْسَنَ أَنْ نُطْعِمَ الْمَسَاكِينَ فِي أَيَّامِ الْحَاجَةِ!: چه خوب است که در روزهای تنگدستی، به نیازمندان غذا بدهیم!

(۴) يَا بُنَيَّ؛ لَا تَظْلَمُ أَبَدًا كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ!: ای پسرک من؛ هیچ‌گاه ظلم نکن چرا که تو دوست نداری ظلم کنی!

۱۷۴- عَيْنُ الصَّحِيح:

(۱) شَاهَدْتُ طِفْلاً كُلَّمَا أَخَذَ يُنَادِي أُمَّهُ، أُلْفِتْ إِلَيْهِ!: کودکی را دیدم که هر بار شروع به صدا زدن مادرش می‌کرد، به او توجه می‌کرد!

(۲) لَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ أُرَدِّ صَدِيقِي الْخَائِبَ إِلَى الْجَامِعَةِ!: موفق نشدم که دوست اندوهگینم را به دانشگاه برگردانم!

(۳) لِأَخِي صَدِيقٌ ذُو مَكْرَمَةٍ يَسْتَرُ عُيُوبَ الْآخَرِينَ!: برادرم دوست صاحب کرامتی دارد که عیب دیگران را پنهان می‌کند!

(۴) لَا نَحْتَفِظُ بِالْحَيَوَانَاتِ فِي الْبَيْتِ وَ عَلَيْنَا أَنْ نُطْلِقَهَا فِي الطَّبِيعَةِ!: نباید حیوانات را در خانه نگه داریم و باید آن‌ها را در طبیعت رها کنیم!

۱۷۵- «به خدا پناه می‌برم از علمی که سود نمی‌رساند و از دعایی که شنیده نمی‌شود!»: عَيْنُ الصَّحِيح:

(۱) أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ! (۲) أَعُوذُ مِنْ عِلْمٍ لَا نَنْتَفِعُ بِهِ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ بِاللَّهِ!

(۳) اللَّهُمَّ أَعُوذُ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا تَسْمَعُ! (۴) إِلَهِي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعِلْمِ الَّذِي لَا يَنْفَعُ وَ مِنْ دُعَاءٍ لَا تَسْمَعُ!

۱۷۶- عَيْنُ الْخَطَا عَنْ مَفْهُومِ الْعِبَارَةِ: «يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصَدِّقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِأَحْتِيَالِهِ»

(۱) ره منزل آن یافت کو راست رفت به صد حيله آن دیگری ره نیافت

(۲) زبان کذب اگر صد پرده بر خود تَنَد حقیقت آینه‌وار از میان برون خندد

(۳) راست بگو تا به هدف بر خورد تیر کج افتد به چپ و راست بر

(۴) به راستی طلب این تخت برتری که مگس به دست مکر، نبرد استخوان ز دست هما

١٧٧- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: « الْمُسْلِمُ الصَّالِحُ لَا يُطْعِمُ الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا يَأْكُلُ! »

(١) المسلم: مفرد مذكّر - اسم فاعل؛ مصدره: إسلام - معرفة - معرب / مبتدأ و مرفوع، خبره: «الصّالِح»؛

الجملة اسميّة

(٢) لَا يُطْعِمُ: فعل مضارع لِلنَّهْيِ - مزيد ثلاثي (من باب إفعال) - متعدّد - معلوم / فعل و مع فاعله خبرٌ لِـ «المسلم»

(٣) المساكين: اسم - جمع مكسّر و مفرد «المسكين» - مُعرّفٌ بالألف و اللّام - معرب / مفعول و منصوب

بالياء

(٤) لَا يَأْكُلُ: فعل مضارع لِلنَّفْيِ - للمفرد المذكر الغائب - مجرّد ثلاثي - مجهول / فعل و مع نائب فاعله جملة فعلية

١٧٨- عَيْنَ الْخَطَأِ فِي الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْيَنَةِ:

(١) لَا تَغْضَبْ، فَإِنَّ الْغَضَبَ مفسدة! : اسم إنّ (٢) لَا تُمَيِّتُوا الْقُلُوبَ بكثرة الطّعام! : مفعول

(٣) لَا تَجْتَمِعْ خَصَلَتَانِ فِي مؤمن! : فاعل (٤) إِنَّ الْقَلْبَ يَمُوتُ كَالزَّرْعِ! : خبر إنّ

١٧٩- عَيْنَ اسْمًا عَلَامَةً رَفَعَهُ «الْأَلْف»:

(١) لَا يَصِلُ عِدَدُ أَسْنَانِ الطِّفْلِ إِلَى عَشْرِينَ سَنًا إِلَّا بَعْدَ سَنَتَيْنِ مِنْ عُمُرِهِ!

(٢) اسْتَفَادَ الْمُهَنْدِسُونَ أَكْثَرَ مِنْ عَشْرَةِ أَطْنَانٍ مِنَ الدِّينَامِيْتِ لَشَقِّ الْقَنَوَاتِ!

(٣) إِنَّ السَّكُوتَ ذَهَبٌ وَ الْكَلَامُ فَضَّةٌ، إِنَّهُمَا مُفِيدَانِ فِي وَقْتَهُمَا!

(٤) تَأْثِيرُ أَوْزَانِ الْأَشْعَارِ فِي بَلَاغَةِ الْأَبْيَاتِ الشَّعْرِيَّةِ كَثِيرٌ!

١٨٠- عَيْنَ حَرْفِ «الْلام» يَخْتَلِفُ عَنِ الْبَاقِي:

(١) لِيُكْمِلَ حَامِدٌ دِرَاسَتَهُ أَرْسَلَتْهُ أَسْرَتُهُ إِلَى طِهْرَانَ وَ قَامَتْ بِحِمَايَتِهِ!

(٢) لِيُعَاقِبَ أَخِي الْأَكْبَرَ شَاتِمَهُ الْأَحْمَقُ يَسْكُتُ عَنْهُ وَ يَدَعُهُ مُهَانًا!

(٣) لِنَذْهَبَ إِلَى الْمَدَائِنِ كَيْ نَزُورَ مَرَقَدَ الصَّحَابِيِّ الْجَلِيلِ سَلْمَانَ الْفَارْسِيِّ!

(٤) لِيَتَخَلَّصَ الشَّابُّ الْكَثِيرُ الْمَعَاصِي مِنْ شَرِّ ذُنُوبِهِ عَمَلًا بِمَوْعِظَةِ عَالِمٍ!

درس‌های ۸ تا ۱۰

صفحه‌های ۹۵ تا ۱۳۳

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

عربی، زبان قرآن (۱)

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۱۸۱ - ۱۸۶)

۱۸۱- ﴿هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ :

- (۱) او شما را از زمین آفرید و برای عمارت و آبادانی آن برگزید!
 - (۲) او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد!
 - (۳) اوست که شما را از زمین به وجود آورد و خواست که شما آن را آباد کنید!
 - (۴) او همان کسی است که زمین را برای شما پدید آورد و آبادی آن را از شما خواست!
- ۱۸۲- «عِنْدَمَا كَانَ مُسَافِرًا قَدْ قُنِيَ يَرِيدُونَ أَنْ يَسْتَلِمُوا الْأَدْوِيَةَ الْمَكْتُوبَةَ عَلَى الْوَصَفَاتِ، قَالَ الصَّيْدِيُّ: لَا يَسْمَحُ لَنَا الْمَسْئُولُ أَنْ نُعْطِيَكُمْ الْحُبُوبَ الْمُهْدَنَةَ»:

- (۱) در آن زمان که مسافران کاروان ما خواستند داروهای نوشته‌شده روی نسخه را بخرند، داروخانه‌دار گفت: مجاز نیست که قرص مسکن به شما بدهیم!
 - (۲) هنگامی که مسافران هتل قصد داشتند که داروی تجویز شده روی نسخه را ببرند، مسئول داروخانه گفت: اجازه داده نشده که قرص‌های آرامش‌بخش را بدهیم!
 - (۳) هنگامی که مسافران هتل ما قصد گرفتن داروهای نوشته‌شده بر روی نسخه‌ها را داشتند، داروخانه‌دار گفت: مسئول به ما اجازه تحویل قرص‌های آرامبخش را به شما نمی‌دهد!
 - (۴) زمانی که مسافران هتلان می‌خواستند که داروهای نوشته‌شده بر روی نسخه‌ها را دریافت کنند، داروخانه‌دار گفت: مسئول به ما اجازه نمی‌دهد که قرص‌های آرامبخش را به شما بدهم!
- ۱۸۳- «إِنْ كَانَ بئرُ النَّفْطِ فِي الطَّبَقَاتِ الصَّخْرِيَّةِ يَسْتَعْرِقُ اسْتِخْرَاجَهُ وَقْتًا طَوِيلًا»:
- (۱) چاه نفت اگر در طبقات سنگی باشد استخراجش وقت زیادی می‌گیرد!
 - (۲) چاه نفت هرگاه در طبقه‌هایی از سنگ بود استخراج آن وقت زیادی می‌گرفت!
 - (۳) هرگاه چاه نفت در طبقاتی از سنگ‌ها باشد خارج کردن نفتش زمان زیاد خواهد گرفت!
 - (۴) اگر چاه نفت در طبقه‌های سنگی بوده باشد خارج کردن نفت آن وقت زیادی می‌گیرد!

۱۸۴- عَيْنُ الْخَطَا:

- (۱) تَقَعُ الْمَعَالِمُ الْخَلَابَةُ فِي مَنَاطِقٍ مُخْتَلِفَةٍ وَ يَزُورُهَا السَّيَّاحُ لِمُشَاهَدَةِ جَمَالِهَا!: جاذبه‌های دیدنی در مناطق گوناگون قرار گرفته‌اند و گردشگران برای تماشای زیبایی‌شان از آن‌ها بازدید می‌کنند!
- (۲) الْمَنَاطِرُ الطَّبِيعِيَّةُ جَمِيلَةٌ وَ الزُّوَارُ يَسْتَمْتِعُونَ بِالنَّظَرِ إِلَيْهَا!: چشم‌اندازهای طبیعی زیبا هستند و بازدیدکنندگان از نگاه کردن به آن‌ها لذت می‌برند!
- (۳) يُسْتَخْرَجُ النَّفْطُ مِنَ بَاطِنِ الْأَرْضِ ثُمَّ يُنْقَلُ إِلَى الْمَصْنَعِ!: نفت از درون زمین استخراج می‌شود، سپس به کارخانه‌ها منتقل می‌شود!
- (۴) تُسْتَعْمَلُ مُشْتَقَّاتُ النَّفْطِ فِي صِنَاعَةِ أَشْيَاءَ كَثِيرَةٍ يَحْتَاجُ إِلَيْهَا الْإِنْسَانُ!: فرآورده‌های نفت در ساخت چیزهای بسیاری که انسان به آن‌ها نیاز دارد به کار برده می‌شوند!

۱۸۵- « هزاران اثر تاریخی در کشور عزیزمان می بینیم. ناگزیر به نگهداری از آن ها و تلاش برای جذب گردشگران هستیم! » عین الصّحیح:

- (۱) نرى آلاف العلوم التاريخية في مُدُننا العزیزة. عَلینَا أَنْ نُحَافِظَ عَلِیْهَا وَ نُحَافِلَ حَتَّى نَجْذِبَ السَّائِحِينَ!
 - (۲) وَجَدْنَا مِائَاتِ الْأَثَارِ التَّارِخِيَّةِ فِي بِلَدِنَا الْعَزِيزِ. لَا بُدَّ لِي مِنَ الْمُحَافَظَةِ عَلِیْهَا وَ الْجِتْهَادِ لِجَذْبِ السَّائِحِ!
 - (۳) نَجِدُ فِي بِلَادِنَا الْعَزِيزَةِ أَلْفَ أَثَرٍ تَارِخِيٍّ. عَلینَا بِالْمُحَافَظَةِ عَلِیْهَا وَ السَّعْيِ لِجَذْبِ السَّائِحِينَ الْأَجَانِبِ!
 - (۴) نُشَاهِدُ أَلْفَ الْمَعَالِمِ التَّارِخِيَّةِ فِي بِلَادِنَا الْعَزِيزَةِ. لَا بُدَّ لَنَا مِنَ الْحِفَافِ عَلِیْهَا وَ الْمُحَافَظَةِ لِجَذْبِ السَّائِحِينَ!
- ۱۸۶- عین الأنسب للمفهوم: « العقلُ السَّليْمُ في الجِسْمِ السَّليْمِ! »

- (۱) تن اگر خادم عقل است، سرافراز شود ورنه در چاه هوس، خسته و دمساز شود
- (۲) چو تن بیمار و کاهل شد، ز کار افتاد عقل تو به کار آید تو را عقلت، چو تن را پاک و خوش داری
- (۳) عقل است بند جان تو، تن چیست؟ بند عقل تو بشکن تو هر دو بند را، تا جان شود بی بند و بار
- (۴) خردمندم — مردم هنرپرورند که تن — پروران از هنر لاغرند

۱۸۷- عین الصّحیح في ضبط حركات الحروف:

- (۱) الصَّنَاعَاتُ الْيَدَوِيَّةُ فِي إِيْرَانِ تَجْذِبُ الْكَثِيرَ مِنَ السَّائِحِينَ مِنْ كُلِّ الْعَالَمِ!
- (۲) يَا حَضْرَةَ الصَّيْدَلِيِّ! رَجَاءُ أَعْطِنِي مِحْرَاراً وَ مَرْهَماً وَ حُبُوباً مُهْدَّئَةً!
- (۳) يُسْتَخْرَجُ الْإِنْسَانُ النَّفْطَ مِنْ بَاطِنِ الْأَرْضِ وَ يَسْتَفِيدُ مِنْ مُشْتَقَّاتِهِ!
- (۴) عَلَى امْتِدَادِ الْأَنْبَابِ تَوْجَدُ لَوَحَاتٌ تَحْذِيرِيَّةٌ تُحَذِّرُ الْمَوَاطِنِينَ!

۱۸۸- عین المفعول مبنياً:

- (۱) يَعْلَمُ مَنْ يَتَوَاضَعُ أَنَّ اللَّهَ يُجِبُّ الْمُتَوَاضِعِينَ!
- (۲) خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عِيَّوَكُمْ!
- (۳) كُلُّ مَنْ يَرَى كَهْفَ عَلِيٍّ صَدْرٍ يَتَعَجَّبُ!
- (۴) لَا شَكَّ أَنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ مَنْ يَرْحُمُ النَّاسَ!

۱۸۹- عین الصّحیح في البناء للمجهول (حسب المعنى):

« اِسْتُخْدِمَ النَّاسُ النَّفْطَ فِي الصَّنَاعَةِ وَ ابْتَعَدَتِ الْأَرْضُ مِنَ السَّلَامَةِ بِاِكْثَارِهِمْ فِي الْاِسْتِفَادَةِ مِنْهُ وَ حِينَئِذٍ يُهْدَدُونَ الْبِيئَةَ وَ تَتَعَرَّضُ الْحَيَاةُ لِلْمَوْتِ. »

- (۱) اِسْتُخْدِمَ النَّاسُ . . .
- (۲) اُبْتَعِدَ مِنَ السَّلَامَةِ . . .
- (۳) . . . وَ حِينَئِذٍ تُهْدَدُ الْبِيئَةُ
- (۴) . . . تَتَعَرَّضُ لِلْمَوْتِ

۱۹۰- عین فعلاً يُمكن أن يُقرأ مجهولاً و معلوماً معاً (حسب المعنى):

- (۱) أَخْبِرْ مِنْ قَبْلِ هَذَا الطَّالِبَ أَنَّ لَدَيْنَا إِمْتِحَاناً غَداً!
- (۲) يُعْطِي اللَّهُ مِنْ نِعَمِهِ أَكْثَرَ لِمَنْ يَكْثُرُ شُكْرُهُ فِي الْحَيَاةِ!
- (۳) عَلَى امْتِدَادِ الْأَنْبَابِ تَوْجَدُ أَعْمِدَةُ اتِّصَالَاتٍ كَمَحَطَّاتِ الْإِنْذَارِ!
- (۴) عَلِمْنَا أَنَّ الصَّنَاعَ يَصْنَعُونَ مِنَ النَّفْطِ مُنْتَجَاتٍ مِثْلَ الْعُطُورِ!

عربی، زبان قرآن (۳)

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.
وقت پیشنهادی: ۱۰ دقیقه

لغة القرآن، مكة المكرمة و المدينة المنورة، ثلاث قصص قصيرة
درس‌های ۳ تا ۱
صفحه‌های ۴۱ تا ۱

■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو من أو إلى العربية (۱۹۱ - ۱۹۴)

۱۹۱- **نهایی** « إذا نكون نُقَاد الكلام لا نأخذ الباطل من أهل الحق و نتفكر عن كل ما نسمعه! »:

- (۱) اگر ناقدان سخن باشیم، باطل را از اهل حق نمی‌گیریم و تفکر می‌کنیم درباره هر آنچه می‌شنویم!
- (۲) چنانچه ناقد کلام باشیم، باطل را حتی از اهل حق نمی‌گیریم و درباره آنچه می‌شنویم، تفکر می‌کنیم!
- (۳) هرگاه ناقدان سخن شویم، از اهل حق، باطل را نمی‌گیریم و درباره هر آنچه گوش فرا می‌دهیم، تأمل می‌کنیم!
- (۴) اگر از نقدکننده‌های کلام باشیم، نباید باطل را از اهل حق بگیریم، بلکه باید در خصوص هر آنچه می‌شنویم اندیشه نماییم!

۱۹۲- **نهایی** « لعل المشتري يشتري هذه البضائع عبر الإنترنت، لأنَّ الأسعار أرخص من المتجر! »:

- (۱) امید است مشتری این کالا را از طریق اینترنت خریداری کند، زیرا قیمت‌های ارزانتری از مغازه‌ها دارد!
- (۲) امید است مشتری این کالاها را از راه اینترنت بخرد، چون قیمت‌ها ارزانتر از مغازه هستند!
- (۳) شاید خریدار این اجناس را از طریق اینترنت بخرد، زیرا قیمت‌هایش ارزانتر از بازار هستند!
- (۴) شاید مشتری این کالا را از راه اینترنت خریده بود، چون قیمت‌ها ارزانتر از مغازه بودند!

۱۹۳- **نهایی** عین الصحیح:

- (۱) أتعلم أنَّ الله على كل شيء قدير! آيا می‌دانی تنها خداوند بر همه چیز تواناست!
 - (۲) ما سافرتُ بالطائرة لأنَّ بطاقة الطائرة غالية جداً! با هواپیما سفر نکردم، قطعاً بلیت هواپیما بسیار گران‌قیمت است!
 - (۳) أيها النَّاسُ! أهل العلم أحياء و إن ماتوا! ای مردم! اهل علم، اگر بمیرند زنده می‌شوند!
 - (۴) كأنَّ إرضاء جميع النَّاس غاية لا تُدرک! گویی راضی کردن همه مردم هدفی است که به دست آورده نمی‌شود!
- ۱۹۴- « ای کاش مردم بدی‌ها را ترک کنند همان‌طور که خدا آنان را بدان دستور داد! »؛ عین الصحیح:

- (۱) یا لعلَّ النَّاس قد تركوا سيئاتهم كما يأمرهم الله به!
- (۲) لعلَّ النَّاس يتركون السيئات لأنَّ الله قد أمرهم بها!
- (۳) یا ليت النَّاس يتركون السيئات كما أمرهم الله به!
- (۴) ليت النَّاس يترك الذنوب لأنَّ الله قد أمرهم به!

۱۹۵- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي الإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا...﴾

- (۱) الله: اسم - مفرد مذكر - معرفة (علم) / مبتدأ و مرفوع
 - (۲) يحبّ: فعل مضارع - للغائب - مزيد ثلاثي / فاعله: «الذين»
 - (۳) سبيل: اسم - جمع تكسير أو جمع مكسر (مفردة: سبيل) / مجرور بحرف الجر
 - (۴) يقاتلون: فعل مضارع - للغائبين - مزيد ثلاثي (مصدره: مُقاتلة) / فعل و فاعل؛ الجملة فعلية
- ۱۹۶- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي بِنَاءِ الْمَجْهُولِ:

- (۱) إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ يَبِيعُ الصَّحْفَ فِي السُّوقِ!: بيعت الصَّحْف
- (۲) نَهَيْتُ وَلَدِي عَنِ ارْتِكَابِ السَّيِّئَاتِ!: نُهٍ وَلَدِي
- (۳) إِنَّ اللَّهَ يَهْبُ الرُّجُلَ رِزْقًا كَثِيرًا فِي حَيَاتِهِ!: يُهْبُ الرُّجُل
- (۴) الْمُؤْمِنُ يَزُورُ الْكَعْبَةَ الْمَشْرُفَةَ!: تَزَارُ الْكَعْبَةَ

۱۹۷- عَيْنَ الْجَوَابِ الَّذِي كُلُّهُ كَلِمَاتٌ مَبْنِيَّةٌ:

- (۱) هناك - أربع - أحد عشر - كلّ
- (۲) إذهبي - أيّ - أعطي - لاتبّع
- (۳) يَعْمَلْنَ - إحدى عشرة - ما - أنزل
- (۴) أَصِيفُ - الياء - لدي - نُمّ

۱۹۸- عَيْنَ الْعِبَارَةِ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا مَا جَاءَ بَيْنَ الْقَوْسَيْنِ:

- (۱) ذهبْتُ إِلَى الْمَطْعَمِ مَعَ أُخْتِي الصُّغْرَى! (المقصور)
- (۲) الْأَزْرَقُ السَّمَائِيُّ مِنْ أَجْمَلِ الْأَلْوَانِ فِي الطَّبِيعَةِ! (المنقوص)
- (۳) وَلَدِي؛ حَاوَلَ لِمَا تُحِبُّ جَدًّا فِي حَيَاتِكَ! (صحيح الآخر)
- (۴) إِنَّنِي سَأَشْتَرِي سَلَّةَ زَرْقَاءَ مِنَ السُّوقِ غَدًا! (الممدود)

۱۹۹- عَيْنَ حَرْفِ النَّوْنِ مِنَ الْحُرُوفِ الزَّائِدَةِ لِلْفِعْلِ:

- (۱) بَعْضُ الْمَدْرَسَاتِ يَنْتَظِرْنَ حَتَّى تَفْرَغَ الْمَدْرَسَةُ مِنَ الطَّلَابِ!
- (۲) إِنَّ الْإِعْصَارَ رِيحٌ شَدِيدَةٌ تَنْتَقِلُ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ آخَرَ!
- (۳) انْفَتَحَتْ أَبْوَابُ مَدْرَسَتِنَا الْكَبِيرَةِ عِنْدَمَا عَصَفَتْ رِيَا حُ شَدِيدَةٌ!
- (۴) الْقَائِدُ يَأْمُرُ الْمُقَاتِلِينَ أَنْ لَا يَنْشُرُوا أَخْبَارَ الْكُذْبِ فِي الْمِيَادِينِ الْحَرَبِيَّةِ!

۲۰۰- عَيْنَ فِعْلًا يَخْتَلِفُ نَوْعُهُ: (مَنْ حَيْثُ كَوْنُهُ مَجْرَدًا أَوْ مُزِيدًا)

- (۱) أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يُوَصِّينَا بِالْإِحْسَانِ!
- (۲) يُمْنَعُ التَّلْمِيزُ عَنِ الْكُسْلِ وَ هُوَ صَعْبٌ لَهُ!
- (۳) ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾
- (۴) ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا﴾

درس‌های ۱۰ و ۱۱

صفحه‌های ۹۰ تا ۱۱۶

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اجباری است.
وقت پیشنهادی: ۸ دقیقه

تاریخ اسلام (۲)

۲۰۱- کدام عبارت در ارتباط با واژه «یرغو» درست است؟

(۱) دادگاهی که در دوره مغول‌ها به حل و فصل اختلافات حقوقی می‌پرداخت.

(۲) مجموعه قوانین مغولان تا قبل از آن که مسلمان شوند.

(۳) کسی که به دعاوی حقوقی مغول‌ها رسیدگی می‌کرد.

(۴) نام مجموعه قوانین دوره فرمانروایی تیمور بود.

۲۰۲- کدام یک از گزاره‌های زیر صحیح است؟

(۱) حکومت نوادگان تیمور بر ایران، در اوایل قرن یازدهم هجری با به قدرت رسیدن صفویان به پایان رسید.

(۲) بنیان‌گذار حکومت مغولان کبیر در هند، بابر بود.

(۳) تیمور طی دو مرحله یورش، سرتاسر ایران را تحت سیطره خود درآورد.

(۴) قراقویونلوها و آق‌قویونلوها با پی افکندن حکومت‌هایی، نواحی شرقی و مرکزی ایران را تصرف کردند.

۲۰۳- کدام گزینه درباره حمله مغولان به ایران، نادرست است؟

(۱) چنگیزخان به بهانه کشتار بازرگانان اعزامی خود، فرمان حمله به ایران را صادر کرد.

(۲) موج اول حمله مغولان به ایران هشت سال طول کشید.

(۳) حدود سی سال بعد از نخستین حمله، مغولان به فرماندهی هولاکوخان دوباره به ایران حمله کردند.

(۴) سلطان محمد خوارزمشاه در زمان حمله مغول با خلافت عباسی اختلاف و درگیری داشت.

۲۰۴- کدام گزاره در رابطه با شهر و شهرنشینی در عصر مغول - تیموری صحیح نمی‌باشد؟

(۱) «یاسا» چنگیز به مغولان توصیه می‌کرد از شهر و شهرنشینی دوری گزینند.

(۲) پس از استقرار حکومت ایلخانی، رشد نسبی تجارت به احیای شهرنشینی کمک کرد.

(۳) شهر و شهرنشینی در عصر تیموریان با یورش‌های تیمور دچار رکود و زوال شد.

(۴) شهرهای هرات و یزد در دوره جانشینان تیمور رونق چشمگیری یافتند.

۲۰۵- بنیان قوانین جاری در ایران دوران اسلامی مبتنی بر چه بود؟

(۱) داوری حقوقی

(۲) شریعت اسلام و عرف

(۳) محاکم سه‌گانه شرع، مظالم و حسبه

(۴) قوانین عرفی و فرهنگی

درس‌های ۹ تا ۱۱
صفحه‌های ۸۵ تا ۱۰۶

پاسخ‌گویی به سؤال‌های این درس برای همه دانش‌آموزان اختیاری است.

تاریخ اسلام (۱)

۲۰۶- کدام یک از گزینه‌های زیر به «عثمان بن حنیف» منسوب است؟

(۱) معاویه در جنگ صفین وی را در میان سپاه امام برای پایان دادن به نبرد مأمور کرد.

(۲) والی بصره در زمان جنگ جمل که توسط امام علی (ع) نصب شده بود.

(۳) یکی از اشراف عرب که نفی نگاه نژادی به عرب و عجم را مورد اعتراض قرار داد.

(۴) وی به بهانه عدم شناخت حق از باطل، نه به جبهه امام علی (ع) و نه به جبهه مخالف آن حضرت پیوست.

۲۰۷- حضرت علی (ع) پس از قتل چه کسی با سپاهش به محل تجمع خوارج در نهروان رفت و به آنان پیغام داد که کشتندگان یارانش را تحویل دهند؟

(۱) عبدالله بن خباب بن ارت (۲) عمار بن یاسر

(۳) عبدالله بن عباس (۴) ابوموسی اشعری

۲۰۸- امام حسن (ع) چه کسی را برای انتقال شروط خود در خصوص صلح به نزد معاویه فرستاد؟

(۱) عبیدالله بن عباس (۲) قیس بن سعد

(۳) سعید بن قیس (۴) عبدالله بن نوفل

۲۰۹- کدام یک از اقدامات زیر، در جریان جنگ با امام حسن (ع)، موجب شد تا قریب به دو سوم سپاه امام در عراق به معاویه بپیوندند؟

(۱) پذیرش مشروط بیعت با معاویه از سوی امام (۲) پیوستن شبانه فرمانده سپاه عراق به معاویه

(۳) اعلام وفاداری اشراف عراق نسبت به معاویه (۴) به قتل رساندن جاسوسان معاویه به دستور امام

۲۱۰- معاویه در جهت پیشبرد کدام یک از اهداف خود، حدیث‌سازی را به خدمت گرفت؟

(۱) رواج تفکر جبرگرایی (۲) بدگویی از امام علی (ع) و آزار شیعیان

(۳) تبدیل خلافت به پادشاهی (۴) موروثی کردن خلافت

پاسخنامه

دوازدهم انسانی

۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۵

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)
۰۲۱-۶۴۶۳

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

طراحان به ترتیب حروف الفبا

نام درس	نام طراحان
ریاضی	محمد اسدی، محمد بحیرایی، عارف بهرام‌نیا، احمد حسن‌زاده‌فرد، محمد حمیدی، رضا خانبابائی، احمد ذاکر‌زاده، امیر زراندوز، پیمان طیار، هادی فولادی، علی قهرمان‌زاده، عباس مالکی
علوم و فنون ادبی	سید علیرضا احمدی، حسن اصحابی، محسن اصغری، عزیز الیاسی‌پور، مجتبی فرهادی، مبین محمدی تراکمه، طاهره موسی‌زاده‌مقدم، رضا نوروزبیگی
جامعه‌شناسی	رانیا امیری، ریحانه امینی، آریتا بیدقی، یاسین ساعدی، سینا غلامی، سید آرش مرتضائی‌فر
روان‌شناسی	هانا احمدزاده، محمد حبیبی، محمدرضا شریفی، محمدعرفان فرهادی، فرید هادی
عربی، زبان قرآن	ابوطالب درانی، محمدرضا سوری، کامران عبدالهی، امیرعلی فردین، حمیدرضا قائدامینی، مصطفی قدیمی‌فرد، مرتضی کاظم‌شیرودی، احسان کلاته‌عربی، فرشته کیانی، محمدصادق محسنی، سید محمدعلی مرتضوی، رضا معصومی، محمد مهدی یعقوبی
تاریخ و جغرافیا	علیرضا آزادی‌نژاد، راضیه ابراهیمی‌نژاد، فاطمه احمدی، علیرضا پدرام، یاسین ساعدی، علیرضا سالمی، حامد صفرخانیان، فاطمه عزیزی، مهدی کاردان، محمد مهدی یعقوبی
فلسفه و منطق	حسین آخوندی راهنماچی، جواد پاکدل، سبا جعفرزاده صابری، نیما جواهری، پرگل رحیمی، موسی سپاهی، فرهاد قاسمی‌نژاد، امیرمحمد قلعه‌کاهی، علی معزی، فیروز نژادنجف، علیرضا نصیری
اقتصاد	سارا شریفی، مهدی ضیائی، احسان عالی‌نژاد، مهدی کاردان، محمدحسین متولی

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران	مستندسازی
ریاضی و آمار	محمد بحیرایی	محمد بحیرایی	عرشیا محمدی عباس مالکی	مسئول درس: ابراهیم نوری ویراستار: معصومه صنعت‌کار، سجاد سلیمی
علوم و فنون ادبی	فرهاد علی‌نژاد	سیدعلیرضا احمدی فرهاد علی‌نژاد	محمد مهدی اسلامی	مسئول درس: فریبا رنوقی ویراستار: محسن جمشیدی، مانده ملکی، مهدی یعقوبیان
جامعه‌شناسی	سید آرش مرتضائی‌فر	سید آرش مرتضائی‌فر	—	مسئول درس: سجاد حقیقی‌پور ویراستار: سید مجتبی رضا‌زاده، زهرا شمسایی
روان‌شناسی	محمد حبیبی	محمد حبیبی	سینا غلامی	مسئول درس: محمدصدرا پنجه‌پور ویراستار: مریم عابدی، محمدحسن سعیدی
عربی زبان قرآن	احسان کلاته‌عربی	سید محمدعلی مرتضوی	درویشعلی ابراهیمی	مسئول درس: لیلا ایزدی ویراستار: محسن جمشیدی
تاریخ و جغرافیا	محمد مهدی یعقوبی	محمد مهدی یعقوبی	علیرضا سالمی فاطمه عزیزی	مسئول درس: محمدصدرا پنجه‌پور ویراستار: محمدحسن سعیدی
فلسفه و منطق	فرهاد علی‌نژاد	فرهاد علی‌نژاد	امیرمحمد قلعه‌کاهی ایمان کلاته‌عربی	مسئول درس: سوگند بیگلری ویراستار: علی بدری، محمدحسن صادق‌پور
اقتصاد	مهدی ضیائی	سارا شریفی	سینا غلامی	مسئول درس: سجاد حقیقی‌پور ویراستار: سید مجتبی رضا‌زاده، زهرا شمسایی

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سید محمدعلی مرتضوی
مسئول دفترچه	فاطمه منصورخاکی
گروه مستندسازی	مدیر: محیا اصغری، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروف چین و صفحه‌آرا	مهشید ابوالحسنی
ناظر چاپ	حمید عباسی

ریاضی و آمار (۲)

با جایگذاری در تابع f و g داریم:

$$f = \{(3,1), (2,5)\}, g = \{(5,3), (2,-1), (9,1)\}$$

$$(f+g)(2) = f(2) + g(2) = 5 - 1 = 4$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۸ تا ۵۰)

۵- گزینه «۴»

(معمد بگیرایی)

$$(f+g)(2) = f(2) + g(2) = 12 + a + 4 - b = 14$$

$$\Rightarrow a - b = -2$$

$$(f-g)(1) = f(1) - g(1) = 3 + a - 2 + b = 5$$

$$\Rightarrow a + b = 4$$

$$\begin{cases} a - b = -2 \\ a + b = 4 \end{cases} \Rightarrow 2a = 2 \Rightarrow a = 1, b = 3$$

$$\Rightarrow (f \times g)(3) = f(3) \times g(3) = 28 \times 3 = 84$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۰)

۶- گزینه «۱»

(معمد بگیرایی)

$$D_g = D_f \cap D_g - \{x | f(x) = 0\} = \{3, 4, 7\}$$

$$\Rightarrow \frac{g}{f} = \{(3, \frac{1}{5}), (4, \frac{17}{5}), (7, \frac{5}{5})\} = \{(3, \frac{1}{5}), (4, \frac{17}{5}), (7, 1)\}$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۳)

۷- گزینه «۳»

(امعدر شا داکتر زاده)

با توجه به نمودار داده شده، $g(x) = 2x$ و $f(x) = 3x$ است، در ضمندامنه هر دو تابع برابر $\mathbb{R}$ است، پس:

$$(f+g)(x) = 3x + 2x \Rightarrow (f+g)(x) = 5x$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۴)

۸- گزینه «۲»

(امعدر شا داکتر زاده)

$$f(x) = \begin{cases} x+3 & , x > -3 \\ -x-3 & , x \leq -3 \end{cases}$$

$$\Rightarrow (f-g)(x) = \begin{cases} x+3-2x-1 & , x > -3 \\ -x-3-x+1 & , x \leq -3 \end{cases}$$

$$= \begin{cases} -x+2 & , x > -3 \\ -2x-2 & , x \leq -3 \end{cases}$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۹ تا ۵۳)

(هاری فولاری)

۱- گزینه «۱»

ابتدا توابع $f^2 = f \times f$ و $2g$ را می‌یابیم.

$$f^2 = f \times f = \{(1, 1^2), (2, 2^2), (3, 3^2)\} = \{(1, 1), (2, 4), (3, 9)\}$$

$$2g = \{(1, 2 \times \frac{1}{2}), (2, 2 \times 2)\} = \{(1, 1), (2, 4)\}$$

حال تابع $\frac{f^2}{2g}$ را به دست می‌آوریم.

$$\frac{f^2}{2g} = \{(1, \frac{1}{1}), (2, \frac{4}{4})\}$$

$$= \{(1, 1), (2, 1)\} \Rightarrow a = 1$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۰)

۲- گزینه «۳»

(پیمان طیار)

$$f(1) = 2(1) + 4 = 6$$

$$g(1) = 1^2 + 1 = 2$$

$$f(0) = 2(0) + 4 = 4$$

$$g(0) = 0^2 + 1 = 1$$

$$\frac{(f+g)(1)}{(f \times g)(0)} = \frac{f(1) + g(1)}{f(0) \times g(0)} = \frac{6+2}{4 \times 1} = \frac{8}{4} = 2$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۰)

۳- گزینه «۳»

(علی قهرمان زاده)

$$(2f-g)(x) = m$$

$$\xrightarrow{x=3} 2f(3) - g(3) = m$$

$$\Rightarrow 2 \times (6) - (-1) = m$$

$$= 12 + 1 = m \Rightarrow m = 13$$

$$h(x) = [m^2 + 1]x = [13^2 + 1] \times (-1) = [170] \times (-1) = -170$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه‌های ۳۵ تا ۵۰)

۴- گزینه «۲»

(عارف بهرام‌نیا)

چون رابطه‌های زوج مرتبی f و g هر دو تابع هستند، لذا طبق تعریف:

$$f: \begin{cases} -n+1 = m^2 - 20 \Rightarrow n = 21 - m^2 \\ m+n=1 \Rightarrow m+21-m^2=1 \Rightarrow m^2-m-20=0 \\ \Rightarrow (m-5)(m+4)=0 \end{cases}$$

$$m = 5, -4 \xrightarrow{m \geq 0} m = 5, 5+n=1 \Rightarrow n = -4$$

گزینه ۹»

(کتاب آبی پیمانه‌ای - خارج از کشور، ۹۹)

ابتدا دامنه توابع f و g را می‌یابیم:

$$f = \{(5, 3), (1, 5), (3, 4), (6, 2)\} \rightarrow D_f = \{5, 1, 3, 6\}$$

$$g = \{(3, 2), (5, 6), (1, 2), (2, 1)\} \rightarrow D_g = \{3, 5, 1, 2\}$$

دامنه تابع $\frac{f+g}{f}$ برابر است با:

$$\frac{D_{f+g}}{f} = D_f \cap D_g - \{x \mid \underbrace{f(x)=0}_{\text{جوابی ندارد}}\} = \{5, 1, 3\}$$

تابع $\frac{f+g}{f}$ را تشکیل می‌دهیم:

$$\begin{aligned} \frac{f+g}{f} &= \left\{ \left(5, \frac{3+6}{3}\right), \left(1, \frac{5+2}{5}\right), \left(3, \frac{4+2}{4}\right) \right\} \\ &= \left\{ (5, 3), (1, 1/5), (3, 1/2) \right\} \end{aligned}$$

$$\frac{R_{f+g}}{f} = \{3, 1/4, 1/5\} \quad \text{برد تابع } \frac{f+g}{f} \text{ برابر است با:}$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه ۵۰)

گزینه ۱۰»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

$$f(x) = \sqrt{x+3}, \quad g(x) = \frac{x+2}{x-4}$$

$$\begin{aligned} (f-g)(1) &= f(1) - g(1) = \sqrt{1+3} - \frac{1+2}{1-4} \\ &= \sqrt{4} - \frac{3}{-3} = 2+1=3 \end{aligned}$$

(ریاضی و آمار (۲)، تابع، صفحه ۳۹)

ریاضی و آمار (۱)

گزینه ۱۱»

(معمد بهیرایی)

در بین متغیرهای داده شده موارد (ج) و (د) کمی نسبتی هستند. مورد (الف) کیفی اسمی و مورد (ب) کمی فاصله‌ای است.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه ۸۰)

گزینه ۱۲»

(رضا فانابائی)

در موضوع بررسی توانایی گفتاری دانش‌آموزان از روش مصاحبه استفاده می‌کنیم، چون باید دانش‌آموز شفاهی صحبت کند، معلم مستقیم سؤال بپرسد و جواب بشنود و در موضوع بررسی کیفیت میوه‌ها روش مشاهده مناسب است، چون باید به باغ برویم و کیفیت میوه‌ها را بررسی کنیم.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

گزینه ۱۳»

(عباس مالکی)

از آن جهت که جامعه آماری مورد تحقیق، میانگین قد دانش‌آموزان دبیرستانی کل شهر تهران است و هیچ کدام کل دانش‌آموزان تهران را بررسی نکرده‌اند و هر دو نمونه‌گیری داشته‌اند، مشخصه عددی هر دو غیر ثابت و در حقیقت آماره، جامعه می‌باشد.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه ۷۹)

گزینه ۱۴»

(عباس مالکی)

ابتدا میانگین داده‌ها را حساب می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{18+20-c+17+18+20+c+15}{6} = \frac{108}{6} = 18$$

$$\sigma^2 = \frac{(18-18)^2 + (20-c-18)^2 + (17-18)^2 + (18-18)^2}{6}$$

$$\frac{+(20+c-18)^2 + (15-18)^2}{6} = 6$$

$$\Rightarrow (2-c)^2 + (-1)^2 + (2+c)^2 + (-3)^2 = 36$$

$$\Rightarrow (2-c)^2 + (2+c)^2 + 10 = 36$$

$$4+c^2-4c+4+c^2+4c=26 \Rightarrow 2c^2+8=26$$

$$\Rightarrow 2c^2=18 \Rightarrow c^2=9$$

$$\Rightarrow \begin{cases} c_1=3 \\ c_2=-3 \end{cases} \Rightarrow c, 2c, c^2 \Rightarrow 3, 6, 9$$

$$\Rightarrow \bar{x} = \frac{3+6+9}{3} = 6$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۹ و ۹۰)

گزینه ۱۵»

(احمد حسن زاده فرد)

وقتی واریانس داده‌ها صفر باشد، تمام داده‌ها با هم برابرند:

$$\begin{cases} m-1=5 \Rightarrow m=6 \\ 2n+1=5 \Rightarrow 2n=4 \Rightarrow n=2 \\ 7-m+4=5 \Rightarrow 11-m=5 \Rightarrow m=6 \end{cases}$$

$$mn = 6 \times 2 = 12$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۹۰ تا ۹۳)

گزینه ۱۶»

(هادی فولادی)

می‌دانیم عدد درج شده روی محصولات به صورت $\bar{x} \pm 2\sigma$ است. بنابراین در حالت اول میانگین برابر ۱۲۰ و انحراف معیار ۵ است (٪۹۶ قوطی‌ها دارای این جرم هستند).

حالا قرار است جرم دو برابر شود و سپس $10gr$ به آن‌ها اضافه شود، می‌دانیم میانگین نیز ۲ برابر شده و $10gr$ به آن‌ها اضافه می‌شود؛ یعنی میانگین جدید $2 \times 120 + 10$ می‌شود.

از جمع دو طرف تساوی‌های (۱) و (۲)، داریم:

$$(۱): b - a = ۳/۵$$

$$a + b = ۱۱/۵$$

$$\text{جمع} \Rightarrow ۲b = ۱۵ \Rightarrow b = ۷/۵, ۷/۵ - a = ۳/۵ \Rightarrow a = ۴$$

بنابراین داده‌های قبل از میانه ۲/۵، ۴، ۵/۵ هستند. میانگین آن‌ها برابر است

$$\bar{x} = \frac{۲/۵ + ۴ + ۵/۵}{۳} = \frac{۱۲}{۳} = ۴$$

با:

رابطه واریانس را می‌نویسیم:

$$\sigma^2 = \frac{(۲/۵ - ۴)^2 + (۴ - ۴)^2 + (۵/۵ - ۴)^2}{۳}$$

$$\Rightarrow \sigma^2 = \frac{۱/۵^2 + ۰ + ۱/۵^2}{۳} = \frac{۲/۲۵ + ۲/۲۵}{۳} = \frac{۴/۵}{۳} = \frac{۴}{۱۵}$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه ۹۴)

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

۲۰- گزینه «۲»

اگر داده‌های ۴۸۱، ۵، ۴، ۳ را در عدد ۴ ضرب کنیم به داده‌های

۱۹۲۴، ۲۰، ۱۶، ۱۲ می‌رسیم. به همین ترتیب کافی است میانگین داده‌های

اولیه را در عدد ۴ ضرب کنیم تا میانگین داده‌های جدید به دست آید.

$$۹۶۸ = ۴ \times ۲۴۲ = ۴ \times (\text{میانگین داده‌های اولیه}) = ۴ \times \text{میانگین داده‌های جدید}$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه ۸۶)

ریاضی و آمار (۳)

(اسم ذاکر زاده)

۲۱- گزینه «۱»

برای آنکه عدد سه‌رقمی مضرب ۵ باشند، باید رقم یکان صفر یا پنج باشد.

پس:

$$\frac{۴}{\text{صفر}} \times \frac{۳}{\text{صفر}} \times \frac{۱}{\text{صفر}} = ۱۲$$

$$\frac{۳}{\text{پنج}} \times \frac{۳}{\text{پنج}} \times \frac{۱}{\text{پنج}} = ۹$$

$$\xrightarrow{\text{اصل جمع}} ۱۲ + ۹ = ۲۱$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲ تا ۴)

(ممر اسری)

۲۲- گزینه «۳»

در کل ۴+۷ یعنی ۱۱ تا مهره داریم. می‌خواهیم ۴ مهره از ۱۱ مهره

انتخاب کنیم ولی باید ۱ مهره از آبی‌ها (۴ تا) و بقیه ۳ تا از ۷ مهره

قرمز انتخاب شود. بنابراین داریم:

$$\binom{۴}{۱} \times \binom{۷}{۳} = ۴ \times \frac{۷!}{۴! \times ۳!} = ۴ \times \frac{۷ \times ۶ \times ۵}{۳ \times ۲ \times ۱} = ۱۴۰$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

انحراف معیار فقط به ۲ برابر واکنش نشان می‌دهد و ۲ برابر می‌شود (اگر داده‌ها

$\pm k$ شوند انحراف معیار تغییر نمی‌کند). بنابراین انحراف معیار جدید

$$۱۰ \times ۲ = ۲۰ \text{ می‌شود.}$$

عدد درج شده روی قوطی‌های جدید باید به صورت ۲۵۰ ± ۲۰ شود.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه ۹۲)

۱۷- گزینه «۱»

(ممر بهیرایی)

از آن جایی که مد منحصر به فرد است، پس داده $x + ۳$ با یکی از داده‌ها

برابر است و مد برابر $x + ۳$ است. از طرفی مد و میانگین برابرند، پس

میانگین داده‌ها برابر $x + ۳$ است. در نتیجه:

$$\bar{x} = x + ۳ = \frac{x + ۳ + ۴۰ + ۳۹ + ۲۷ + ۱۸ + ۱۱}{۶}$$

$$\Rightarrow ۶x + ۱۸ = ۱۳۸ + x \Rightarrow ۵x = ۱۲۰ \Rightarrow x = ۲۴$$

داده‌های جدید: ۴۲، ۲۴، ۷۱، ۴۸، ۵۲، ۳۱

داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$$۲۴، ۳۱، \underbrace{۴۲، ۴۸}_{\frac{۴۲+۴۸}{۲}=۴۵}، ۵۲، ۷۱$$

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۸۵ تا ۸۸)

۱۸- گزینه «۴»

(ممر ممیزی)

داده‌های سری A فاقد داده دور افتاده (پرت) است، بنابراین از شاخص‌های

میانگین و انحراف معیار استفاده می‌کنیم، اما در داده‌های سری B،

داده‌های دور افتاده (پرت) وجود دارند و پراکندگی زیاد است، بنابراین

شاخص‌های میانه و دامنه میان چارکی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

(ریاضی و آمار (۱)، کار با داده‌های آماری، صفحه‌های ۹۳ تا ۹۵)

۱۹- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

داده‌ها مرتب شده هستند، ابتدا چارک‌ها را پیدا می‌کنیم.

$$۲/۵، \boxed{a}، ۵/۵، \boxed{۶}، ۷، \boxed{b}، ۹/۵$$

$$Q_1 = a \quad \text{میانه} \quad Q_3 = b$$

طبق فرض سؤال، دامنه میان چارکی برابر $۳/۵$ است، پس:

$$IQR = Q_3 - Q_1 = ۳/۵ \Rightarrow b - a = ۳/۵ \quad (۱)$$

همچنین میانگین داده‌ها با میانه یعنی ۶ برابر است، پس:

$$\frac{۲/۵ + a + ۵/۵ + ۶ + ۷ + b + ۹/۵}{۷} = ۶ \Rightarrow ۳۰/۵ + a + b = ۴۲$$

$$\Rightarrow a + b = ۱۱/۵ \quad (۲)$$

$$n(A) = \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{32}$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{1}{32} = \frac{1}{128}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۷)

۲۷- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنکور خارج از کشور ۹۷)

می‌خواهیم یک عدد از میان اعداد طبیعی ۱ تا ۲۰ انتخاب کنیم که این کار به $n(S) = 20$ حالت امکان‌پذیر است. پیشامد مطلوب که آن را A نامیده‌ایم، آن است که عدد انتخاب شده زوج باشد ولی بر ۳ بخش‌پذیر نباشد، یعنی:

$$A = \{2, 4, 8, 10, 14, 16, 20\} \Rightarrow n(A) = 7$$

پس:

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۲۵ تا ۲۷)

۲۸- گزینه «۱»

(اسمر حسن زاده فرد)

تعداد کل حالت‌ها ۶ است. $\{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$

تعداد اعداد اول از ۱ تا ۶ سه عدد $\{2, 3, 5\}$ است.

$$P(A) = \frac{3}{6} = \frac{1}{2}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۹ تا ۲۷، مشابه امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۱)

۲۹- گزینه «۴»

(عباس مالکی)

۵ عدد $\rightarrow 1, 4, 6, 8, 9$ اعداد غیر اول

۴ عدد $\rightarrow 2, 3, 5, 7$ اعداد اول

$$\text{تعداد حالات مطلوب} = \frac{5}{5} \times \frac{4}{4} \times \frac{3}{3} \times \frac{2}{2} \times \frac{1}{1} = 4 \times 5!$$

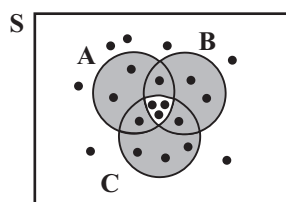
$$n(A) = 4 \times 5! \Rightarrow P(A) = \frac{4 \times 5!}{9!} = \frac{4 \times 3 \times 2 \times 1 \times 5!}{9 \times 8 \times 7 \times 6 \times 5!} = \frac{1}{126}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۹ تا ۲۷)

۳۰- گزینه «۴»

(امیر زران‌دوز)

برای تعیین پیشامد $A - B$ باید اشتراک A و B را از A حذف کنیم هر چه از A باقی بماند جواب است برای $B - C$ و $C - A$ هم به‌طور مشابه عمل می‌کنیم. لذا پیشامد زیر به‌دست می‌آید:

تعداد اعضای داخل قسمت‌های هاشور خورده (همان تعداد نقاط) برابر با ۱۰ می‌باشد.

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۲ تا ۱۹)

۲۳- گزینه «۲»

(مهمربیری)

$$n(S) = 2^4 = 16$$

$A = \{(د, د, د, د), (د, د, د, پ), (د, د, پ, د), (د, د, پ, پ), (د, پ, د, د), (د, پ, د, پ), (د, پ, پ, د), (د, پ, پ, پ)\}$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{6}{16} = \frac{3}{8}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۷)

۲۴- گزینه «۴»

(علی قهرمان زاده)

با توجه به سؤال و قرارگیری بازیکنان داریم:

$$\boxed{D} \boxed{} \boxed{} \boxed{} \boxed{K} \quad \text{--}$$

$$n(A) = 3! \times 2! \times \binom{5}{3} \times 3! = 6 \times 2 \times 10 \times 6$$

$$n(S) = 7!$$

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(S)} = \frac{6 \times 2 \times 10 \times 6}{7!} = \frac{6 \times 2 \times 10 \times 6}{7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1} = \frac{1}{7}$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۱)

۲۵- گزینه «۱»

(هادی فولادی)

روش اول: مسأله را در ۳ حالت در نظر می‌گیریم.

الف) هیچ کدام از اعداد ۱ و ۲ انتخاب نشوند.

$$\binom{4}{3} = 4 \quad \text{انتخاب ۳ عضو از بین ۴, ۶, ۸, ۹}$$

ب) عدد ۱ انتخاب شود اما ۲ انتخاب نشود:

$$\binom{4}{2} = 6 \quad \text{انتخاب ۲ عدد از بین ۴, ۶, ۸, ۹}$$

پ) عدد ۲ انتخاب شود اما ۱ انتخاب نشود.

$$\binom{4}{2} = 6 \quad \text{انتخاب ۲ عدد از بین ۴, ۶, ۸, ۹}$$

جواب نهایی: $4 + 6 + 6 = 16$

روش دوم: از بین کل زیرمجموعه‌های ۳ عضوی، زیرمجموعه‌های ۳ عضوی که شامل ۱ و ۲ باشند را کم می‌کنیم.

$$\binom{6}{3} - \binom{4}{1} = 20 - 4 = 16$$

(ریاضی و آمار (۳)، آمار و احتمال، صفحه‌های ۸ تا ۱۱)

۲۶- گزینه «۱»

(رضا فانیانی)

۵ پرچم را به ۵! می‌توان کنار هم قرار داد. پس $n(S) = 5! = 120$

عددهای اول: $\{5, 3, 2\}$

عددهای غیر اول: $\{4, 1\}$

علوم و فنون ادبی (۲)

۳۱- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

عبارت چهارم صحیح است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: جریان شعری باباغانی، به شیوه حافظ و سعدی شباهت داشت.
گزینه «۲»: بعد از ظهور مولانا، سعدی و حافظ، جایی برای رشد ادبیات فارسی باقی نماند.

گزینه «۳»: آشفته‌گی اوضاع ادبیات در این قرن، ناشی از اوضاع سیاسی و اجتماعی بود نه برعکس.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات، صفحه ۵۸)

۳۲- گزینه «۳»

(مسن اصری)

- محتشم کاشانی در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانتد است.

- وحشی بافقی از شاعران قرن دهم است که سبک شعرش حد واسط سبک دوره عراقی و سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصه اصلی آن است.

- بیدل دهلوی را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. از ویژگی‌های عمده شعر بیدل، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه است.

- کلیم کاشانی در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است. ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن او را برجسته ساخته است. وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.

(علوم و فنون ادبی (۲)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه‌های ۶۰ و ۶۱)

۳۳- گزینه «۲»

(سیر علیرضا امیری)

استعاره‌های آشکار ابیات:

الف: خسرو: خورشید / نیلی: حصار: آسمان / لشگر رومی: سپیدی صبح / زنگبار:

سیاهی شب

ب: ماه: صورت

معنای بیت: صورت هم‌چو ماهش که نمایی مثل خورشید دارد از پشت پرده زلفش مثل آفتابی است که پشت ابر مانده است.

ج: افی: مو / شکر: لب

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۴- گزینه «۴»

(سیر علیرضا امیری)

«نگار» استعاره مصرحه از یار / تشبیهات: ۱- نگار مهوش ۲- خورشیدرو (تشبیه درون‌واژه‌ای)

تشریح سایر ابیات:

گزینه «۱»: «عقیق جان‌فزایت» استعاره مصرحه از لب معشوق و «آب کوثر» (اعتبار و آبروی چشمه کوثر) اضافه استعاری و استعاره مکنیه / تشبیه مرجع لب یار به چشمه کوثر (لب یار باعث رفتن آبروی چشمه کوثر می‌شود، یعنی لب یار در جان‌بخشی و جان‌فزایی مانند چشمه کوثر است؛ بلکه هم برتر از آن)

گزینه «۲»: «آتش دل» استعاره مصرحه از عشق و «آب آتش‌فام» استعاره مصرحه از شراب / تشبیه: آب آتش‌فام

توضیح نکته درسی:

واژه «فام» می‌تواند دو معنا داشته باشد. از یک سو معنای «رنگ» (همان‌طور که در بیت گزینه «۲» آمده است «آب آتش‌فام» به معنای آب آتش رنگ یا همان سرخ است که استعاره از شراب است و «فام»، وجه شبه است و از سوی دیگر معنای «مانند» می‌دهد که در این صورت ادات تشبیه است. (مانند سؤال ۳۰ کنکور ۱۴۰۲ داخل کشور)

گزینه «۳»: استعاره‌ها: ۱- دود جگر (اضافه استعاری) ۲- شمع عالم‌تاب (استعاره مصرحه از خورشید) / مهر رو (اضافه تشبیه‌ای)

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۵- گزینه «۱»

(سیر علیرضا امیری)

بررسی ابیات:

بیت «الف»: «مه» استعاره از یار زیبارو و تشبیه مرجع چهره یار بر شمس و قمر

بیت «ب»: «سنبل» استعاره از موهای یار و تشبیه مرجع زلف به شام

بیت «ج»: «خنجر خون‌ریز» استعاره از مژگان یا حتی نگاه‌های نافذ یار و «ترک چشم» اضافه تشبیه‌ای

بیت «د»: فاقد تشبیه و «دیو» استعاره از عقل و «آب» استعاره از عشق

بیت «ه»: فاقد تشبیه و استعاره

(علوم و فنون ادبی (۲)، بیان)

۳۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

پایه‌های	عَجَبَ نِیس	ت از گل	کِ خندد	ب سر وی
آوایی	کِ در این	چَ من پا	ی در گل	ن شیدند
وزن‌واژه	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن
نشانه‌های	— — U	— — U	— — U	— — U
هجایی				

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر)

۳۷- گزینه «۳»

(مبتهی فرهای)

وزن بیت سوم درست است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

گزینه «۲»: مستفععلن مستفععلن مستفععلن مستفععلن

گزینه «۴»: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر)

۳۸- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

مصراع گزینه «۲» در وزن واژه «فعلاتن فعلاتن فعلن» سروده

شده است.

پایه‌های آوایی	هـ م آ را	م گ ر ف ت ن د	د ش ب ز ن ی	م گ ذ ش ت
وزن واژه	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن

(علوم و فنون ادبی (۲)، موسیقی شعر)

۳۹- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

مفهوم مشترک ابیات گزینه‌های «۱» و «۲» و «۳»: تا جهان هست عشق و محبت هم خواهد بود؛ هر چند برخی از انسان‌ها بروند و برخی دیگر جای آن‌ها را بگیرند.

مفهوم بیت گزینه «۴»: عشق بود که باعث شد جهان هستی به وجود بیاید و شور و غوغایی در آن برپا کرد.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۷۰)

۴۰- گزینه «۴»

(عزیز الیاسی پور)

گزینه «۴» درباره فداکاری در راه عشق و اوج عاشقی است، اما گزینه‌های دیگر درباره لزوم تحمل سختی‌های عشق و عدم شکایت در تحمل این دشواری‌ها هستند.

(علوم و فنون ادبی (۲)، مفهوم، صفحه ۷۷)

علوم و فنون ادبی (۱)

۴۱- گزینه «۳»

(مبین ممدی تراکمه)

ویژگی «تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی» مربوط به نثر دوره سامانی است. در نثر قرن پنجم و ششم چنین ویژگی‌ای دیده نمی‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه ۸۵)

۴۲- گزینه «۳»

(عزیز الیاسی پور)

مفهوم بیت گزینه «۳» توصیه به شادی و خوش‌باشی است که در چهارچوب سبک خراسانی می‌گنجد و جزو ویژگی‌های فکری اشعار قرن‌های پنجم و ششم نیست.

ویژگی‌های فکری شعر قرن‌های پنجم و ششم در گزینه‌های دیگر عبارتند از:

گزینه «۱»: رواج هجو

گزینه «۲»: فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی

گزینه «۴»: اعتقاد به قضا و قدر

(علوم و فنون ادبی (۱)، سبک‌شناسی، صفحه ۸۵)

۴۳- گزینه «۳»

(سید علیرضا احمدی)

بررسی ابیات:

گزینه «۱»: جناس ناهمسان: «سر» و «بر» / جناس همسان: «باری» دو بار تکرار شده است. یک مرتبه در معنای «بار و محموله» و یک مرتبه در معنای «به هر حال».

گزینه «۲»: جناس ناهمسان: «کمان» و «کمین» / جناس همسان: «جهان» دو بار تکرار شده است. یک مرتبه در معنای «جهنده» و یک مرتبه در معنای «دنیا».

گزینه «۳»: جناس ناهمسان: - / جناس همسان: -

نکته: در جناس اجازه نداریم که کلمات مرکب را جداسازی کنیم و بخشی از آن‌ها را یکی از طرفین جناس قرار دهیم. به همین علت واژه‌های «زاد» و «رادمردان» جناس ناقص ندارند و واژه «زاد» که با معانی متفاوت تکرار شده نیز فاقد جناس تام است. (رجوع کنید به سؤال ۴۵ کنکور ۱۴۰۲)

گزینه «۴»: جناس ناهمسان: «با» و «صبا» / جناس همسان: «بو» دو بار تکرار شده است. یک مرتبه در معنای «به امید این که ...» و یک مرتبه در معنای «رایحه».

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع)

۴۴- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «مهر و مهر» جناس ناقص حرکتی دارند.

گزینه «۳»: «کار و کارد» جناس ناقص افزایشی دارند.

گزینه «۴»: «بشارت و اشارت» جناس ناقص اختلافی دارند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع)

۴۵- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

شب: آرایه تکرار دارد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: گور (اول): گورخر، گور (دوم): قبر

گزینه «۳»: داد (اول): اسم به معنای حق، داد (دوم): فعل

گزینه «۴»: صورت (اول): تصویر و نقش، صورت (دوم): چهره

(علوم و فنون ادبی (۱)، بریع)

۴۶- گزینه ۴»

(سید علیرضا امیری)

با نگاهی گذرا به گزینه ۴» متوجه می‌شویم که در این بیت، قافیه اول در کلمات «گویا» و «شهیلا» آمده است (قاعده ۱) و قافیه دوم در کلمات «شکر» و «عبر» (قاعده ۲) پس قافیه‌های این بیت از لحاظ قاعده متفاوت‌اند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» قافیه اول در کلمات «جان» و «نادان» (قاعده ۲) و قافیه دوم در کلمات «نبود» و «نبود» آمده است. توجه داشته باشید فعل «نبود» ردیف نیست، چرا که اولی در معنای «وجود ندارد» در معنای یک فعل غیراسنادی آمده است و دیگری معنای اسنادی (نمی‌باشد) می‌دهد. معنای مصراع اول: در عشق دل و عقل و تن و جان وجود ندارد.

گزینه ۲» قافیه اول در کلمات «یار» و «کار» (قاعده ۲) و قافیه دوم در کلمات «بسیار» و «پیکار» آمده است.

گزینه ۳» قافیه اول در کلمات «هجران» و «زندان» (قاعده ۲) و قافیه دوم در کلمات «داری» و «داری» آمده است. توجه داشته باشید فعل «داری» ردیف نیست، چرا که اولی در معنای دارا شدن در ساختار یک فعل مفعول‌خواه آمده است و دیگری معنای گردانیدن (کردن = ساختن) می‌دهد و مفعول و مسند می‌خواهد. معنای مصراع دوم: آفاق و آسمان‌ها را در چشم من همچون زندانی می‌کنی.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۴۷- گزینه ۳»

(سید علیرضا امیری)

با توجه به تفاوت معنایی واژه «نیستی» در مصراع اول و دوم می‌توان آن را جناس تام و قافیه در نظر گرفت.

«نیستی» (اول) فعل اسنادی است و «نیستی» (دوم) اسم مصدر است (نیست‌بودن = نابودبودن)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱» شکل نوشتار حرف روی کلمات قافیه یکسان نیست (غ / ق) و قافیه معیوب است.

گزینه ۲» حروف اصلی مشابه نیستند و قافیه معیوب است. (ر ق / ل ق)
گزینه ۴» پس از حذف حروف الحاقی (ات: نشانه جمع) کلمات قافیه (مشکل و ممکن) قافیه نمی‌سازند.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۴۸- گزینه ۲»

(سید علیرضا امیری)

بررسی ابیات:

بیت «الف»: «جای» و «رای» فاقد حروف الحاقی‌اند؛ زیرا صامت «ی» در واژه «رای» برای خود کلمه است و بعداً اضافه نشده است. بنابراین حروف اصلی قافیه «ای» و قاعده قافیه، قاعده ۲ است.

بیت «ب»: «برو» و «تو» بر مبنای قاعده ۲، هم‌قافیه هستند. این کلمات مختم به مصوت کوتاه «و» و صامت «و» هستند و صدای «OW» می‌دهند.

بیت «ج»: «بیای» در مصراع اول، به شکل کهن نوشته شده است و همان عبارت «به پای» است، ولی در مصراع دوم واژه «بیای» در معنای «پاینده باش» آمده است. از این رو می‌توانیم این دو واژه را بر مبنای قاعده ۱ هم‌قافیه بدانیم و صامت «ی» را حرف الحاقی در نظر بگیریم.

بیت «د»: «قفا» و «لا» بر مبنای قاعده ۱، هم‌قافیه هستند و صورت مخفف «است» ردیف این بیت تلقی می‌شود.

(علوم و فنون ادبی (۱)، قافیه)

۴۹- گزینه ۴»

(سید علیرضا امیری)

در بیت صورت سؤال و بیت گزینه ۴» شاعر از انتظار طولانی خود برای وصال و بهره‌مندشدن از وصال یار می‌گوید.

تشریح گزینه‌های دیگر:

بیت گزینه ۱» بی‌وفایی یار و بی‌خبری عاشق از یار

بیت گزینه ۲» ناامیدی عاشق از فرا رسیدن روز وصال

بیت گزینه ۳» ارزش برخی پدیده‌ها پس از گذشتن زمان بهره آن

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه ۸۶)

۵۰- گزینه ۲»

(حسن اصفهانی)

شاعر در بیت صورت سؤال می‌گوید که حتی اگر ماه باشی و آسمان سپر تو باشد، باز هم زمانه عمر تو را پایمال خواهد کرد و عمرت تمام خواهد شد. بنابراین مفهوم اصلی بیت ناپایداری دنیا است. (پی‌سپر: پای‌سپار، پایمال‌کننده، لگدکوب‌کننده)

مفاهیم ابیات گزینه‌ها به شرح زیر است:

گزینه ۱» نتیجه و ثمر کار نیک، حتماً نیکی خواهد بود.

گزینه ۲» ناپایداری تخت و بخت دنیا (هم‌مفهوم با بیت صورت سؤال)

گزینه ۳» ارجحیت آزار و اذیت معشوق بر راحتی

گزینه ۴» توصیف معشوق و شکوه و ابهت او

(علوم و فنون ادبی (۱)، مفهوم، صفحه‌های ۸۹، ۹۰، ۹۲ و ۱۰۰)

علوم و فنون ادبی (۳)

۵۱- گزینه «۱»

(رضا نوروزیگی)

گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند صبا کاشانی، قاتنی شیرازی و سروش اصفهانی از این گروه‌اند. گروه دیگر غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفتند. شاعرانی مانند نشاط اصفهانی، فروغی بسطامی و مجمر اصفهانی از این گروه‌اند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، صفحه ۱۳)

۵۲- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

ادیب‌الممالک فراهانی سردبیری «روزنامه مجلس» را بر عهده داشت.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۵۳- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

- دو مجله «دانشکده» و «نوبهار» با مدیریت ملک‌الشعرا بهار به عرصه ظهور رسیدند.

- روزنامه «صور اسرافیل» با مدیریت میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل منتشر می‌شد.

- مجله «بهار» نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد که در سال‌های مشروطه به وسیله میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی منتشر می‌شد.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه‌های ۱۸ و ۱۹)

۵۴- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

موارد «الف» و «ت» نادرست هستند:

الف) رمان‌نویسی به شیوه جدید در ادبیات کلاسیک فارسی سابقه ندارد و این نوع ادبی محصول یک قرن گذشته است.

ت) محمدباقر میرزا خسروی با رمان «شمس و طغرا» و میرزا حسن خان بدیع با دو اثر «شمس‌الدین و قمر» و «داستان باستان» از رمان‌نویسان این عهد هستند.

(علوم و فنون ادبی (۳)، تاریخ ادبیات، صفحه ۱۹)

۵۵- گزینه «۳»

(مجتبی فرهادی)

بتخانه گلزار: تشبیه (اضافه تشبیهی) / اشاره غیرمستقیم به داستان حضرت ابراهیم و آزر: تلمیح / «فصل، خزان، گلزار»، «ابراهیم، بتخانه»: مراعات نظیر (تناسب)

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و بدیع)

۵۶- گزینه «۴»

(مجتبی فرهادی)

این گزینه فاقد استعاره است. / مراعات نظیر: دست و پا ترکیب «پای گریز» اضافه اقترانی است، به‌خاطر اینکه «پا» و «گریز» با هم مقارنت دارند و اضافه استعاری نیست، زیرا در آن ساختار تشبیهی دیده نمی‌شود.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: مراعات نظیر (تناسب): «طره و کاکل» / تشبیه: موج آشفتنی
گزینه «۲»: مجاز: «حرف» مجاز از سخن / کنایه: «لب بستن» و «بی زبان شدن» کنایه از سکوت کردن

گزینه «۳»: تشبیه: باغ به سبب روییدن بنفشه‌های فراوان گویی چهره حضرت یوسف (ع) است که با سیلی برادرانش کبودرنگ شده است. / تلمیح: اشاره به داستان حضرت یوسف (ع)

(علوم و فنون ادبی (۳)، بیان و بدیع)

۵۷- گزینه «۲»

(طاهره موسی‌زاده‌مقدم)

وزن بیت صورت سؤال و بیت گزینه «۲»، «فاعلاتن مفاعیلن فعلن» می‌باشد.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: وزن این بیت «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» است.

گزینه «۳»: وزن بیت «مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن» است.

گزینه «۴»: وزن بیت «مفعول مفاعیلن فعلن» است.

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۵۸- گزینه «۴»

(مجتبی فرهادی)

وزن بیت گزینه «۴» از پایه‌های آوایی همسان دولختی است: مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلاتن.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: مفعول فاعلاتن مفاعیلن فاعلن

گزینه «۲»: مفتعلن فاعلاتن مفتعلن فع

گزینه «۳»: مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فعلن

(علوم و فنون ادبی (۳)، موسیقی شعر)

۵۹- گزینه «۲»

(مسن اصفری)

مفهوم مشترک ابیات «الف، د»:

امید بازگشت به سوی مخاطب و معشوق برای دل رنجیده و رمیده وجود ندارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

بیت «ب»: همه کس طالب یار و زیبایی او هستند.

بیت «ج»: گریزی از عشق نیست.

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۲۷)

۶۰- گزینه «۱»

(مسن اصفری)

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه مرتبط:

تصور وجود آرامش و آسایش و شادی در جهان، از کوتاه‌اندیشی است.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: دل عاشق، همیشه جوان و تازه می‌ماند و پیر نمی‌شود.

گزینه «۳»: شکوه شاعر از روزگار به‌دلیل دشواری در به دست آوردن رزق و روزی

گزینه «۴»: بیان بی‌وفایی روزگار و توصیه شاعر به دل‌نپسته به آن

(علوم و فنون ادبی (۳)، مفهوم، صفحه ۳۶)

جامعه‌شناسی (۲)

۶۱- گزینه «۴»

(سید آرش مرتضایی فر)

- نخستین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰ م در انگلستان به وجود آمد اما مهم‌ترین آنها در فاصله بین دو جنگ جهانی یعنی سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ اتفاق افتاد.

- از دیدگاه کنت، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و احتمالی است.

- در سال ۱۹۸۹ م سازمان ملل با طرح پیمان باسل تلاش کرد تا از انتقال زباله‌های کشورهای صنعتی به کشورهای فقیر جلوگیری کند.

(پایامه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۴، ۹۲ و ۹۶)

۶۲- گزینه «۱»

(یاسین ساعری)

- در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد.

- بحران معرفتی جدید هنگامی آغاز شد که محدودیت‌های علمی دانش تجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی و غیرحسی آشکار شد.

- گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی پیامدهای اجتماعی مختلفی داشت از جمله اینکه بازار معنویت‌های کاذب و دروغین را رونق بخشد؛ خرافه‌پرستی، شیطان‌پرستی، انواع بازسازی‌شده ادیان و عرفان‌های شرقی و سرخ‌پوستی، نمونه‌هایی از این معنویت‌های دروغین هستند.

(پایامه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۴، ۹۹، ۱۰۱ و ۱۰۲)

۶۳- گزینه «۳»

(سید آرش مرتضایی فر)

بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا هر دو هویت اقتصادی دارند ولی از جهاتی با یکدیگر متفاوت‌اند. چالش فقر و غنا چالشی همیشگی است ولی بحران اقتصادی اغلب دوره‌ای و مقطعی است. همچنین آسیب‌های مربوط به فقر و غنا همواره متوجه قشرهای ضعیف و فقیر جامعه است ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را در بر می‌گیرد. البته سرمایه‌داران با وجود آسیب‌هایی که می‌بینند با استفاده از ابزارهایی که دارند، فشارهای ناشی از بحران اقتصادی را به اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند؛ به همین دلیل بحران اقتصادی اغلب با چالش فقر و غنا پیوند می‌خورد و بر دامنه آن افزوده می‌شود.

(پایامه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۹۲ و ۹۳)

۶۴- گزینه «۲»

(آریتا پیرقی)

تشریح عبارات نادرست:

- چالش‌های جهانی اغلب پایان نمی‌یابند و با بروز چالش‌های جدید چالش‌های پیشین نیز همچنان باقی خواهند ماند.

- علت این چالش‌ها درونی است نه بیرونی بنابراین فرهنگ غرب نمی‌تواند آن را به دیگران نسبت دهد.

(پایامه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه ۹۸)

۶۵- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

تشریح عبارات نادرست:

- جنگ ویتنام، جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم نام گرفت.

- از نظر هانتینگتون، در جنگ تمدن‌ها، دولت - ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی نیستند.

- در جنگ تمدن‌ها، فرهنگ اسلامی، بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.

- دو اصطلاح استعمارگر و استعمار زده را کسانی به کار می‌برند که معتقدند مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی، بلکه خودباختگی فرهنگی آنهاست.

(پایامه‌شناسی (۲)، پالاش‌های جهانی، صفحه‌های ۸۵ و ۸۹)

جامعه‌شناسی (۱)

۶۶- گزینه «۱»

(رانیا امیری)

بررسی موارد:

- گاهی تعارض فرهنگی با همان شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی تداوم می‌یابد و جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های اجتماعی را براساس فرهنگ خود سامان دهد. این وضعیت می‌تواند به «تزلزل فرهنگی» منجر شود.

- بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد.

- جهان اجتماعی که متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد عمل نکند، به پرسش‌های آنها درباره معنای زندگی و مرگ پاسخ ندهد، از این پرسش‌ها غفلت کند یا به پوچ انگاری برسد، نشاط زندگی را از دست می‌دهد و با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس، ناامیدی و خودکشی روبه‌رو می‌شود.

(پایامه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۵ و ۹۷)

۶۷- گزینه «۳»

(ریحانه امینی)

بسیاری از فرهنگ‌ها مانند مصر و ایران، در تعامل با جهان اسلام عقاید و ارزش‌های توحیدی آن را پذیرفتند و به آن ملحق شدند.

(پایامه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه ۱۰۱)

روان‌شناسی

۷۱- گزینه «۴»

(مفهم میبایی)

از منظر علم روان‌شناسی، به کارگیری اصطلاحاتی مانند تفکر بدون آگاهی یا تفکر ناخودآگاه نادرست است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه ۱۱۳)

۷۲- گزینه «۲»

(مفهم میبایی)

در متن کتاب درسی تأکید شده است که هدف تمرین‌های آموزشی، تنها حل یک مسئله خاص نیست؛ بلکه فرد با حل مسئله به اصول و قوانین کلی دست پیدا می‌کند که می‌تواند آن‌ها را در شرایط و موقعیت‌های جدید نیز به کار ببرد. به همین دلیل، یادگیری حاصل از حل مسئله نسبت به سایر انواع یادگیری قابل تعمیم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نادرست است؛ زیرا توانمندی‌های افراد معمولاً محدود است و شناخت این محدودیت‌ها اهمیت دارد.

گزینه «۳»: نادرست است؛ کتاب درسی چنین ادعایی درباره یکسان بودن راه حل همه مسائل ندارد.

گزینه «۴»: نادرست است؛ برعکس، محدودیت‌های فرد باید شناخته شوند تا راه حل‌های منطقی انتخاب شوند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۶ و ۱۱۷)

۷۳- گزینه «۳»

(مفهم رضا شریفی)

تشریح موقعیت:

افزایش انگیزه افراد به دلایل مختلفی از جمله عدم تضمین دسترسی به هدف، مسئله‌ای خوب تعریف نشده است.

شرکت در مرحله انتخاب راه حل جایگزین قرار دارد، چون بیان شده است که بعد از ارزیابی نتیجه کاهش ساعت کاری (راه حل اولیه) تصمیم به افزایش حقوق می‌گیرد و به این معناست که راه حل اول کارساز نبوده است و به دنبال راه حل جایگزین است.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۱۷ تا ۱۲۰)

۷۴- گزینه «۳»

(هانا امیرزاده)

به روش‌های حل مسئله که بدون دلیل و مبتنی بر نظر و احساس شخصی باشد، روش‌های اکتشافی می‌گویند. از آنجایی که روش‌های تحلیلی معمولاً زمانبر هستند، گاهی به دلیل محدودیت زمانی، برخی از افراد تمایل دارند از روش‌های اکتشافی حل مسئله استفاده کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در مسئله گره زدن دو طناب، اینکه بسیاری از افراد قادر به حل آن نیستند به این دلیل است که نمی‌توانند از انبردست به عنوان وزنه پاندول استفاده کنند و تحت تأثیر تجربه گذشته بر این باورند که از انبردست فقط در کارهای فنی می‌توان استفاده کرد. مسئله نه نقطه بر نوع نگاه به مسئله تأکید دارد؛ در این مسئله اگر زاویه دید تغییر کند بهتر می‌توان به حل مسئله دست یافت.

۶۸- گزینه «۳»

(سینا غلامی)

وکیل شدن یک کارگر، مدیر شدن یک معلم و تغییر بخش یک کارمند به ترتیب تحرک اجتماعی صعودی، صعودی و افقی است.

ج) مسدود بودن راه ارتقا و تحرک اجتماعی صعودی را انسداد اجتماعی می‌گویند. باز بودن راه تحرک اجتماعی صعودی به معنای امکان دسترسی افراد محروم و کمتر برخوردار جامعه به موقعیت‌های اجتماعی بالاتر است. انسداد اجتماعی بیشتر در جوامعی وجود دارد که موقعیت اجتماعی افراد مبتنی بر ویژگی‌های انتسابی مانند وراثت، نژاد و... تعیین می‌شود؛ ولی در بسیاری از جوامع که مبتنی بر ویژگی‌های اکتسابی هستند نیز شرایط به گونه‌ای است که در عمل، راه تحرک اجتماعی بر محرومان بسته است.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۶۹- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های - کنکور سراسری ۱۴۰۲ - نوبت دوم تیرماه)

- اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند، داد و ستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت می‌کند و در صورتی که به مرور زمان، به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود.

- اگر اعضای جهان اجتماعی مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند، دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند.

- اگر جهان اجتماعی، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار ازخودبیگانگی تاریخی می‌شود. جوامع خودباخته‌ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برند، به این معنای ازخودبیگانگی گرفتار می‌شوند.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۱۰۱، ۱۰۲ و ۱۰۶)

۷۰- گزینه «۲»

(سید آرش مرتضایی‌فر)

- مادامی که هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه شکل می‌گیرد تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی سازگار است و مورد تشویق و تأیید جامعه قرار می‌گیرد.

- جوامع خودباخته به ازخودبیگانگی تاریخی گرفتار می‌شوند.

- بسیاری از متفکران شکل‌گیری دوران پسامدرن را تحول هویت جهان متجدد می‌دانند و برخی آن را تغییری می‌دانند که درون جهان متجدد اتفاق افتاده و پذیرفته شده است.

(جامعه‌شناسی (۱)، هویت، صفحه‌های ۹۰، ۹۱، ۹۸ و ۱۰۶)

۷۸- گزینه «۴»

(مهم‌عرفان فرهاری)

«الف»: سبک تصمیم‌گیری محمد و ضرب‌المثل بیان‌شده از نوع «اجتنابی» است و هر روز عملی کردن تصمیم خود را به روز دیگری محول می‌کند و در نتیجه زمان را از دست می‌دهد و مشکلش بیشتر می‌شود.

«د»: سبک تصمیم‌گیری فاطمه از نوع «وابسته» است و به جای فکر کردن از دیگران کورکورانه اطاعت می‌کند و معنی بیت بیان‌شده این است که فرد، شخصیت مستقل خودش را از دست می‌دهد و صرفاً با مشاهده رفتار دیگران، آن‌ها را تقلید می‌کند و بازتابی از محیط اطرافش است.

تشریح گزینه‌های نادرست:

«ب»: زهرا رشته تحصیلی مورد علاقه‌اش را بررسی می‌کند، مشورت می‌کند، ویژگی‌های هر یک را مطالعه می‌کند و با والدین خود مشورت می‌کند که زیربنای این تصمیم‌گیری، نه عجله و شتاب، نه هیجانات زودگذر، نه اطاعت و پیروی کورکورانه و نه اجتناب، بلکه اندیشیدن است و بهترین شیوه تصمیم‌گیری محسوب می‌شود، اما همه ما در برخی موقعیت‌ها گاهی مجبور می‌شویم از سایر سبک‌ها استفاده کنیم؛ مثلاً ممکن است یک مادر در مقابل فرزندش از سبک احساسی استفاده کند ولی سبک غالب هر فردی باید از نوع منطقی باشد، این سبک نمی‌تواند مبنای تصمیم‌گیری باشد.

«ج»: سبک تصمیم‌گیری سعید از نوع «تکانشی» است که به‌صورت ناگهانی، باعجله و بدون محاسبه تصمیم‌گیری می‌شود؛ از طرفی این احساسات در سبک تصمیم‌گیری احساسی است که به‌دلیل زودگذر بودن نمی‌تواند زیربنای تصمیم‌گیری باشد.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۲ تا ۱۴۷)

۷۹- گزینه «۱»

(مهم‌عرفان فرهاری)

انتخاب رشته تیراندازی، اشاره به اجرای بهترین اولویت یعنی مرحله «پنجم» تصمیم‌گیری دارد.

تشریح گزینه‌های نادرست:

گزینه «۲»: بیان ویژگی‌های هر رشته ورزشی، اشاره به مرحله «سوم» تصمیم‌گیری دارد.

گزینه «۳»: سه سال فعالیت در رشته تیراندازی و راه‌یابی به تیم ملی، به ترتیب به مراحل «ششم» و «هفتم» تصمیم‌گیری اشاره دارند.

گزینه «۴»: اینکه نیما از بین رشته‌های ورزشی مختلف، چند مورد را شناسایی کرده به مرحله «دوم» تصمیم‌گیری اشاره دارد.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه ۱۴۸)

۸۰- گزینه «۱»

(مهم‌عرفان فرهاری)

علی بین وقت گذراندن با دوستان خود (گرایش) و مطالعه برای کنکور (اجتناب) مردد شده است، بنابراین تعارض او از نوع گرایش - اجتناب است. اینکه علی به قضاوت و روش‌های تصمیم‌گیری خود بیش از حد اعتماد دارد و می‌گوید که اگر وقت بیشتری صرف دوستانش کند تأثیر منفی نخواهد گذاشت؛ اعتماد افراطی است.

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۹ تا ۱۵۳)

گزینه «۲»: وقتی سماعت بر حل مسئله برای مدت زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند فراموش می‌شوند و هنگام مراجعه مجدد و با نبود آن موانع، حل مسئله محقق می‌شود.

گزینه «۴»: مثال موردنظر به روش خرد کردن که از روش‌های اکتشافی حل مسئله می‌باشد، اشاره دارد. در این روش یک مسئله بزرگ به چندین مسئله کوچک تقسیم می‌شود تا افراد به‌تدریج بتوانند به مسئله بزرگ دسترسی پیدا کنند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۲۱ تا ۱۲۶)

۷۵- گزینه «۲»

(هاثا امیرزاده)

بررسی عبارت‌ها:

عبارت «الف»: شکست تیم ورزشی، نمونه‌ای از موقعیت‌های ایجادکننده ناکامی است که در صورت نداشتن مهارت حل مسئله، به پرخاشگری و تخریب اموال عمومی منجر می‌شود.

عبارت «ب»: علت ناتوانی بسیاری از افراد در حل مسئله، نداشتن تجربه گذشته یا نگاه جدید است. اگر با نگاه جدید به مسئله بنگرید، در آن صورت راه‌حل آن آسان خواهد بود.

عبارت «ج»: ناتوانی در حل مسئله، فرد را از رسیدن به هدف موردنظر باز می‌دارد؛ در نتیجه فرد احساس فشار روانی می‌کند.

(روان‌شناسی، تفکر (۱) حل مسئله، صفحه‌های ۱۳۰ و ۱۳۱)

۷۶- گزینه «۳»

(فرید هادی)

الف) نادرست: تصمیم‌گیری نوعی حل مسئله است، اما در حل مسئله به دنبال روش‌های کارآمد و موفق هستیم.

ب) درست: انتخاب همسر آینده، یک تصمیم مهم و پیچیده است (دارای اولویت‌های متعدد و اهمیت زیاد).

ج) نادرست: حل مسئله و تصمیم‌گیری دارای اشتراکاتی هستند.

د) درست: تصمیم‌گیری را از سه جنبه می‌توان به طرق مختلفی دسته‌بندی کرد:

اهمیت: (مهم یا معمولی) تعداد اولویت‌ها: (ساده یا پیچیده) تعداد افراد تصمیم‌گیرنده: (فردی یا گروهی)

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۳۶ تا ۱۴۰)

۷۷- گزینه «۳»

(مهم میببی)

ملاک تصمیم‌گیری	عبارت‌های مربوط به آن
هزینه‌ها	پ - ح - خ
مزیت‌ها	ب - ت - ج
خطر	الف - ث - چ

(روان‌شناسی، تفکر (۲) تصمیم‌گیری، صفحه‌های ۱۴۱ و ۱۴۲)

عربی زبان قرآن (۲)

۸۱- گزینه «۴»

(مصطفی قریمی فرد)

«أَمَنُوا»: (فعل ماضی) ایمان آوردند (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «لَمْ يُفَرِّقُوا»: (ماضی منفی) جدایی نینداختند (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ»: به آن‌ها خواهد داد (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «أَجْرٌ»: (جمع) «أَجْر» مزد هایشان (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۸۲- گزینه «۳»

(امیرعلی فردین - کنبدکاووس)

«كَانَ أَبُوكَ أَجُودَ النَّاسِ»: پدرت بخشنده‌ترین مردم بود (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «يَفْكُ الْأَسِيرَ»: (در این‌جا) اسیر را آزاد می‌کرد (رد گزینه ۴) / «لَوْجَه الله»: برای خشنودی خدا (رد گزینه ۴) / «يُفَرِّجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ»: (در این‌جا) اندوه غمگین را برطرف می‌نمود (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «قَلْبٌ»: قلبی (رد گزینه ۲) / «يَبْعَثُ الْأَمْلَ»: (در این‌جا) امید را برمی‌انگیزد (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «فِي نَفُوسِ الْيَاسِينِ»: در جان‌های افراد ناامید (رد گزینه‌های ۱ و ۲) (ترجمه)

۸۳- گزینه «۴»

(ابوطالب درانی)

ترجمه صحیح عبارت گزینه «۴»: «ای پسرک من؛ هیچ‌گاه ظلم نکن همانطور که دوست نداری به تو ظلم شود!»

(ترجمه)

۸۴- گزینه «۴»

(مهمربوری یعقوبی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «الْتَفَتَ» فعل مجهول است؛ در حالی که به صورت معلوم ترجمه شده است. (ترجمه درست عبارت: کودکی را دیدم که هر بار شروع به صدازدن مادرش می‌کرد، به او توجه می‌شد!)
گزینه «۲»: «لَمْ أَسْتَطِعْ» به معنای «نتوانستم» و «الْخَائِبُ» به معنای «ناامید» است.

گزینه «۳»: «غُيِّبَ» جمع است اما در این‌جا مفرد ترجمه شده است.

(ترجمه)

۸۵- گزینه «۱»

(سید مهمربوری مرتضوی)

«به خدا پناه می‌برم»: أَعُوذُ بِاللَّهِ (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «سود نمی‌رساند»: لَا يَنْفَعُ (رد گزینه ۲) / «شنیده نمی‌شود»: (فعل مضارع مجهول) لَا يُسْمَعُ (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

(تعریب)

۸۶- گزینه «۲»

(مهمربوریا سوری - نعاونر)

ترجمه عبارت صورت سؤال: راستگو با صداقتش به چیزی می‌رسد که دروغگو با فریبکاری‌اش به آن نمی‌رسد!
ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» با عبارت عربی داده شده هم‌مفهوم هستند، اما مفهوم بیت گزینه «۲» این است که فرد دروغگو هرچند سعی کند دروغ خود را بپوشاند، اما عاقبت حقیقت آشکار می‌گردد.

(مفهومی)

۸۷- گزینه «۲»

(مرتضی کاظم شیرودی)

«لَا يُطْعِمُ» فعل نهی غایب است؛ حرکت کسره در انتهای فعل، به دلیل وجود «ال» در «المساكين» است.
تشریح سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: «المُسلِم» مبتدا و خبر آن فعل «لَا يُطْعِمُ» است؛ دقت کنید در این عبارت، «الصَّالِح» صفت است.
گزینه «۳»: «المساكين» مفعول و منصوب به حرکت فتحه است، زیرا در این‌جا با جمع مکسر مواجهیم و «ین» نشانه جمع مذکر سالم نیست.
گزینه «۴»: فعل «لَا يَأْكُلُ» معلوم است نه مجهول؛ در فعل مضارع مجهول، حروف مضارعه در ابتدای فعل، همواره با حرکت ضمه ظاهر می‌شوند.

نکته مهم درسی:

هرگاه پس از ساکن، اسم «ال» دار بیاید، ساکن تبدیل به کسره (ـِ) می‌شود. (تحلیل صرفی و اعراب)

۸۸- گزینه «۱»

(کامران عبداللہی - کوه‌رشد)

صورت سؤال گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن جمله وصفیه باشد؛ در گزینه «۱»، «يَظْهَرُ» فعلی است که بعد از اسم نکره «أَثَرٌ» آمده و آن را توصیف کرده است، پس جمله وصفیه است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های «۲» و «۴»: «اسم نکره فعل» نیامده است.
گزینه «۳»: بین اسم نکره «خُلِقَ» و فعل «يَدْعُو»، «واو» آمده است پس در این‌جا جمله وصفیه نداریم.

(همه وصفیه)

۸۹- گزینه «۳»

(سید مهمربوری مرتضوی)

در گزینه «۳»، فعلی معادل مضارع التزامی فارسی نداریم؛ ترجمه عبارت: «به مادرم خبر نداده‌ام که لحظه دیدار نزدیک است و آن‌ها منتظرمان هستند»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «در آغاز فصل بهار، شکوفه‌ها باز می‌شوند تا بوی خوششان را استنشام کنیم»

گزینه «۲»: «پدران و مادران از فرزندان خواستند که در کار به آن‌ها کمک کنند»
گزینه «۴»: «امروز نباید به ورزشگاه شهر برویم زیرا آن بسیار شلوغ است»

(قواعد فعل مضارع)

۹۰- گزینه «۳»

(عمیدرضا قاندرامینی - اصفهان)

در گزینه «۳»، حرف «لِ» در «لِنَذْهَبْ» از نوع «لِ امر» به معنای «باید» است: «باید به مدائن برویم تا آرامگاه صحابی گران‌قدر، سلمان فارسی را زیارت کنیم!»؛ در حالی که در سایر گزینه‌ها حرف «لِ» در «لِیُکَمِلْ، لِیُعَاقِبْ، لِیَتَخَلَّصْ» از نوع «لِ ناصبه» به معنای «برای اینکه، تا» است.

نکات مهم درسی:

«لِ + فعل مضارع» ممکن است به صورت «باید + مضارع التزامی» (لام امر) یا به صورت «تا + مضارع التزامی» (لام ناصبه) ترجمه شود؛ راه تشخیص درست این موضوع، توجه به فعل درون جمله و معنای کلی جمله است.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «برای اینکه حامد تحصیل خود را کامل کند، خانواده‌اش او را به تهران فرستاد و به حمایت از او پرداخت!»

گزینه «۲»: «برای اینکه برادر بزرگترم، دشنامگوی نادانش را کیفر کند، در برابر او دم فرو می‌بندد و او را خوارشده رها می‌کند!»

گزینه «۴»: «برای اینکه جوان پُرگناه از بدی گناهانش رهایی یابد، به نصیحت فرد دانایی عمل کرد!»

(قواعد فعل مضارع)

عربی زبان قرآن (۱)

۹۱- گزینه «۲»

(امیرعلی فردین - گنبدکاووس)

«هو اُنْشَأْکُمْ»: او شما را پدید آورد (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «اِسْتَعْمَرْتُکُمْ فِیْهَا»: «استعمر» فعل ماضی غایب و ضمیر «کُمْ» مفعول آن است (خواستار آباد کردن آن از شما شد (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۹۲- گزینه «۴»

(معمدرضا سوری - نهاوند)

«مسافرو فُتِدْنَا»: «مسافرون» بوده که نون به خاطر مضاف‌شدن، حذف شده است) مسافران هتلمان (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «کان ... یُریدون»: (ماضی استمراری) می‌خواستند (رد سایر گزینه‌ها) / «أَنْ یَسْتَلِمُوا»: دریافت کنند (رد سایر گزینه‌ها) / «الْأَدْوِیَّة»: (جمع «الدواء») داروها (رد گزینه ۲) / «الْوَصَفَات»: (جمع) نسخه‌ها (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «الْصِیْدَلِی»: داروخانه‌دار / «لَا یَسْمَح»: اجازه نمی‌دهد (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «أَنْ أُعْطِیکُمْ»: به شما بدهم (رد سایر گزینه‌ها) / «الْحُبُوبُ الْمُهْدَتَة»: قرص‌های آرامبخش (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۹۳- گزینه «۱»

(کتاب تاک - کلکور قارج از کشور انسانی ۹۸)

«إِنْ کان»: اگر باشد (رد سایر گزینه‌ها) / «بِئْسَ النَّفْطُ»: چاه نفت / «فی الطبقات الصَّخْرِیَّة»: در طبقه‌های سنگی (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «یَسْتَعْرِقُ»: می‌گیرد (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «استخراج»: استخراج آن (استخراجش) (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «وَقْتاً طَوِیلاً»: وقت زیادی (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۹۴- گزینه «۱»

(کامران عبداللہی - کوهرشت)

«مَنَاطِقٌ مُّخْتَلِفَةٌ»: (موصوف و صفت نکره) مناطق گوناگونی

«تَقَعُ»: (فعل مضارع) قرار دارند

(ترجمه)

۹۵- گزینه «۴»

(عمیدرضا قاندرامینی - اصفهان)

«هزاران»: آلف (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «کشور عزیزمان»: بلادنا العزیزة (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «می‌بینیم»: نَرَى، نُشَاهِدُ (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «ناگزیر هستیم»: لَایْذَلْنَا (رد سایر گزینه‌ها) / «برای جذب»: لِجَذْبِ (رد گزینه ۱) / «گردشگران»: السَّائِحِیْنَ (رد گزینه ۲)

«الأجانب» در گزینه «۳» اضافی است و معادل فارسی آن در متن وجود ندارد (رد گزینه ۳).

(تعریب)

۹۶- گزینه «۲»

(مصطفی قدیمی‌فرد)

در گزینه «۲»، شاعر به همان مفهوم عبارت عربی صورت سؤال (عقل سالم در بدن سالم است!) اشاره کرده است. سایر گزینه‌ها چنین مفهومی را دربر ندارند.

(مفهومی)

۹۷- گزینه «۲»

(ابوطالب درانی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «السَّائِحِیْنَ» (به‌صورت اسم فاعل) و «العالم» (به معنای «جهان») صحیح است.

گزینه «۳»: «یَسْتَخْرِجُ» صحیح است. (جمله دارای فاعل و مفعول است پس فعل نباید به صورت مجهول نوشته شود!)

گزینه «۴»: «تَحْذَرُ» (به صورت مضارع معلوم) و «المُؤَاطِنِیْنَ» (به‌صورت اسم فاعل) صحیح است.

(شبیه مرکبات)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: فعل «یُعْطَى» فقط می‌تواند معلوم باشد، زیرا «الله» فاعل آن است: خداوند از نعمت‌هایش بیشتر به کسی می‌دهد که شکرگزاری‌اش در زندگی بیشتر است!

گزینه «۳»: فعل «تَوْجَد» با توجه به حرکاتش، مجهول است و دیگر نمی‌توان آن را به صورت فعل معلوم خواند.

گزینه «۴»: «عِلْمَنَا» و «يَصْنَعُونَ» معلوم هستند. ترجمه: دانستیم که صنعتگران از نفت، فراورده‌هایی مانند عطرها می‌سازند!

(فعل مجهول)

عربی، زبان قرآن (۳)

۱۰۱- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمان‌های)

«نکون»: باشم (رد گزینه ۳) / «تَقَاد»: ناقدان (رد گزینه ۴) / «از» اضافی (است) / «لا نَأْخُذُ»: نمی‌گیریم (رد گزینه ۴) / «تَبَايَدَ بَغِيرِمْ» نادرست است: «لا نَأْخُذُ» فعل مضارع منفی است نه نهی / «کلّ ما»: هر چه (رد گزینه ۲) / «کلّ» ترجمه نشده است / «نَسْمَعُ»: می‌شنویم (رد گزینه ۳) / «تَتَفَكَّرُ»: تفکر می‌کنیم (رد گزینه ۴) همراه «باید» و به صورت فعل امر ترجمه شده است. در گزینه «۲»، «حَتَّى» و در گزینه «۴»، «بَلْکَ» اضافی هستند.

(ترجمه)

۱۰۲- گزینه «۲»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

«لَعَلَّ»: شاید، امید است / «بَشْتَرَى»: (بعد از لعلّ: مضارع التزامی) بخرد (رد گزینه ۴) / «هذه البضائع»: این کالاها (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «عَبْرَ»: از طریق، از راه / «لَأَنَّ»: زیرا، چون / «الأسعار»: قیمت‌ها (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «أَرْحَصَ»: ارزانتر / «المتجر»: مغازه (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۱۰۳- گزینه «۴»

(مفسر صادق مفسنی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ... که خداوند بر هر چیزی ...!

گزینه «۲»: ...، زیرا بلیت هواپیما ...!

گزینه «۳»: ... اهل علم زنده‌اند حتی اگر بمیرند!

(ترجمه)

۱۰۴- گزینه «۳»

(مفسر صادق مفسنی)

«ای کاش»: یا لیت (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «مردم»: النَّاسُ / «بدی‌ها»: السَّيِّئَات (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «ترک کنند»: یَتْرَکُونَ (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «همان‌طور»: کَمَا (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «خدا آنان را بدان دستور داد»: أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ (رد گزینه‌های ۱ و ۲) در ترجمه دقت کنید که:

(۱) لیت + فعل مضارع = مضارع التزامی

(۲) لیت + فعل ماضی = ماضی استمراری یا ماضی بعید

(تعریب)

۹۸- گزینه «۴»

(مفسر مهری یعقوبی)

ترجمه گزینه «۴»: هیچ شکی نیست که خداوند کسی را که به مردم رحم می‌کند، می‌بخشد! در این جمله، «مَنْ» مفعول است و می‌دانیم که اسم‌های موصول (اعم از «ما» و «مَنْ») جزء اسم‌های مبنی هستند.

نکات مهم درسی:

در زبان عربی اکثر اسم‌ها معرب‌اند؛ پس چنانچه اسمی جزء مبنی‌ها (موصولات، اسم‌های اشاره، ضمائر، کلمات پرسشی) نبود، آن را یک اسم معرب در نظر بگیرد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «الْمُتَوَاضِعِينَ» مفعول جمله است، اما معرب می‌باشد.

گزینه «۲»: مفعول جمله «عیوب» است، اما معرب می‌باشد. (دقت کنید ضمیر «کُم» که به آن چسبیده، نقش مضاف‌الیه را دارد).

گزینه «۳»: مفعول جمله «کَهَفَ» است، اما معرب می‌باشد.

(انواع اعراب)

۹۹- گزینه «۳»

(کتاب تاک - کنگلور انسانی ۱۴۰۰)

صورت سؤال، گزینه صحیح را در ساخت فعل مجهول می‌خواهد؛ به ترجمه عبارت دقت کنید: «مردم نفت را در صنعت به‌کار گرفتند و زمین با زیاده‌رویشان در استفاده از آن، از سلامتی دور شد، و در این هنگام، محیط زیست را تهدید می‌کنند و زندگی در معرض مرگ قرار می‌گیرد.» گزینه‌ها را یکی یکی بررسی می‌کنیم:

گزینه «۱»: هنگام ساخت جمله مجهول، فاعل فعل معلوم باید حذف شود، «النَّاس» فاعل فعل «استخدم» بوده است که حذف نشده است. (نادرست) گزینه «۲»: فعل مجهول، تنها از فعل‌های متعدی (دارای مفعول) ساخته می‌شود. «ابتعدت» دور شد فعلی لازم و بدون مفعول است، پس نمی‌توان از آن فعل مجهول ساخت. (نادرست)

گزینه «۳»: «يَهْدُونَ» فعلی متعدی است، «البیئة» هم مفعول آن است، پس می‌توانیم آن را به‌صورت «تَهْدَي» مجهول کنیم و «البیئة» نیز به عنوان نائب فاعل آن، مرفوع می‌شود. (صحیح)

گزینه «۴»: مشابه گزینه «۲»، از آنجایی که «تَتَعَرَّضُ» از باب تَفَعَّل و لازم است و بدون مفعول هم آمده است، نمی‌تواند تبدیل به مجهول شود. (نادرست).

(فعل مجهول)

۱۰۰- گزینه «۱»

(مرتضی کاظم شیروزی)

صورت سؤال فعلی را می‌خواهد که هم می‌تواند مجهول خوانده شود و هم معلوم. فعل «أَخْبِر» هم می‌تواند مجهول خوانده شود و هم معلوم. اگر فعل معلوم باشد، مضارع اول شخص است (از قبل به این دانش آموز خبر می‌دهم که فردا یک امتحان داریم!) و اگر مجهول باشد، فعل ماضی غایب است (از قبل به این دانش آموز خبر داده شد که فردا یک امتحان داریم!)

۱۱۵- گزینه «۳»

(رافضیه ابراهیمی نژاد)

الف) سرشناس‌ترین معماران این دوره، قوام‌الدین و غیاث‌الدین شیرازی و محمدبن محمود اصفهانی بودند که استادانی بی‌همتا در فنون معماری به شمار می‌روند.

ب) حمدالله مستوفی مؤلف کتاب «تاریخ گزیده» است.

ج) فاخرترین شاهنامه مصور شده در عصر تیموری، شاهنامه بایسنقری است که به دستور بایسنقر میرزا پسر شاهرخ که سیاستمداری هنرمند و هنرپرور بود، خوشنویسی و مصور شد.

د) نامورترین نقاشان عصر تیموری، کمال‌الدین بهزاد بود که آثار و مکتب نگارگری او سرآغاز دگرگونی‌های عظیمی در نقاشی به‌شمار می‌آید.

(تاریخ (۲)، فرهنگ و هنر در عصر مغول - تیموری، صفحه‌های ۱۳۹، ۱۳۰ و ۱۳۲)

تاریخ ایران و جهان (۱)

۱۱۶- گزینه «۲»

(یاسین سعیدی)

بررسی رویدادها براساس تقدم و تاخر زمانی درست:

رویداد «الف»: اشکانیان پس از قریب صد سال جنگ و گریز موفق شدند سلوکیان را به‌طور کامل از ایران بیرون کنند و این رویداد در اوایل تأسیس اشکانیان رخ داده است.

رویداد «د»: در دوران مهرداد دوم، اشکانیان تا رود فرات پیش رفتند و با امپراتوری روم همسایه شدند و مهرداد دوم از پادشاهان قدرتمند اشکانی بود که پس از استقرار کامل اشکانیان بر ایران به قدرت رسید.

رویداد «ب»: این جنگ در زمان پادشاهی ارد دوم اتفاق افتاد که یکی از پادشاهان بعدی اشکانیان است. همچنین پس از جنگ حران، اشکانیان و رومیان بارها با هم جنگیدند و این جنگ‌ها تا اواخر دوران اشکانیان ادامه داشت.

رویداد «ج»: اردوان چهارم (آخرین پادشاه اشکانی) در جنگ با اردشیر بابکان ساسانی شکست خورد و کشته شد و سلسله اشکانیان از هم پاشید و سپس اردشیر در تیسفون تاج‌گذاری کرد. این رویداد پس از سایر رویدادها رخ داده است.

(تاریخ (۱)، اشکانیان و ساسانیان، صفحه‌های ۹۱ تا ۹۴)

۱۱۷- گزینه «۴»

(مهمرمهری یعقوبی)

یزدگرد سوم که به خراسان گریخته بود، سرانجام در اطراف شهر مرو کشته شد و با مرگ او، سلسله ساسانیان به پایان آمد و ایران وارد دوران اسلامی تاریخ خود شد.

(تاریخ (۱)، اشکانیان و ساسانیان، صفحه ۹۸)

۱۱۸- گزینه «۳»

(فاطمه عزیزی)

تشریح عبارت‌ها:

الف) میان هخامنشیان و اشکانیان مشترک است.

ب) میان هخامنشیان و ساسانیان مشترک است.

ج) میان مادها، هخامنشیان و سلوکیان مشترک است.

د) میان هخامنشیان و ساسانیان مشترک است.

(تاریخ (۱)، آیین کشورداری، صفحه‌های ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۲ و ۱۰۳)

۱۱۹- گزینه «۳»

(علیرضا آزاری زاده)

تشریح عبارت‌های نادرست:

الف) روحانیون عمدتاً به اختلافات حقوقی و مدنی می‌پرداختند و قضات شاهی به جرایم سیاسی و نظامی رسیدگی می‌کردند.

د) از اشارات نویسندگان یونانی معلوم می‌شود که در دوران هخامنشی، قوانینی جهت محدود کردن اختیارات و قدرت پادشاه وجود داشته است. مثلاً هروتد به قانونی ایرانی اشاره می‌کند که پادشاه نباید کسی را به سبب یک بار ارتکاب جرم، به مرگ محکوم کند.

(تاریخ (۱)، آیین کشورداری، صفحه‌های ۱۰۴ تا ۱۰۷)

۱۲۰- گزینه «۲»

(علیرضا پدرا)

تشریح عبارت‌های نادرست:

ج) در دوران ساسانیان، موبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقه حاکم بودند.

ه) بخش عمده هرم اجتماعی ایران در دوران اشکانیان را توده مردم عادی (شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان جرف و صنایع و بازرگانان) تشکیل می‌دادند.

(تاریخ (۱)، جامعه و خانواده، صفحه‌های ۱۱۰ تا ۱۱۳)

جغرافیا (۲)

۱۲۱- گزینه «۴»

(فاطمه عزیزی)

تشریح عبارت‌ها:

الف) از دهه ۱۹۷۰ میلادی با انقلاب سبز و به‌کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین آلات، برخی کشورها موفق شدند تولید کشاورزی خود را به چند برابر افزایش دهند که از جمله این کشورها می‌توان به فیلیپین و پاکستان اشاره کرد که در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیدند. (رد گزینه «۲»)

ب) دامداری‌های تجاری ممکن است در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد شوند و از بقایای محصولات کشاورزی برای تغذیه دام استفاده کنند. ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، زلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند. (رد گزینه «۱»)

ج) غلات مانند گندم، برنج، ذرت، جو، چاودار و ارزن نقش مهمی در تأمین غذای مردم جهان دارند. در کشورهای آسیایی و آفریقایی بخش عمده غذای مردم را غلات تشکیل می‌دهد. (رد گزینه «۳»)

د) از مهم‌ترین نواحی کشت غله تجاری در دنیا مزارع وسیع گندم در چین، هند، ایالات متحده آمریکا، روسیه، کانادا، فرانسه و استرالیا است. همچنین ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می‌کند. (درستی گزینه «۴»)

(جغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی کشاورزی و صنعت، صفحه‌های ۸۷، ۸۸ و ۹۰)

۱۲۲- گزینه «۲»

(حامد صفرقائیان)

تشریح عبارت‌ها:

الف) مربوط به فعالیت‌های نوع چهارم است.

ب) مربوط به فعالیت‌های نوع اول است.

ج) مربوط به فعالیت‌های نوع سوم است.

د) مربوط به فعالیت‌های نوع دوم است.

ه) مربوط به فعالیت‌های نوع سوم است.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، صفحه‌های ۸۴، ۹۶، ۹۸)

۱۲۳- گزینه «۱»

(فاطمه امیری)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۲»: پس از جنگ جهانی دوم، کشورهای سرمایه‌داری علاوه بر صادرات کالا، وارد مرحله صدور سرمایه شدند و در دیگر نقاط جهان سرمایه‌گذاری کردند.

گزینه «۳»: با گسترش راه‌ها، کاروان‌سراها و سپس شکل‌گیری جاده ابریشم، میزان مبادلات تجاری بین نواحی مختلف افزایش یافت و تجارت از سطح محلی فراتر رفت.

گزینه «۴»: گروه‌های اقتصادی: گروه اول: تولید و صادرات مواد اولیه و خام. گروه دوم: تولید و صادرات کالاهای کارخانه‌ای و صنعتی همراه با فناوری پیشرفته.

بنابراین گروه دوم، درآمد خود را عمدتاً از صادرات کالاهای صنعتی به دست می‌آورند.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)، صفحه‌های ۱۰۰، ۱۰۲ و ۱۰۳)

۱۲۴- گزینه «۲»

(راضیه ابراهیمی نژاد)

تشریح عبارت‌های نادرست:

ب) شرکت‌های چندملیتی، فقط به سود خود توجه دارند و به منافع کشور میزبان چندان توجهی ندارند.

د) مزارع تک‌محصولی در نواحی استوایی کشت می‌شوند.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)، صفحه‌های ۹۲ و ۱۰۴)

۱۲۵- گزینه «۳»

(علیرضا پیرا)

مناطق آزاد تجاری با اعمال عوارض گمرکی کمتر نسبت به سایر مناطق، سعی می‌کنند صادرات را افزایش دهند (نادرستی گزینه‌های «۲» و «۴»)، اما برخی از مناطق آزاد در رسیدن به اهداف خود موفق نبوده‌اند، زیرا در برخی کشورها به پایگاه واردات تبدیل شده‌اند. (نادرستی گزینه «۱» و درستی گزینه «۳»)

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)، صفحه‌های ۱۰۸ تا ۱۱۰)

جغرافیای ایران

۱۲۶- گزینه «۳»

(علیرضا پیرا)

مدت زمان دو برابر شدن جمعیت = $\frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}}$

$$\Rightarrow \frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}} = 35$$

$$\Rightarrow \text{نرخ رشد جمعیت} = 2$$

با توجه به عدم لحاظ مهاجرت، میزان مرگ و میر را x در نظر می‌گیریم:

$$100 \times \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{کل جمعیت}} = \text{رشد جمعیت}$$

$$\Rightarrow 2 = \frac{4-x}{80} \times 100 \Rightarrow 1/6 = 4-x \Rightarrow x = 2/4$$

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، صفحه‌های ۶۷ و ۶۸)

۱۲۷- گزینه «۳»

(معمودی کاردران)

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: در گذشته آمار جمعیت نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های برنامه ریزان داشت.

گزینه «۲»: امروزه برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی دقیق، مجبورند علاوه بر تعداد جمعیت، عوامل دیگر جمعیتی را نیز در نظر بگیرند.

گزینه «۴»: متخصصان به دلیل اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور از لحاظ سنی، جمعیت را به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، صفحه ۷۰)

۱۲۸- گزینه «۴»

(معمودی یعقوبی)

در دهه‌های اخیر، بر اثر گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی، رونق صادرات نفت (گاز ذکر نشده است) و واردات مواد غذایی؛ میزان مرگ‌ومیر کاهش یافته و سبب افزایش سریع جمعیت شده است.

اساساً نباید سیاست کنترل جمعیت به گونه‌ای باشد که هرم سنی کشور به سمت سالمندی و کهنسالی حرکت کند؛ زیرا این پدیده مانع اصلی بر سر راه توسعه اقتصادی جامعه خواهد بود.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، صفحه ۷۲)

۱۲۹- گزینه «۲»

(علیرضا سالمی)

تشریح عبارت‌ها:

الف) در دوره قاجاریه، ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

ب) در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک تقسیم شده بود.

ج) در سال ۱۳۵۷، در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد.

د) در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، صفحه‌های ۷۷ تا ۷۹)

۱۳۰- گزینه «۳»

(فاطمه امیری)

دهستان: کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین که از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه همجوار تشکیل می‌شود.

بخش: واحدی از تقسیمات کشوری که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، واحد همگنی را به وجود آورده است و توسط بخشدار اداره می‌شود.

(پغرافیا (۲)، نوامی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، صفحه‌های ۷۹ و ۸۰)

فلسفه یازدهم

۱۳۱- گزینه «۱»

(فرهار قاسمی نزار)

علاوه بر عقل که می‌تواند حالات درونی نفس مانند غم و شادی، درد و محبت، دشمنی، عصبانیت و خوشحالی را شناسایی کند، ابزار قلب نیز قادر است از این احوالات درونی شناخت حاصل کند. بنابراین شناخت حالات درونی نفس با دو ابزار عقل و قلب حاصل می‌شود.

تکلیف: «قلب» ابزار معرفتی است که از طریق آن «شناخت شهودی» حاصل می‌شود، بنابراین «شهود» ابزار معرفت نیست.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۲ تا ۵۴)

۱۳۲- گزینه «۲»

(فرهار قاسمی نزار)

قلمرو شناخت حسی فقط امور محسوس است.

قلمرو شناخت عقلی هم امور محسوس (شناخت تجربی که حاصل همکاری حس و عقل است) و هم امور غیرمحسوس (شناخت عقلی محض) است.

قلمرو شناخت قلبی هم فقط منحصر به امور غیرمحسوس یا محسوس نیست. در شهود قلبی هم می‌توان از هر دو قلمرو شناخت حاصل کرد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه‌های ۵۱ تا ۵۴)

۱۳۳- گزینه «۳»

(هسین آفونری راهنمایی)

تشخیص رنگ قورباغه با ابزار حس (قوة بینایی) انجام شده است و اگر هم خطایی در این مورد وجود داشته باشد، تشخیص آن با همکاری عقل و حس امکان‌پذیر است و باعث سلب اعتماد از حواس نمی‌شود. یکی از نشانه‌های اعتبار شناخت حسی توانایی حس در تشخیص تفاوت‌ها و تمایزهای اشیاست. اما بخش دوم گزاره نتیجه‌گیری‌ای عقلانی است که از کنار هم گذاشتن دو مقدمه حاصل شده است:

- رنگ این قورباغه سبز یشمی است.

- سبز یشمی در محدوده بینایی چشم انسان قرار دارد.

بنابراین نمی‌توان گفت ابزار عقل دخالتی در شناخت گزاره صورت سؤال ندارد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه ۵۱)

۱۳۴- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمان‌های)

شناخت‌های حسی متفاوت از اشیای این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف بکند.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه ۵۱)

۱۳۵- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمان‌های)

یکی از قاعده‌های عقلانی که شناخت تجربی بر آن استوار است این است: طبیعت همواره یکسان عمل می‌کند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: شناخت تجربی را عقل با همکاری حس به دست می‌آورد.

گزینه «۲»: یکی از قاعده‌های عقلانی که شناخت تجربی بر آن استوار است این است: پدیده‌ها خودبه‌خود پدید نمی‌آیند، بلکه هر پدیده‌ای نیازمند علت است.

گزینه «۳»: شناخت تجربی بر چند قاعده عقلی مهم نیز استوار است و دانشمند در هنگام بررسی داده‌های حسی، آن قاعده‌ها را در نظر دارد و از آن‌ها بهره می‌برد.

(فلسفه یازدهم، ابزارهای شناخت، صفحه ۵۲)

۱۳۶- گزینه «۱»

رد سایر گزینه‌ها:

(غیروز نزار تیف - تبریز)

گزینه «۲»: سوفسطائیان به سبب مغالطه‌هایی که می‌کردند، اصل شناخت را زیر سؤال می‌بردند.

گزینه «۳»: پارمنیدس چون برای شناخت حسی ارزش و اعتباری قائل نبود، منکر حرکت بود.

گزینه «۴»: اندیشمندان قبل از سقراط از اولین کسانی بودند که درباره شناخت انسان و ارزش و اعتبار آن سخن گفته‌اند.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۵۹ تا ۶۱)

۱۳۷- گزینه «۴»

(پوار پاکدل - فاروج)

ابتدا به صورت سؤال باید دقت کرد که اختلاف نظر را از ما خواسته است بلکه باید به‌وسیله حذف گزینه تفاوت‌های دکارت و بیکن را پیدا کنیم و گزینه متفاوت که به تفاوت دکارت با بیکن اشاره نمی‌کند را کشف کنیم. به این ترتیب با بررسی گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» می‌بینیم که هر سه گزینه به‌درستی به تفاوت دیدگاه معرفت‌شناسانه دکارت با بیکن اشاره کرده‌اند، اما گزینه «۴» به اشتراک دکارت با بیکن اشاره دارد، زیرا هر دو فیلسوف مسئله مشترکشان تعیین اعتبار و ارزش ابزارهای معرفت بوده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: از اختلافات معرفت‌شناسانه دکارت با تجربه‌گرایانی نظیر فرانسیس بیکن است.

گزینه «۲»: به دیدگاه بیکن اشاره دارد که محل اختلاف او با دکارت است.

گزینه «۳»: دکارت معتقد بود برخی از دانش‌های انسان تنها با استدلال عقلانی و بدون تجربه به دست آمده است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۴ و ۶۵)

۱۳۸- گزینه «۴»

(امیرمهر قلعه‌کاهی)

پراگماتیست‌ها هدف شناخت خود را رسیدن به واقعیت اشیای نمی‌دانند بلکه رسیدن به باورهای سودمند را به عنوان هدف شناخت قرار می‌دهند. در این دیدگاه صدق یک باور به معنای مطابقت آن با واقع نیست بلکه به معنای سودمندی عملی آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: بیکن تجربه را اصیل می‌داند و اعتقاد دارد که دنباله‌روی فیلسوفان گذشته از ارسطو و تعصبات و خرافات بیجا باعث عدم پیشرفت علوم تجربی شد.

گزینه «۲»: دکارت اعتقاد دارد که چنین معرفت‌هایی ذاتی عقل انسان است و انسان در فهم این امور نیازی به حس و تجربه ندارد و از طریق تجربه نمی‌تواند به این شناخت‌ها برسد.

گزینه «۳»: به نظر کانت قوه ادراکی انسان تصورات و مفاهیمی مانند علیت و زمان و مکان را در نزد خود دارد و معرفت حاصل همکاری حس و عقل است و ما معرفت ذاتی نداریم، بلکه تنها مفاهیم ذاتی داریم.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۴ و ۶۷)

۱۳۹- گزینه «۴»

(امیرمهر قلعه‌گاهی)

اندیشه نسبی‌گرایی بر این پایه استوار است که شناخت هر فرد از واقعیت بیرونی موجود، متناسب با ویژگی‌های خود اوست و هیچ‌گاه به‌طور مطلق نمی‌توان یک گزاره علمی را بیان کرد، بنابراین نمی‌توان دیگر گزاره‌های شناختی را به‌طور دائم رد یا تأیید کرد چراکه گزاره علمی که مطلق باشد و معیار شناخت قرار گیرد وجود ندارد.

مشکلاتی اعم از تفاوت تجربه انسان‌ها، عدم قطعیت احکام تجربی و... واقع‌نمایی دانش تجربی را با اشکال مواجه کرد و این اتفاق باعث ظهور جریان نسبی‌گرایی شد. (گزینه «۴» بیان کتاب را برعکس گفته است.)

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه ۶۶)

۱۴۰- گزینه «۱»

(علی معزی)

پراگماتیست‌ها معتقدند گرچه تنها ابزار شناخت اشیا حس و تجربه است، اما از طریق تجربه نمی‌توان به واقعیت اشیا رسید.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه‌های «۲» و «۳»: معیار پراگماتیست‌ها در صدق گزاره‌ها سودمندی است، پس دنبال حقیقت مطلق و ثابت نیستند.

گزینه «۴»: نظریه کانت است.

(فلسفه یازدهم، نگاهی به تاریخچه معرفت، صفحه‌های ۶۵ و ۶۷)

منطق

۱۴۱- گزینه «۲»

(پوار پاکدل - فاروج)

در قضیه شرطی متصل دو رکن مقدم و تالی داریم که معمولاً مقدم در ابتدای عبارت و قضیه آورده می‌شود و تالی پس از مقدم در جملات می‌آید، اما گاهی جای مقدم و تالی در عبارت‌ها عوض می‌شود، به‌خصوص در ایبات و اشعار. در قضایای شرطی متصل موجود در همه ایبات ابتدا مقدم آمده و بعد تالی، به‌جز گزینه «۲». در این گزینه ترتیب مقدم و تالی عوض شده است: «دل عالمی بسوزی (تالی)، چو عذار بفروزی (مقدم)». ابتدا تالی آمده است و مقدم بعد از آن قرار دارد.

رد سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: گر برسد ناله سعدی به کوه (مقدم)، کوه بنالد به زبان صدا (تالی).

گزینه «۳»: گربه مسکین اگر پر داشتی (مقدم)، تخم گنجشک از زمین برداشتی (تالی).

گزینه «۴»: تا نگردي آشنا (مقدم)، زین پرده رمزی نشنوی (تالی).

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

۱۴۲- گزینه «۳»

(موسی سپاهی - سروان)

قیاس استثنایی به دو دسته کلی تقسیم می‌شود: اتصالی و انفصالی. قیاسی که یکی از مقدمات آن «شرطی» و دیگری «حملی» باشد، می‌تواند یک قیاس استثنایی اتصالی و یا انفصالی باشد. بنابراین گزینه «۳» کاملاً نادرست است.

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۵ و ۹۰)

۱۴۳- گزینه «۴»

(هسین آفونری راهنمایی)

در این قضیه «باران ببارد» مقدم است و «هن ببارم» تالی. اینکه «هن ببارم» به‌صورت استتاری به کار رفته و به معنای گریستن است، خللی در شرطی‌بودن قضیه ایجاد نمی‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: به خدا اگر این آدم وفادار باشد! ← به خدا قسم، این آدم وفادار نیست. گزینه «۲»: این آقا اگرچه پول دارد، اما خسیس است. ← با وجود اینکه این آقا پول دارد، اما خسیس است. (دو صفت به «این آقا» نسبت داده شده است و ساختار حملی دارد، نه شرطی.)

گزینه «۳»: اگر راه درست زندگی کردن و سعادت‌مند بودن این است ← می‌تواند به‌تنهایی مقدم یک قضیه شرطی متصل باشد، اما تالی ندارد و ناقص است.

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۵ و ۸۶)

۱۴۴- گزینه «۲»

(فیروز نزارنهف - تبریز)

موجود نمی‌تواند هم حیوان باشد هم غیرجسم، اما می‌تواند نه حیوان باشد و نه غیرجسم (مثلاً جسم دیگری باشد، مانند گیاه). ← منفصل مانع‌الجمع

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: نانا می‌تواند هم برای خود و هم برای دیگران نان بپزد، اما نمی‌تواند نه برای خود نان بپزد و نه برای دیگران. ← منفصل مانع‌الرفع

گزینه «۳»: گروه خونی او می‌تواند هم غیر A باشد هم غیر O (مثلاً B باشد)، اما نمی‌تواند هم غیر A نباشد (یعنی A باشد) و هم غیر O نباشد (یعنی O باشد). ← منفصل مانع‌الرفع

گزینه «۴»: سروش می‌تواند در آب باشد و غرق نشود، اما نمی‌تواند در آب نباشد و غرق شود. ← منفصل مانع‌الرفع

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۱۴۵- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای - مشابه کنگور سراسری ۹۱)

در قضیه منفصل مانع‌الجمع محال است هر دو طرف صادق باشد. پس اگر یک طرف صادق باشد، کذب طرف دیگر حتمی است. اما اگر یک طرف آن کاذب باشد، طرف دیگر آن می‌تواند یا صادق باشد یا کاذب.

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۷ و ۸۸)

۱۴۶- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

در همه اقسام قضیه شرطی منفصل چنانچه کلمه «یا» حذف شود دو قضیه حملی باقی می‌ماند.

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۷ و ۸۹ و ۹۲)

۱۴۷- گزینه «۱»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

اگر تالی عین مقدمه دوم باشد یا مقدمه دوم عین تالی باشد، مغالطه وضع تالی رخ داده است.

مثال: مقدمه اول: اگر الف آنگاه ب؛ مقدمه دوم: ب؛ نتیجه: الف (نامعتبر)

(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه ۹۱)

۱۴۸- گزینه «۲»

(موسی سپاهی - سروان)

تنها گزینه‌ای که در آن ساختار استدلال با نام منطقی ذکرشده (مغالطه رفع مقدم) کاملاً منطبق است گزینه «۲» است. در این گزینه مقدم مقدمه اول رفع شده و در چنین حالتی اگر نتیجه‌گیری (نفی تالی) انجام شود مغالطه رفع مقدم ایجاد می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: استدلال از نوع «مغالطه رفع مقدم» است، اما برچسب «رفع تالی» بر آن زده شده است.
گزینه «۲»: ساختار این استدلال (نتیجه‌گیری وقوع مقدم از وقوع تالی) منطبق بر «مغالطه وضع تالی» است.
گزینه «۴»: این یک قیاس استثنایی انفصالی حقیقی است و برخلاف ادعا، هیچ مغالطه‌ای ندارد.
(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۹۰ تا ۹۳)

۱۴۹- گزینه «۱»

(پرگل ریمی)
استدلال «ج» بر پایه «رفع تالی» (نفی تالی، نفی مقدم را نتیجه می‌دهد) و معتبر است.
استدلال «د» بر پایه «وضع مقدم» (اثبات مقدم، اثبات تالی را نتیجه می‌دهد) و معتبر است.
تشریح عبارات دیگر:
الف) مغالطه «وضع تالی» است؛ طبق قضیه شرطی موردنظر، از موفقیت در آزمون نمی‌توان مطالعه را نتیجه گرفت.
ب) مغالطه «رفع مقدم» است. طبق قضیه شرطی موردنظر، از عدم مطالعه نمی‌توان عدم موفقیت را نتیجه گرفت.
(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۹۰ و ۹۱)

۱۵۰- گزینه «۱»

(پرگل ریمی)
در قیاس استثنایی انفصالی حقیقی، دو طرف انفصال باید مانع‌الجمع و مانع‌الخلو باشند؛ یعنی دقیقاً یکی از آنها برقرار است. در گزینه «۱»، با نفی اینکه «چیزی در آن هست»، تنها حالت باقی‌مانده «خالی بودن» است، پس نتیجه معتبر است.
در گزینه‌های دیگر رابطه انفصال برقرار نیست؛ یعنی ممکن است هر دو طرف هم‌زمان صادق یا کاذب باشند، بنابراین از نفی یکی نمی‌توان به‌طور قطعی طرف دیگر را نتیجه گرفت.
(منطق، قضیه شرطی و قیاس استثنایی، صفحه‌های ۸۷، ۸۸، ۹۲ و ۹۳)

فلسفه دوازدهم

۱۵۱- گزینه «۴»

بررسی گزینه‌ها:

(سبا پعفرزاده صابری)
گزینه «۱»: در اطراف ما اشیای فراوانی وجود دارند که هم «چیستی» آن‌ها را می‌شناسیم و هم از «هستی»‌شان خبر داریم.
گزینه «۲»: برخی امور وجود دارند که از «هستی»‌شان خبر داریم، اما «چیستی» آن‌ها هنوز چندان برای ما روشن نیست.
گزینه «۳»: «چیستی»‌های فراوانی را هم می‌توانیم در ذهن خود حاضر کنیم؛ درحالی‌که می‌دانیم این امور، حداقل تاکنون در خارج موجود نشده‌اند (رد گزینه‌های ۱، ۲ و ۳).
گزینه «۴»: مفاهیم معدوم که درباره چیستی آن‌ها می‌اندیشیم دست کم در ذهن ما وجود ذهنی دارند. نمی‌شود که چیزی در ذهن ما نباشد، ولی چیستی آن را بدانیم.
(فلسفه دوازدهم، هستی و پیستی، صفحه‌های ۳ و ۴)

۱۵۲- گزینه «۴»

(فرهاد قاسمی نژاد)
حمل قائم‌الزاویه بر مثلث ضروری نیست. مثلث ممکن است قائم‌الزاویه باشد یا نباشد. پس این حمل غیرضروری و نیازمند دلیل است.
بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه «۱»: سه زاویه داشتن برای مثلث ضروری است، ولی این حمل ذاتی نیست و نیازمند دلیل است. در واقع مثلث چون سه‌ضلعی است، سه زاویه دارد.
گزینه «۲»: حمل سه‌ضلعی بر مثلث ضروری و بی‌نیاز از دلیل است، چون سه ضلع داشتن برای مثلث ذاتی است.
گزینه «۳»: حمل متساوی‌الساقین بر مثلث غیرضروری و نیازمند دلیل است، چون مثلث ممکن است متساوی‌الساقین باشد یا نباشد.
(فلسفه دوازدهم، هستی و پیستی و جهان ممکنات، صفحه‌های ۵، ۹ و ۱۰)

۱۵۳- گزینه «۳»

(موسی سپاهی - سروان)
یکی‌بودن ارتفاع و میانه در مثلث حالت امکانی دارد و از این جهت به بارکش‌بودن اسب شباهت دارد؛ زیرا اسب می‌تواند بارکش باشد یا نباشد. محمول و موضوع سایر گزینه‌ها حالت وجوبی دارند و با قضیه صورت سؤال متفاوت‌اند.
(فلسفه دوازدهم، جهان ممکنات، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۱۵۴- گزینه «۲»

(علیرضا نصیری)
قضیه «مثلث دارای سه ضلع است.» یک قضیه وجوبی است و سه‌ضلعی بودن مثلث از ذاتیات مثلث است. اما «ممکنات موجود هستند.» یک قضیه امکانی است و ممکنات می‌توانند موجود باشند و می‌توانند نباشند. کسی که قضیه دوم را مانند قضیه اول بداند در واقع معتقد شده که موجودبودن از ذاتیات ممکنات است. زمانی که چنین چیزی را پذیرفتیم، در نتیجه هرگز هیچ ممکن‌الوجودی ناموجود نخواهد بود، چون وجود از ذاتیات آن می‌شود و سلب ذاتیات از شیء محال است. بنابراین چنین کسی نمی‌تواند با موضوعی ممکن و محمول وجود قضیه‌ای سلبی بسازد که صادق باشد.
تشریح گزینه‌های دیگر:
گزینه «۱»: کسی که قائل به چنین نظری باشد، در واقع در تشخیص مصادیق قضایای امکانی و وجوبی به خطا رفته است و نمی‌توان گفت که این فرد اساساً تفاوت میان قضایای سه‌گانه وجوبی و امکانی و امتناعی را منکر شده است.

گزینه «۳»: از میان برداشته‌شدن تفاوت ماهیت‌ها حاصل یکسان‌بودن وجود و ماهیت است نه جزءبودن وجود برای ماهیت.
گزینه «۴»: در چنین حالتی هر موجودی واجب بالذات می‌شد نه واجب بالغیر.
(فلسفه دوازدهم، جهان ممکنات، صفحه‌های ۹ تا ۱۲)

۱۵۵- گزینه «۳»

(نیمه پواهری)
رابطه علیت یک رابطه مقدم و پیش از وجود است، نه رابطه‌ای فرع و قائم بر وجود. معلول پیش از رابطه علیت موجود نیست و پس از این رابطه موجود می‌شود. پس نمی‌توان گفت که یک علتی وجود دارد و یک معلولی، و سپس بین آن‌ها رابطه علیت برقرار می‌شود.
تذکره: رابطه علیت تنها رابطه‌ای نیست که با تجربه کشف نمی‌شود و غیرتجربی و عقلانی است (رد گزینه «۲»)
(فلسفه دوازدهم، جهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۴ و ۱۵)

۱۵۶- گزینه «۱»

(نیمه پوهاری)

علت چیزی است که به معلول وجوب وجود می‌دهد و وجود معلول متوقف بر وجود آن است؛ یعنی تا علت نباشد، معلول هم پدید نمی‌آید. معلول نیز چیزی است که وجودش را از چیزی دیگر که همان علت است می‌گیرد؛ یعنی در وجود خود، نیازمند دیگری است. پس رابطه علت و معلول وجودی است که در آن، یک طرف (علت) به طرف دیگر (معلول) وجود می‌دهد. توجه داشته باشیم که رابطه علت و معلول وجودی است؛ یعنی وجود یکی ضرورتاً وابسته به وجود دیگری است؛ یعنی مانند رابطه دوستی نیست که در آن ابتدا وجود دو فرد فرض می‌شود و سپس میان آن‌ها دوستی برقرار می‌گردد. (یک طرف رابطه علت است و طرف دیگر خود رابطه وجودبخشی).

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه ۱۴)

۱۵۷- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

رابطه علت یک رابطه وجودی است و وجود معلول وابسته به وجود علت است و ماهیت علت در آن مطرح نیست.

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه ۱۴)

۱۵۸- گزینه «۳»

(نیمه پوهاری)

هیوم می‌گوید، بر اثر تکرار مشاهده طلوع خورشید و روشن شدن زمین، در ذهن ما چنین منعکس می‌شود که خورشید «علت» روشن شدن زمین است. او این حالت ذهنی را «تداعی» می‌نامد و می‌گوید تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی و پشت سرهم آمدن پدیده‌ها نیست. از این طریق است که ما پنداشته‌ایم یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین برقرار است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: از نظر دکارت علت جزء معرفت‌های اولیه‌ای است که انسان آن را به طور ذاتی درک می‌کند؛ یعنی هر انسانی، با درکی از رابطه علت متولد می‌شود و درک این رابطه نیاز به تجربه و یا استدلال عقلانی ندارد.

گزینه «۲»: تجربه‌گرایان جز هیوم معتقدند که انسان از طریق حس، توالی یا هم‌زمانی پدیده‌ها را مشاهده و رابطه علت را درک می‌کند. اما هیوم که از تجربه‌گرایان است چنین نظری ندارد و می‌گوید رابطه ضروری میان علت و معلول موضوعی حسی نیست و از طریق حس نمی‌توان به آن رسید.

گزینه «۴»: تجربه‌گرایان می‌گویند که مثلاً چون زمین همواره با آمدن خورشید، روشن می‌شود و با ناپدید شدن آن، تاریک می‌گردد، انسان متوجه رابطه‌ای میان این دو پدیده شده و دانسته که تا خورشید نیاید، زمین هم روشن نمی‌شود، یعنی یک رابطه ضروری میان طلوع خورشید و روشن شدن زمین یافته است. (پس خود انسان آن را ضروری می‌پندارد)

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۱۵۹- گزینه «۴»

(کتاب آبی پیمانه‌ای)

این دیدگاه مربوط به فلاسفه تجربه‌گرا است. فرانسویس بیکن هم نماینده اصلی این جریان در اروپا بود.

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه ۱۶)

۱۶۰- گزینه «۲»

(نیمه پوهاری)

دکارت معتقد بود که اصل علت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء اصول اولیه‌ای است که انسان آن را به طور فطری درک می‌کند. اما از نظر هیوم ما در اثر عادت ذهنی ناشی از تعاقب و پی‌درپی بودن حوادث به مفهوم علت در ذهن خود می‌رسیم. این سخن هیوم با نظر فیلسوفان مسلمان نیز تقابل دارد که درک ما از علت را ناشی از درک عقل بر مبنای اصول بدیهی نظیر امتناع اجتماع نقیضین می‌دانند.

از نظر فیلسوفان مسلمان عقل به اصل علت و فروع آن (نظیر وجوب علی و معلولی) حکم می‌کند؛ اما هیوم که درک ما از علت را ناشی از عادت ذهنی می‌داند به وجود رابطه ضروری و همیشگی بین موجودات قائل نیست و حکم‌دادن به وجود آن را یقینی نمی‌داند؛ بلکه رابطه علت را صرفاً یک قرارداد و عادت ذهنی می‌داند.

این که نشانی از اصل علت در حس و تجربه یافت نمی‌شود، سخنی است که هم دکارت و هم هیوم و هم فلاسفه مسلمان نظیر ابن‌سینا آن را قبول دارند و در این مورد اختلاف‌نظری ندارند.

نه فلاسفه مسلمان نه هیوم (و نه حتی دکارت) حکم به مصادیق علت را کار عقل محض (عقل به‌تنهایی) نمی‌دانند. از نظر فیلسوفان مسلمان حس و تجربه و از نظر دکارت نیز تجربه و آموزش در آن دخیل است و هیوم نیز آن را ناشی از عادت ذهنی و تجربه ما می‌داند.

(فلسفه دوازدهم، بهان علی و معلولی، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

اقتصاد

۱۶۱- گزینه «۴»

(معدی کاروان)

ایران به دلیل وسعت و پهنای جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرار گرفتن در چهارراه بین‌المللی، از دوران باستان جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است.

(اقتصاد، مقاومت‌سازی اقتصاد، صفحه ۱۰۷)

۱۶۲- گزینه «۴»

(اسان عالی‌نژاد)

تشریح عبارت‌های نادرست:

(الف) در دوران حکومت قاجار، اقدامات محدود مذهبی و ملی، مثل تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر، تأسیس شرکت اسلامی و تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان، تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی و بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی، متأسفانه چندان اثربخش نبود.

(پ) در دوران حکومت قاجار، ازدست دادن بخش‌های مهمی از سرزمین و منابع ایران، هزینه‌های شکست در جنگ، عهدنامه‌های ننگین و مبالغ جرمه‌های گزاف آنها، بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی، نبودن برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی، اعطای امتیازها به شرکت‌ها و کشورهای استعماری، تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.

(اقتصاد، مقاومت‌سازی اقتصاد، صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹)

۱۶۳- گزینه «۲»

(قارچ از کشور ۱۴۰۴)

برای عبور از مشکلات اقتصادی و آسیب‌هایی که در دوران کنونی، اقتصاد ملی ما را تهدید می‌کند، مقاومت‌سازی اقتصاد و مصونیت‌بخشی به آن در برابر فشارها و تکانه‌های خارجی، ضروری است. اقتصاددانان با اصطلاحاتی مانند «ثبات اقتصادی»، «استحکام اقتصادی»، «تاب‌آوری اقتصاد» و «پایداری»، بر مقاومت‌سازی اقتصادی تأکید می‌کنند. مقاومت‌سازی اقتصادی به معنای آن است که مجموع نیروهای مولد، شرکت‌ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت به‌وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی‌شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.

(اقتصاد، مقاومت‌سازی اقتصاد، صفحه ۱۱۱)

$$= \frac{2}{3} \times 7,500 = 5,000 \text{ میلیون ریال}$$

$$15,000 + 25,000 + 7,500 + 5,000 = 52,500 \text{ میلیون ریال}$$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۰ و ۱۲۱)

۱۶۸- گزینه «۱» (مهری ضیائی)

نسبت سهم دهک دهم به سهم دهک اول را در هر کشور محاسبه می‌کنیم:

سال	شاخص دهک‌ها در کشور «الف»	شاخص دهک‌ها در کشور «ب»
۱۴۰۱	$\frac{24}{3} = 8$	$\frac{24}{4} = 6$
۱۴۰۲	$\frac{24}{4} = 6$	$\frac{25}{5} = 5$
۱۴۰۳	$\frac{25}{5} = 5$	$\frac{24}{6} = 4$

هرچه این نسبت کمتر باشد، توزیع درآمد عادلانه‌تر است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: درست است؛ شاخص دهک‌ها در هر دو کشور روند کاهشی دارد، بنابراین توزیع درآمد در هر دو کشور عادلانه‌تر شده است.

گزینه «۲»: نادرست است؛ در سال ۱۴۰۲ شاخص دهک‌ها در کشور «الف» برابر با ۶ و شاخص دهک‌ها در کشور «ب» برابر با ۵ است، بنابراین وضعیت توزیع درآمد در کشور «ب» عادلانه‌تر است.

گزینه «۳»: نادرست است؛ شاخص دهک‌ها در کشور «ب» در سال ۱۴۰۱ برابر با ۶ و در سال ۱۴۰۳ برابر با ۴ است، بنابراین شاخص دهک‌ها از ۶ به ۴ کاهش یافته است، پس توزیع درآمد عادلانه‌تر شده است.

گزینه «۴»: نادرست است؛ در سال ۱۴۰۱ شاخص دهک‌ها در کشور «الف» برابر با ۸ و شاخص دهک‌ها در کشور «ب» برابر با ۶ است، بنابراین توزیع درآمد در کشور «الف» ناعادلانه‌تر است.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۴ و ۱۲۵)

۱۶۹- گزینه «۲» (مهری ضیائی)

تولید ناخالص داخلی (GDP)، ارزش کالاها و خدمات نهایی تولیدشده در داخل مرزهای جغرافیایی یک کشور است. بنابراین، در محاسبه GDP محل تولید کالا یا خدمت ملاک است، نه تابعیت فرد یا بنگاه تولیدکننده. در این سؤال، مهندس ایرانی در کشور ترکیه مشغول ساخت پل است؛ بنابراین خدمت او در داخل مرزهای ترکیه است و دستمزد حاصل از آن در تولید ناخالص داخلی ترکیه (نه ایران) محاسبه می‌شود.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۰ و ۱۲۱)

۱۷۰- گزینه «۴» (مهمربسین متولی)

یک منشأ رشد اقتصادی افزایش در منابع است؛ برای مثال، اگر جمعیت در طول زمان رشد کند، به‌طور کلی عرضه نیروی کار هم افزایش می‌یابد. سرمایه‌های فیزیکی کشور می‌تواند با سرمایه‌گذاری در کارخانه‌ها، ساختمان‌ها، ادارات، ماشین‌آلات و مغازه‌ها افزایش یابد. سرمایه انسانی با آموزش افزایش می‌یابد. با منابع در دسترس بیشتر، یک کشور می‌تواند کالا و خدمات بیشتری تولید کند.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه ۱۱۸)

۱۶۴- گزینه «۲»

(کتاب آبی پیمانه‌ای- قارج از کشور ۱۴۰۳)

الف) با حرکت بر روی منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست و با شیب منفی (حرکت از سمت نقطه «الف» به سمت نقطه «و») تولید کالای A کاهش و تولید کالای B افزایش می‌یابد.

ب) هر عاملی که میزان منابع تولید یک کارخانه را افزایش دهد؛ مانند افزایش مواد اولیه، افزایش نیروی کار استعدادی، افزایش سرمایه‌های فیزیکی (ماشین‌آلات و ...) و سرمایه‌های مالی و یا پیدایش یک تکنولوژی و پیشرفت که امکان تولید بیشتر کالاها و خدمات را فراهم می‌آورد، منجر به انتقال منحنی مرز امکانات تولید به خارج و منجر به رشد اقتصادی می‌شود.

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۳۰، ۳۱ و ۱۱۹)

۱۶۵- گزینه «۳»

(مهری ضیائی)

در محاسبه تولید ناخالص داخلی (GDP)، تنها ارزش کالاها و خدمات نهایی محاسبه می‌شود. پارچه‌ای که کارخانه نساجی به شرکت تولید پوشاک می‌فروشد، یک کالای واسطه‌ای است؛ زیرا در تولید کالای دیگری (پوشاک) به کار می‌رود. بنابراین اگر هم ارزش پارچه و هم ارزش پوشاک نهایی به طور جداگانه در تولید ناخالص داخلی محاسبه شوند، ارزش پارچه دو بار در محاسبات وارد شده و خطای محاسبه مجدد رخ می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دستمزد برنامه‌نویس، درآمد حاصل از ارائه خدمت است و در محاسبه تولید ناخالص داخلی تنها یک‌بار منظور می‌شود.

گزینه «۲»: پرداخت حقوق پزشکان و کارکنان بیمارستان، بخشی از ارزش خدمات درمانی محسوب می‌شود و به‌خودی‌خود موجب خطای محاسبه مجدد نمی‌شود.

گزینه «۴»: سبب مستقیماً به مصرف‌کننده نهایی فروخته می‌شود؛ بنابراین کالای نهایی است و خطای محاسبه مجدد ایجاد نمی‌کند.

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۰ و ۱۲۱)

۱۶۶- گزینه «۱»

(مهری ضیائی)

تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۱۴۰۳:

$$GDP = (1500 \times 500) + (800 \times 250) \text{ واقعی سال } 1403$$

$$= 950,000 + 200,000 = 1,150,000 \text{ میلیون ریال}$$

تولید ناخالص داخلی اسمی در سال ۱۴۰۳:

$$GDP = (1800 \times 500) + (1000 \times 250) \text{ اسمی سال } 1403$$

$$= 900,000 + 250,000 = 1,150,000 \text{ میلیون ریال}$$

(اقتصاد، رشد و پیشرفت اقتصادی، صفحه‌های ۱۲۲ و ۱۲۳)

۱۶۷- گزینه «۴»

(سارا شریفی)

$$500 \times 30,000,000 = \text{ارزش مواد غذایی}$$

$$= 15,000,000,000 \text{ ریال} = 15,000 \text{ میلیون ریال}$$

$$5,000 \times 50,000,000 = \text{ارزش ماشین‌آلات}$$

$$= 250,000,000,000 \text{ ریال} = 250,000 \text{ میلیون ریال}$$

$$15,000 \times 500,000 = \text{ارزش پوشاک}$$

$$= 7,500,000,000 \text{ ریال} = 7,500 \text{ میلیون ریال}$$

$$\text{ارزش پوشاک} = \frac{2}{3} \times \text{ارزش خدمات ارائه‌شده}$$

پاسخنامه

دوازدهم علوم و معارف اسلامی

۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۵

بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزشی قلمچی (وقف عام)
۰۲۱-۶۴۶۳

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزشی قلمچی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

عربی زبان قرآن (۲)

۱۷۱- گزینه «۴»

(مصطفی قریمی فردر)

«أَمَنُوا»: (فعل ماضی) ایمان آوردند (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «لَمْ يُفَرِّقُوا»: (ماضی منفی) جدایی نینداختند (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ»: به آن‌ها خواهد داد (رد گزینه‌های ۱ و ۳) / «أَجُور»: (جمع) «أَجْر» مزد هایشان (رد گزینه ۲)

(ترجمه)

۱۷۲- گزینه «۳»

(امیرعلی فردین - کنبرکاووس)

«كَانَ أَبُوكَ أَجُودَ النَّاسِ»: پدرت بخشنده‌ترین مردم بود (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «يَفْكُ الْأَسِيرَ»: (در این‌جا) اسیر را آزاد می‌کرد (رد گزینه ۴) / «لَوْجَه الله»: برای خشنودی خدا (رد گزینه ۴) / «يُفَرِّجُ عَنِ الْمَكْرُوبِ»: (در این‌جا) اندوه غمگین را برطرف می‌نمود (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «قَلْبٍ»: قلبی (رد گزینه ۲) / «يَبْعَثُ الْأَمَلَ»: (در این‌جا) امید را برمی‌انگیخت (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «فِي نفوس اليائسين»: در جان‌های افراد ناامید (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

(ترجمه)

۱۷۳- گزینه «۴»

(ابوطالب درانی)

ترجمه صحیح عبارت گزینه «۴»: «ای پسرک من؛ هیچ‌گاه ظلم نکن همانطور که دوست نداری به تو ظلم شود!»

(ترجمه)

۱۷۴- گزینه «۴»

(مهم‌موری یعقوبی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «الْتَفِتْ» فعل مجهول است؛ در حالی که به صورت معلوم ترجمه شده است. (ترجمه درست عبارت: کودکی را دیدم که هر بار شروع به صدازدن مادرش می‌کرد، به او توجه می‌شد!)
گزینه «۲»: «لَمْ أَسْتَطِعْ» به معنای «نتوانستم» و «الْخَائِبُ» به معنای «ناامید» است.

گزینه «۳»: «غُيُوبٌ» جمع است اما در این‌جا مفرد ترجمه شده است.

(ترجمه)

۱۷۵- گزینه «۱»

(سید مهم‌علی مرتضوی)

«به خدا پناه می‌برم»: أَعُوذُ بِاللَّهِ (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «سود نمی‌رساند»: لَا يَنْفَعُ (رد گزینه ۲) / «شنیده نمی‌شود»: (فعل مضارع مجهول) لَا يُسْمَعُ (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

(تعریب)

۱۷۶- گزینه «۲»

(مهم‌رضا سوری - نعاونر)

ترجمه عبارت صورت سؤال: راستگو با صداقتش به چیزی می‌رسد که دروغگو با فریبکاری‌اش به آن نمی‌رسد!
ابیات گزینه‌های «۱، ۳ و ۴» با عبارت عربی داده شده هم‌مفهوم هستند، اما مفهوم بیت گزینه «۲» این است که فرد دروغگو هرچند سعی کند دروغ خود را بپوشاند، اما عاقبت حقیقت آشکار می‌گردد.

(مفهوم)

۱۷۷- گزینه «۲»

(مرتضی کاظم شیرووری)

«لَا يُطْعِمُ» فعل نهی غایب است؛ حرکت کسره در انتهای فعل، به دلیل وجود «ال» در «المساكين» است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «الْمُسْلِم» مبتدا و خبر آن فعل «لَا يُطْعِمُ» است؛ دقت کنید در این عبارت، «الصَّالِح» صفت است.

گزینه «۳»: «الْمَسَاكِينُ» مفعول و منصوب به حرکت فتحه است، زیرا در این‌جا با جمع مکسر مواجهیم و «ین» نشانه جمع مذکر سالم نیست.

گزینه «۴»: فعل «لَا يَأْكُلُ» معلوم است نه مجهول؛ در فعل مضارع مجهول، حروف مضارعه در ابتدای فعل، همواره با حرکت ضمه ظاهر می‌شوند.

نکته مهم درسی:

هرگاه پس از ساکن، اسم «ال» دار بیاید، ساکن تبدیل به کسره (ـِ) می‌شود. (تقلیل صرفی و اعراب)

۱۷۸- گزینه «۴»

(رضا معصومی)

در گزینه «۴»، «القلب» اسم إن و «یموت» خبر آن است.

(تقلیل صرفی و اعراب)

۱۷۹- گزینه «۳»

(کتاب تاک - کنکور انسانی ۱۴۰۱)

صورت سؤال، گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن، یک اسم با علامت «الف» مرفوع شده باشد؛ می‌دانیم اسم‌های مثنی با علامت «الف» مرفوع می‌شوند. در گزینه «۳»، «مُفِيدَان» اسمی مثنی است که خبر إن (از حروف مشبّهة بالفعل) واقع شده و مرفوع با علامت «الف» است.

دقت کنید در سایر گزینه‌ها «أَسْنَان»، «أَطْنَان» و «أَوْزَان» هیچ‌کدام مثنی نیستند، بلکه جمع مکسرند و «ان» جزئی از خود کلمه است.

(حروف مشبّهة بالفعل)

۱۸۰- گزینه ۳»

(عمیدرضا قاندرامینی - اصفهان)

در گزینه ۳، حرف «ل» در «لِنَذْهَبْ» از نوع «لِ امر» به معنای «باید» است: «باید به مدائن برویم تا آرامگاه صحابی گرانقدر، سلمان فارسی را زیارت کنیم!»؛ در حالی که در سایر گزینه‌ها حرف «ل» در «لِیُکْمِلْ، لِیُعَاقِبْ، لِیَتَخَلَّصْ» از نوع «لِ ناصبه» به معنای «برای اینکه، تا» است.

نکات مهم درسی:

«لِ + فعل مضارع» ممکن است به صورت «باید + مضارع التزامی» (لام امر) یا به صورت «تا + مضارع التزامی» (لام ناصبه) ترجمه شود؛ راه تشخیص درست این موضوع، توجه به فعل درون جمله و معنای کلی جمله است.

ترجمه سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: برای اینکه حامد تحصیل خود را کامل کند، خانواده‌اش او را به تهران فرستاد و به حمایت از او پرداخت!
گزینه «۲»: برای اینکه برادر بزرگترم، دشنامگوی نادانش را کیفر کند، در برابر او دم فرو می‌بندد و او را خوارشده رها می‌کند!
گزینه «۴»: برای اینکه جوان پُرگناه از بدی گناهانش رهایی یابد، به نصیحت فرد دانایی عمل کرد!

(قواعد فعل مضارع)

عربی زبان قرآن (۱)

۱۸۱- گزینه ۲»

(امیرعلی فردین - کنبرکاووس)

«هو أنشأکم»؛ او شما را پدید آورد (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «استعمرکم فیها» (استعمر» فعل ماضی غایب و ضمیر «کم» مفعول آن است) خواستار آباد کردن آن از شما شد (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۱۸۲- گزینه ۴»

(محمدرضا سوری - نهاوند)

«مسافرو فُندقنا»: «مسافرون» بوده که نون به خاطر مضاف شدن، حذف شده است) مسافران هتل‌مان (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «کان ... یُريدون»: ماضی استمراری می‌خواستند (رد سایر گزینه‌ها) / «أن یستلموا»: دریافت کنند (رد سایر گزینه‌ها) / «الأدویة»: (جمع «الدواء» داروها (رد گزینه ۲) / «الوصفات»: (جمع) نسخه‌ها (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «الصيدلی»: داروخانه‌دار / «لا یسمَح»: (مفهوم)

اجازه نمی‌دهد (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «أن أعطیکم»: به شما بدهم (رد سایر

گزینه‌ها) / «الحبوب المَهْتَتَة»: قرص‌های آرامبخش (رد گزینه ۱)

(ترجمه)

۱۸۳- گزینه ۱»

(کتاب تاک - کنکور خارج از کشور انسانی ۹۸)

«إن کان»: اگر باشد (رد سایر گزینه‌ها) / «بئر النّفط»: چاه نفت / «فی الطبقات الصّخریة»: در طبقه‌های سنگی (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «یستغرق»: می‌گیرد (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «استخراجه»: استخراج آن (استخراجش) (رد گزینه‌های ۳ و ۴) / «وقتاً طویلاً»: وقت زیادی (رد گزینه ۳)

(ترجمه)

۱۸۴- گزینه ۱»

(کامران عبداللّهی - کوهدرشت)

«مناطق مُخْتَلِفَة»: (موصوف و صفت نکره) مناطق گوناگونی

«تَفَعَّ»: (فعل مضارع) قرار دارند

(ترجمه)

۱۸۵- گزینه ۴»

(عمیدرضا قاندرامینی - اصفهان)

«هزاران»: آلف (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «کشور عزیزمان»: بلادنا العزیزة (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «می‌بینیم»: نَرَى، نَشَاهِدْ (رد گزینه‌های ۲ و ۳) / «ناگزیر هستیم»: لا یُذَنَّبُ لَنَا (رد سایر گزینه‌ها) / «برای جذب»: لِجَذِبْ (رد گزینه ۱) / «گردشگران»: السَّائِحِینَ (رد گزینه ۲) / «الأجانب» در گزینه ۳» اضافی است و معادل فارسی آن در متن وجود ندارد (رد گزینه ۳).

(تعریب)

۱۸۶- گزینه ۲»

(مصطفی قدیمی فرد)

در گزینه ۲، شاعر به همان مفهوم عبارت عربی صورت سؤال (عقل سالم در بدن سالم است!) اشاره کرده است. سایر گزینه‌ها چنین مفهومی را دربر ندارند.

(مفهوم)

۱۸۷- گزینه ۲»

(ابوطالب درانی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «السَّائِحِينَ» (به صورت اسم فاعل) و «العَالَمَ» (به معنای «جهان») صحیح است.

گزینه ۳: «يَسْتَخْرِجُ» صحیح است. (جمله دارای فاعل و مفعول است پس فعل نباید به صورت مجهول نوشته شود!)

گزینه ۴: «تَحَذَّرُ» (به صورت مضارع معلوم) و «الْمُؤَاطِنِينَ» (به صورت اسم فاعل) صحیح است.

(ضبط حرکات)

۱۸۸- گزینه ۴»

(مهمرمهری یعقوبی)

ترجمه گزینه ۴: «هیچ شکی نیست که خداوند کسی را که به مردم رحم می کند، می بخشد!» در این جمله، «مَنْ» مفعول است و می دانیم که اسم های موصول (اعم از «ما» و «مَنْ») جزء اسم های مبنی هستند.

نکات مهم درسی:

در زبان عربی اکثر اسم ها معرب اند؛ پس چنانچه اسمی جزء مبنی ها (موصولات، اسم های اشاره، ضمائر، کلمات پرسشی) نبود، آن را یک اسم معرب در نظر بگیرید.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «الْمُتَوَاضِعِينَ» مفعول جمله است، اما معرب می باشد.

گزینه ۲: مفعول جمله «عیوب» است، اما معرب می باشد. (دقت کنید ضمیر «كُم» که به آن چسبیده، نقش مضاف الیه را دارد.)

گزینه ۳: مفعول جمله «كهف» است، اما معرب می باشد.

(انواع اعراب)

۱۸۹- گزینه ۳»

(کتاب تاک - کنگور انسانی ۱۴۰۰)

صورت سؤال، گزینه صحیح را در ساخت فعل مجهول می خواهد؛ به ترجمه عبارت دقت کنید: «مردم نفت را در صنعت به کار گرفتند و زمین با زیاده رویشان در استفاده از آن، از سلامتی دور شد، و در این هنگام، محیط زیست را تهدید می کنند و زندگی در معرض مرگ قرار می گیرد.» گزینه ها را یکی یکی بررسی می کنیم:

گزینه ۱: «هنگام ساخت جمله مجهول، فاعل فعل معلوم باید حذف شود، «الناس» فاعل فعل «استخدم» بوده است که حذف نشده است. (نادرست)

گزینه ۲: فعل مجهول، تنها از فعل های متعدی (دارای مفعول) ساخته می شود. «ابتعدت» دور شد فعلی لازم و بدون مفعول است، پس نمی توان از آن فعل مجهول ساخت. (نادرست)

گزینه ۳: «يَهْدِدُونَ» فعلی متعدی است، «البيئة» هم مفعول آن است، پس می توانیم آن را به صورت «يَهْدِدُ» مجهول کنیم و «البيئة» نیز به عنوان نائب فاعل آن، مرفوع می شود. (صحیح)

گزینه ۴: «مُشَابِه» گزینه ۲، از آنجایی که «تَتَعَرَّضُ» از باب تَفَعُّل و لازم است و بدون مفعول هم آمده است، نمی تواند تبدیل به مجهول شود. (نادرست).

(فعل مجهول)

۱۹۰- گزینه ۱»

(مرتضی کاظم شیرووری)

صورت سؤال فعلی را می خواهد که هم می تواند مجهول خوانده شود و هم معلوم. فعل «أَخِيرَ» هم می تواند مجهول خوانده شود و هم معلوم. اگر فعل معلوم باشد، مضارع اول شخص است (از قبل به این دانش آموز خبر می دهیم که فردا یک امتحان داریم!) و اگر مجهول باشد، فعل ماضی غایب است (از قبل به این دانش آموز خبر داده شد که فردا یک امتحان داریم!)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: فعل «يُعْطَى» فقط می تواند معلوم باشد، زیرا «اللَّهُ» فاعل آن است: خداوند از نعمت هایش بیشتر به کسی می دهد که شکرگزاری اش در زندگی بیشتر است!

گزینه ۳: فعل «تُوجَدُ» با توجه به حرکاتش، مجهول است و دیگر نمی توان آن را به صورت فعل معلوم خواند.

گزینه ۴: «عَلِمْنَا» و «يَصْنَعُونَ» معلوم هستند. ترجمه: دانستیم که صنعتگران از نفت، فراورده هایی مانند عطرها می سازند!

(فعل مجهول)

عربی، زبان قرآن (۳)

۱۹۱- گزینه ۱»

(کتاب آبی پیمانه ای)

«نكون»: باشیم (رد گزینه ۳) / «تَقَاد»: ناقدان (رد گزینه ۴: «از» اضافی است) / «لا نَأْخُذُ»: نمی گیریم (رد گزینه ۴: «نباید بگیریم» نادرست است؛ «لا نَأْخُذُ» فعل مضارع منفی است نه نهی) / «كلّ ما»: هر چه (رد گزینه ۲: «كل» ترجمه نشده است) / «نَسْمَعُ»: می شنویم (رد گزینه ۳: «نتفكر»: تفکر می کنیم (رد گزینه ۴: همراه «باید» و به صورت فعل امر ترجمه شده است). در گزینه ۲، «حتی» و در گزینه ۴، «بلکه» اضافی هستند.

(ترجمه)

۱۹۲- گزینه ۲»

(سیر مهمرمهری مرتضوی)

«لعلّ»: شاید، امید است / «بیشتری»: (بعد از لعلّ: مضارع التزامی) بخرد (رد گزینه ۴) / «هذه البضائع»: این کالاها (رد گزینه های ۱ و ۴) / «عبر»: از طریق، از راه / «لأنّ»: زیرا، چون / «الأسعار»: قیمت ها (رد گزینه های ۱ و ۳) / «أَرْحَصَ»: ارزانتر / «المتجر»: مغازه (رد گزینه های ۱ و ۳)

(ترجمه)

۱۹۳- گزینه ۴»

(مهمرمهری صادق ممسنی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «... که خداوند بر هر چیزی ...!»

گزینه ۲: «... زیرا بلیت هواپیما ...!»

گزینه ۳: «... اهل علم زنده اند حتی اگر بمیرند!»

(ترجمه)

۱۹۴- گزینه «۳»

(مفهر صبارق مفسنی)

«ای کاش»: یا لیت (رد گزینه‌های ۱ و ۲) / «مردم»: الناس / «بدی‌ها»: السَّيِّئَات (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «ترک کنند»: يَتْرَكُونَ (رد گزینه‌های ۱ و ۴) / «همان‌طور»: كَمَا (رد گزینه‌های ۲ و ۴) / «خدا آنان را بدان دستور داد»: أَمَرَهُمُ اللَّهُ بِهِ (رد گزینه‌های ۱ و ۲)

در ترجمه دقت کنید که:

(۱) لیت + فعل مضارع = مضارع التزامی

(۲) لیت + فعل ماضی = ماضی استمراری یا ماضی بعید

(تعریب)

۱۹۵- گزینه «۴»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «مبتدأ و مرفوع» نادرست است. «اسم إن (از حروف مشبّهة بالفعل) و منصوب» صحیح است.

گزینه «۲»: «فاعله: «الَّذِينَ» نادرست است. «الَّذِينَ» نقش مفعول را دارد.

گزینه «۳»: «جمع تفسیر...» نادرست است. «سَبِيل» مفرد است و جمع مکسر آن، «سُبُل» است.

(تفلیل صرفی و اعراب)

۱۹۶- گزینه «۴»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

در گزینه «۱»: «تَبَاغ (مضارع مجهول فعل معتل اجوف)، در گزینه «۲»: نَهَى (ماضی مجهول فعل معتل ناقص) و در گزینه «۳»: يُؤْهِب (مضارع مجهول فعل معتل مثال) صحیح است.

(قواعد فعل)

۱۹۷- گزینه «۳»

(درویش علی ابراهیمی)

فعل «يَعْمَلْنَ» جمع مؤنث و «أحدى عشرة» عدد مرکب و «ما» اسم موصول و «أُنْزِلَ» فعل امر حاضر است، همگی کلماتی مبنی هستند.

تشریح گزینه‌های دیگر:

گزینه «۱»: «أربع، كل» معرب‌اند.

گزینه «۲»: «أى، أعطى، لاتبع» معرب‌اند.

گزینه «۴»: «أضيف، الياء» معرب‌اند.

(قواعد اسم)

۱۹۸- گزینه «۲»

(سیر مفسر علی مرتضوی)

در گزینه «۲»، «السَّماوى» صحیح الآخر است. در گزینه «۱»، «صغرى» مقصور است. در گزینه «۳»، «ولد - حياء» صحیح الآخر هستند و در گزینه «۴»، «زرقاء» ممدود است.

(قواعد اسم)

۱۹۹- گزینه «۳»

(روح الله گلشن)

«انفتحت» فعل ماضی از باب «انْفَعَال» است که سه حرف اصلی آن «ف ت ح» می‌باشد؛ بنابراین حرف «نون» در آن زائد و اضافی است. سه حرف اصلی سایر فعل‌ها به ترتیب: «ن ظ ر»، «ن ق ل» و «ن ش ر» است که «نون» از حروف اصلی آن‌ها به شمار می‌آید و زائد نیست.

(قواعد فعل)

۲۰۰- گزینه «۲»

(سیره مهیا مؤمنی)

فعل «يُمنَع» ثلاثی مجرد است.

در سایر گزینه‌ها، افعال ثلاثی مزید و از باب «إفعال» هستند.

(قواعد فعل)

تاریخ اسلام (۲)

۲۰۱- گزینه ۱»

(زهره دامپار)

مغول‌ها تا پیش از آنکه مسلمان شوند، بر پایه مجموعه قوانینی موسوم به «یاسا» عمل می‌کردند و دعاوی حقوقی آن‌ها در دادگاهی موسوم به «یرغو» و زیر نظر یرغوچی حل و فصل می‌شد.

(تاریخ اسلام (۲)، عصر فوارزشاهیان، مغول- تیموری، صفحه ۱۰۹)

۲۰۲- گزینه ۲»

(زهره دامپار)

بابر یکی از شاهزادگان تیموری، حکومتی را در هند بنیان گذاشت که به «گورکانیان هند» یا «مغولان کبیر» معروف شد.

(تاریخ اسلام (۲)، عصر فوارزشاهیان، مغول- تیموری، صفحه ۱۰۶)

۲۰۳- گزینه ۲»

(زهره دامپار)

موج اول حمله مغول به ایران که با فرمان چنگیزخان انجام گرفت، شش سال طول کشید.

(تاریخ اسلام (۲)، عصر فوارزشاهیان، مغول- تیموری، صفحه ۱۰۳)

۲۰۴- گزینه ۳»

(زهره دامپار)

شهر و شهرنشینی در عصر تیموریان برخلاف اوایل دوره مغول، دچار رکود و زوال نشد. تیمور با وجود یورش‌ها و کشتارهای زیادی که انجام داد، به شهرسازی علاقه‌مند بود.

(تاریخ اسلام (۲)، عصر فوارزشاهیان، مغول- تیموری، صفحه ۱۰۷)

۲۰۵- گزینه ۲»

(زهره دامپار)

بنیان قوانین جاری در ایران دوران اسلامی مبتنی بر دو سرچشمه شریعت اسلام و عرف بود. محاکم سه‌گانه شرع، مظالم و حسبه براساس قوانین دینی و عرفی قضاوت می‌کردند.

(تاریخ اسلام (۲)، عصر فوارزشاهیان، مغول- تیموری، صفحه ۱۰۹)

تاریخ اسلام (۱)

۲۰۶- گزینه ۲»

(میلاد هوشیار)

والی بصره در هنگام نزدیکی فتنه‌جویان به نزدیکی بصره، عثمان‌بن حنیف بود که توسط امام علی (ع) نصب شده بود.

(تاریخ اسلام (۱)، خلافت امام علی (ع)، صفحه ۹۳)

۲۰۷- گزینه ۱»

(میلاد هوشیار)

خوارج در ادامه رفتار ناشایسته خود با امام علی (ع)، به قتل یکی از یاران امام به نام عبدالله بن خباب‌بن ارت و همسر باردارش و سه زن دیگر که همراه آنان بودند، اقدام کردند. از این‌رو، امام (ع) که پس از شکست حکمیت و خیانت عمروعاص با سپاهش عازم جنگ با معاویه بود، نخست به سوی محل تجمع خوارج در نهروان رفت و به آنان پیغام داد که کشندگان یارانش را تحویل دهند اما آنان پاسخ دادند که همه ما قاتل آن‌ها هستیم.

(تاریخ اسلام (۱)، خلافت امام علی (ع)، صفحه ۹۸)

۲۰۸- گزینه ۴»

(علیرضا رضایی)

امام حسن (ع) برای انتقال شروط پذیرش بیعت با معاویه، عبدالله‌بن نوفل را نزد وی فرستاد.

(تاریخ اسلام (۱)، صلح هسنی و حکومت اموی، صفحه ۱۰۲)

۲۰۹- گزینه ۲»

(میلاد هوشیار)

معاویه ضمن پخش شایعه درخواست صلح از سوی امام حسن (ع)، به عبدالله‌بن عباس فرمانده سپاه نیز پیغام داد که در صورت ملحق شدن به معاویه، یک میلیون درهم دریافت خواهد کرد؛ متأسفانه عبدالله نیز فریب خورد و شبانه به معاویه پیوست. این موجب شد قریب به دو سوم سپاه عراق به معاویه بپیوندند و تنها چهارهزار نفر باقی ماندند و فرماندهی آنان را قیس‌بن سعد عهده‌دار شد.

(تاریخ اسلام (۱)، صلح هسنی و حکومت اموی، صفحه ۱۰۲)

۲۱۰- گزینه ۲»

(میلاد هوشیار)

معاویه از آنجا که کینه شدیدی نسبت به امام علی (ع) در دل داشت، حدیث‌سازی را به خدمت گرفت تا روایات دروغین بر ضد اهل بیت (ع) و به سود دشمنان ایشان جعل کنند.

(تاریخ اسلام (۱)، صلح هسنی و حکومت اموی، صفحه ۱۰۴)